

A Brexit megítélése az Európai Unióban és az USA-ban

2016. június 20.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

Vezetői összefoglaló

A britek 2016. június 23-án szavaznak az ország EU-s tagságáról, és jelenleg teljesen bizonytalan a referendum kimenetele. Amennyiben az Egyesült Királyság (UK) a kilépés mellett dönt, akkor a Lisszaboni Szerződés 50. cikkének értelmében az EU és az Egyesült Királyság között kilépési tárgyalásokat kell folytatni, és tisztázni kell, hogy gazdaságilag hogyan fog viszonyulni a szigetország az EU egészéhez. Az Egyesült Királyság kilépésének feltehetően jelentős politikai és gazdasági következményei lesznek, ugyanakkor az egyes EU tagállamok kitétsége eltérő.

Az egyik legfontosabb politikai tényező, hogy a brit referendum mennyire szolgál mintául a többi tagállamban is jelenlévő euroszeptikus mozgalmak számára. Vannak ugyanis olyan tagállamok, ahol szintén elképzelhető, hogy a brit mintára népszavazást írjanak ki. Euroszeptikus politikai erőre az egyik legjobb példa a francia Nemzeti Front, de támogatja a brit kilépést a holland Szabadság Párt és a flamand szeparatista mozgalom is. Számos olyan tagállam is van – például Németország vagy Ausztria – ahol még az euroszeptikus erők is a brit tagság mellett érvelnek, de a nemzeti kompetenciák felülvizsgálatát és Brüsszel hatásköreinek szűkítését ők is zászlójukra tűzték. Az Egyesült Királyság kilépése az európai erőegyensúlyt is felboríthatja; erősödhet a német hegemonia, ugyanakkor piaci liberalizációs és versenypolitikai kérdésekben a kevésbé piacbarát déli államok álláspontja érvényesülhet.

Habár a népszavazás ténye már régóta köztudott, a referendumat követően piaci zavar és likviditásszűke léphet fel. Az európai tőzsdék visszaesésére is számítani lehet. Erősödhet a befektetők kockázatkerülő magatartása, amelynek negatív, tovagyűrűző hatásai lehetnek a periféria országaira, de a kelet-közép-európai tagállamokra is.

Hosszabb távon az egyik legfontosabb kérdés az, hogy az Egyesült Királyság az esetleges kilépés után gazdaságilag milyen viszonyrendszert lesz képes kialakítani az EU-val. Az egyik elvi véglet az egységes belső piacra teljes hozzáférést biztosító EGT (Európai Gazdasági Térség) tagság, Norvégiához hasonlóan. Ez ugyanakkor a szuverenitás szempontjából még rosszabb helyzetet jelentene az Egyesült Királyság számára, hiszen a belső piac szabályainak alakításába csak nagyon csekély beleszólása lenne. A másik véglet – amennyiben nem sikerülne megegyezni a többi tagállammal – a Világkereskedelmi Szervezet (WTO) gyakorlatának megfelelő legnagyobb kedvezmény elve (most favoured nation, MFN). A kettő között lehetőség lenne - Svájcra hasonlóan - bilaterális megállapodásokat kötni, vagy - Törökországra példájára - vámunióra lépni az Európai Unióval. Fontos szempont, hogy az EU-nak feltehetően nem áll majd érdekében az, hogy túlságosan vonzó megoldást kínáljon az Egyesült Királyság számára, különben a többi tagállamban is felmerülhet a kilépés gondolata.

Feltételezhető azonban – és ezt a makrogazdasági következményekkel foglalkozó tanulmányok is alátámasztják – hogy a kilépésnek mindenképpen negatív gazdasági következményei lesznek az Egyesült Királyság számára. Rövidtávon 1-6 %-kal lehet kisebb a brit GDP a kilépés esetén a bázishoz, - vagyis a bennmaradás esetén megvalósuló növekedési ütemhez - képest; hosszútávon a mérsékelt növekedési többlettől (+1,5 %) egészen a jelentős veszteségekig terjednek az előrejelzések (-14 %). Mindez attól függ, hogy mennyi idő alatt, és milyen megegyezést sikerül elérni az EU-val. A tanulmányok szerint a negatív gazdasági hatások több csatornán keresztül is jelentkezhetnek.

A referendumat követően megnő a bizonytalanság, ami a tárgyalások elhúzódása esetén fokozódhat, emiatt a brit kereslet és a beruházások visszaesése várható. A brit cégek beruházási tevékenysége és a szigetországba irányuló FDI áramlása lassulhat, a piaci liberalizáció üteme csökkenhet, a versenypolitikai szigor enyhülhet, az EU10-ek belépésével a 2000-es évek elején megindult migrációs tendenciák megfordulhatnak. Ez utóbbi és a belső piacra való hozzáférés hiánya csökkentheti a brit vállalatok termelékenységét és a brit versenyképességet. A brit gazdaság egyik motorjának számító pénzügyi szektorban is átrendeződés következhet be akkor, ha a brit bankok nem tevékenykedhetnek a belső piacon. Ezzel kapcsolatban Dublin, Párizs, Luxembourg és Frankfurt is arra számít, hogy a bankok vélt relokálációjának ők lehetnek a „nyertesek”. További fontos szempont, hogy amennyiben az EU fenn kívánja tartani a tagállami befizetések szintjét a kieső brit nettó befizetések ellenére, akkor ezeket az összegeket más forrásokból kell pótolnia. Kalkulációk szerint Németország éves nettó hozzájárulása akár 2,5 milliárd euróval is emelkedhet.

Az Egyesült Királyság és az EU közötti összetett kapcsolatrendszer miatt a fent felsorolt csatornák mindkét irányban működnek, ugyanakkor az EU egyes tagállamaira a brit kilépés feltehetőleg különböző mértékben hatna. Modellszámítások és érzékenységi vizsgálatok egyöntetűen Írországot jelölik meg a legnagyobb vesztesékként, ami az ország Egyesült Királysággal ápolta kiterjedt és mély kapcsolatait tekintve nem meglepő. Emellett még Hollandia, Ciprus, Belgium, Málta és Luxemburg lehetnek a leginkább érintett tagállamok. A nagy tagállamok és a közép-európai országok esetében a hatás nem számottevő.

Tartalomjegyzék

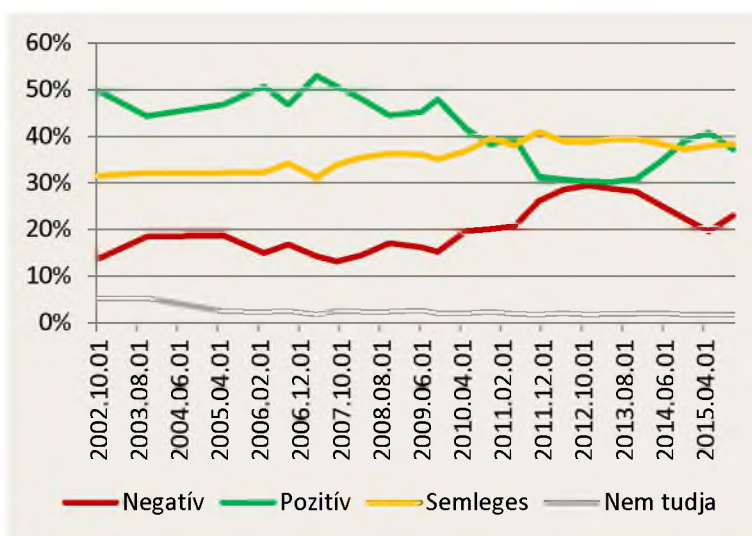
1. Európai Unió	5
1.1. Az EU támogatottsága, a Brexit megítélése	5
1.2. Gazdasági és politikai következmények	9
1.3. Az Európai Központi Bank álláspontja	16
2. Egyesült Királyság	17
2.1. Az Európai Unió támogatottsága és a Brexit	17
2.2. A Brexit gazdasági hatásai az Egyesült Királyságra	17
2.3. A brit kormányzat álláspontja	18
2.4. A brit ellenzék álláspontja	19
2.5. A brit jegybank véleménye	20
3. Írország	21
3.1. Az EU támogatottsága	21
3.2. A Brexit gazdasági hatásai	21
3.3. A kormányzat álláspontja	22
3.4. Az Ír Központi Bank álláspontja	23
4. Németország és Ausztria	24
4.1. Az EU és a Brexit megítélése	24
4.2. Gazdasági hatások	24
4.3. Politikai hatások	25
4.4. A kormányzat és az ellenzék álláspontja	25
4.5. A német Bundesbank álláspontja	27
5. Franciaország	28
5.1. Az Európai Unió támogatottsága és a Brexit	28
5.2. A Brexit gazdasági hatásai Franciaországra	28
5.3. A francia kormányzat álláspontja	29
5.4. A francia ellenzék álláspontja	30
5.5. A francia jegybank véleménye	31
6. Benelux államok	32
6.1. Az Európai Unió támogatottsága és a Brexit megítélése	32
6.2. A Brexit gazdasági hatásai a BENELUX államokra	32
6.3. A BENELUX államok kormányzatainak álláspontja	33
6.4. A BENELUX államok ellenzékének álláspontja	34
6.5. A BENELUX államok jegybankjainak véleménye	35
7. A Mediterrán országok	36
7.1. Az EU általános megítélése a régió országaiban	36
7.2. A Brexit gazdasági hatásai	36
7.3. Politikai megítélés	38
7.4. A mediterrán térség jegybankjainak véleménye	40

7.5. Migrációs áramlás.....	41
8. Skandinávia	42
8.1. Az EU támogatottsága, a Brexit megítélése	42
8.2. Gazdasági hatások	43
8.3. A politikai pártok és befolyásos politikusok álláspontja	45
9. Kelet-Közép-Európa	48
9.1. Az EU támogatottsága, a Brexit megítélése	48
9.2. Gazdasági hatások	48
9.3. Az egyes CEE-tagországok állásfoglalása	53
10. Amerikai Egyesült Államok	55
10.1. Gazdasági hatások	55
10.2. A kormányzat álláspontja	56
10.3. Az ellenzék álláspontja	56
10.4. A Federal Reserve álláspontja	57

1. EURÓPAI UNIÓ

1.1. Az EU támogatottsága, a Brexit megítélése

Az Európai Unió (EU) támogattságáról készült felméréseket¹ áttekintve nyilvánvaló, hogy a közösséggel szembeni szkepticizmus nemcsak az Egyesült Királyságban nyert teret. Az Eurobarometer felmérései szerint az EU működését megrendítő válságok közepette egyre nő azon európai állampolgárok száma, akik egyáltalán nem kötődnek („feeling not at all attached”) az Európai Unióhoz (az EU átlagában arányuk a 2006-ban mért 47 %-ról 2014-re 52 %-ra emelkedett). Az 1. ábra jól mutatja, hogy a válság mennyiben rontott az EU megítélésén: 2012-re több mint 10 százalékponttal nőtt az EU-ról negatív véleménnyel lévők tábora. Az elégedetlenek aránya azóta ugyan valamelyest csökkent, de 2015-ben ismét fordulópontra tapasztalható.

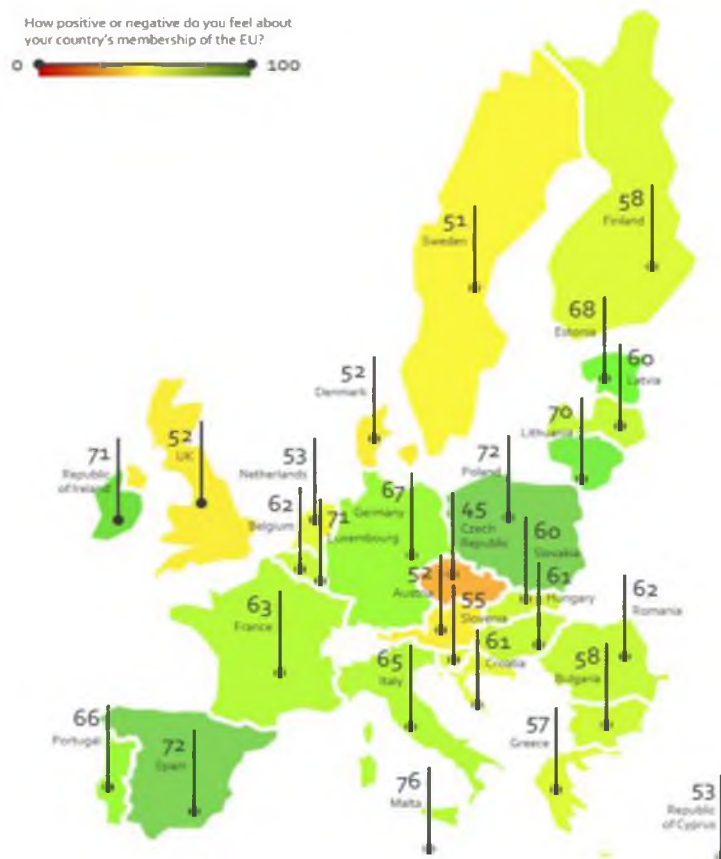
1. ábra – Az EU megítélése (%) – Forrás: Eurobarometer 2015

Az egyes tagállamok között ugyanakkor jelentős eltérések mutatkoznak az EU megítélése tekintetében. Lengyelországban, Litvániában, Horvátországban és Írországban a megkérdezettek több mint fele pozitívan látja az EU-t. Ezzel szemben Csehországban és az Egyesült Királyságban a legmagasabb az EU-ról negatív véleménnyel rendelkezők tábora (31 %).

Hasonló megállapításra jutott a Lord Ashcroft Polls² felmérése is, amely szerint az Egyesült Királyságban a harmadik legrosszabb az EU-tagság megítélése, a szigetországot csak Csehország és Svédország „előzi meg”; a felmérés eredményeit az alábbi „hőképek” szemlélteti.

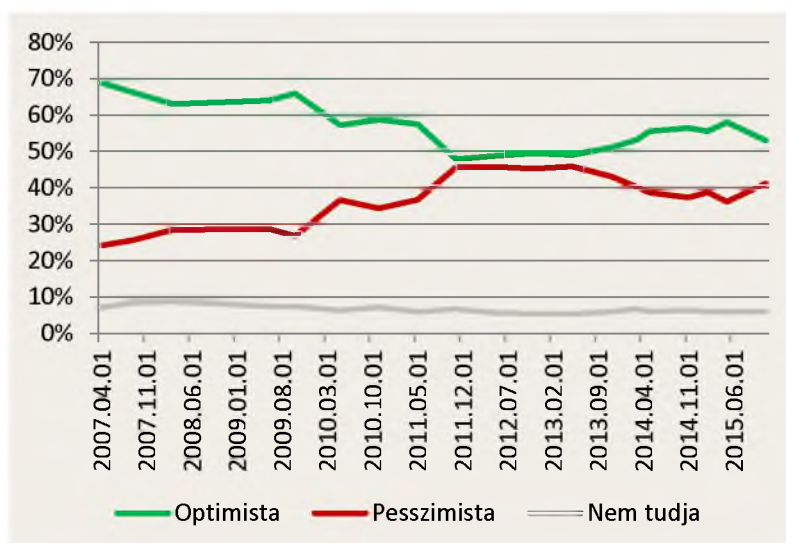
¹ Az alábbiakban a rendelkezésre álló legfrissebb Eurobarometer felméréseket tekintettük át:
<http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Chart/index>

² <http://lordashcroftpolls.com/wp-content/uploads/2016/02/LORD-ASHCROFT-POLLS-You-Should-Hear-What-They-Say-About-You-EU28-Poll-Report-Feb-2016.pdf>

2. ábra – A tagállam EU tagságának átlagos megítélése (pont, 0=nagyon negatív, 100=nagyon pozitív)³

Egyre pesszimistábban látják az EU állampolgárai azt is, hogy hogyan alakul az EU jövője (3. ábra). A tagállamok között e tekintetben is jelentősek a különbségek, az EU jövőjét illetően a polgárok Görögországban, Cipruson, Ausztriában és Franciaországban a legpesszimistábbak. Ugyanakkor a válaszadók EU-val kapcsolatos kilátásai valószínűleg korrelációt mutatnak a saját tagállamuk gazdasági helyzetének megítélésével is.

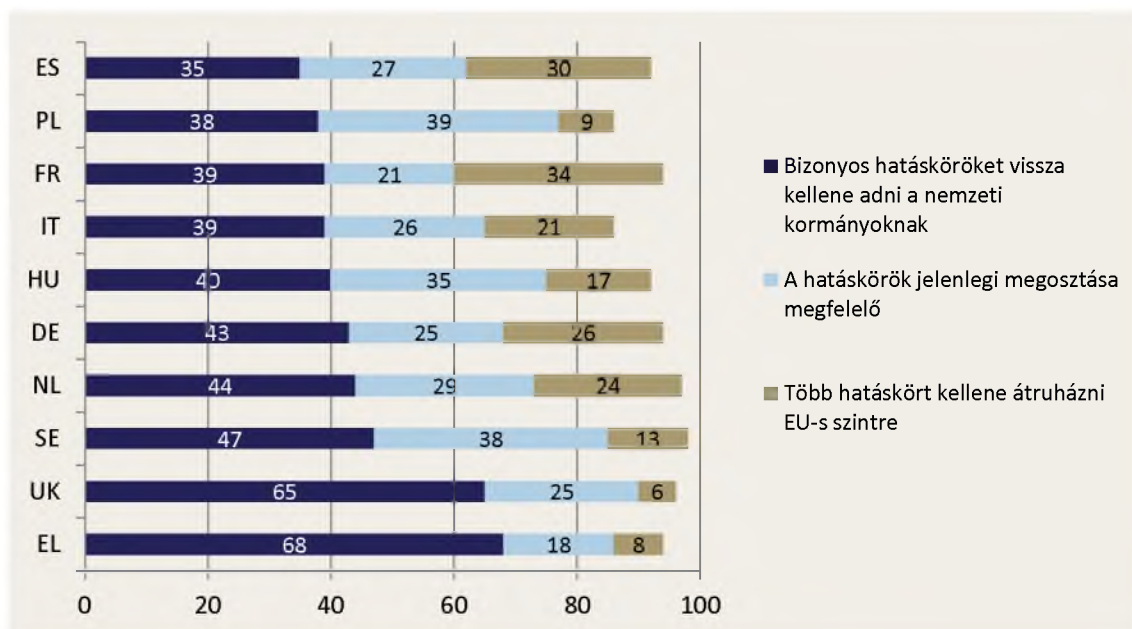
3. ábra - Az EU jövőjének megítélése (%) - Forrás: Eurobarometer 2015

³ <http://lordashcroftpolls.com/wp-content/uploads/2016/02/LORD-ASHCROFT-POLLS-You-Should-Hear-What-They-Say-About-You-EU28-Poll-Report-Feb-2016.pdf>

Érdekes képet fest a PEW Research felmérése is⁴, amelyet az EU és a Brexit megítéléséről készítettek. A 10 megkérdezett EU tagállam állampolgárainak 51 %-a nyilatkozott pozitívan az EU-ról.⁵ A PEW Research adatai alapján is egyértelmű trendforduló figyelhető meg az EU megítélésében az utóbbi két évben. Franciaországban és Spanyolországban kétszámjegyű (17 illetve 16 százalékpont) volt az EU népszerűségének visszaesése, de Németországban is 8, az Egyesült Királyságban 7, Olaszországban pedig 6 százalékpontos visszaesést mértek. A vizsgált országokban az emberek elsősorban azzal elégedetlenek, ahogyan az EU a menekültválságot és a gazdasági problémákat kezeli.

A PEW Research szerint az Egyesült Királyság polgárai nincsenek egyedül azzal az igényükkel, hogy bővítsék a nemzeti kompetenciába tartozó kérdések körét (4. ábra). Sőt, Görögországban 3 százalékponttal magasabb is az így vélekedők aránya. Összességében a megkérdezettek 42 %-a gondolja úgy, hogy a tagállamoknak több kompetenciát kellene visszakapniuk, 19 % viszont több hatáskört ruházna át Brüsszelnek.

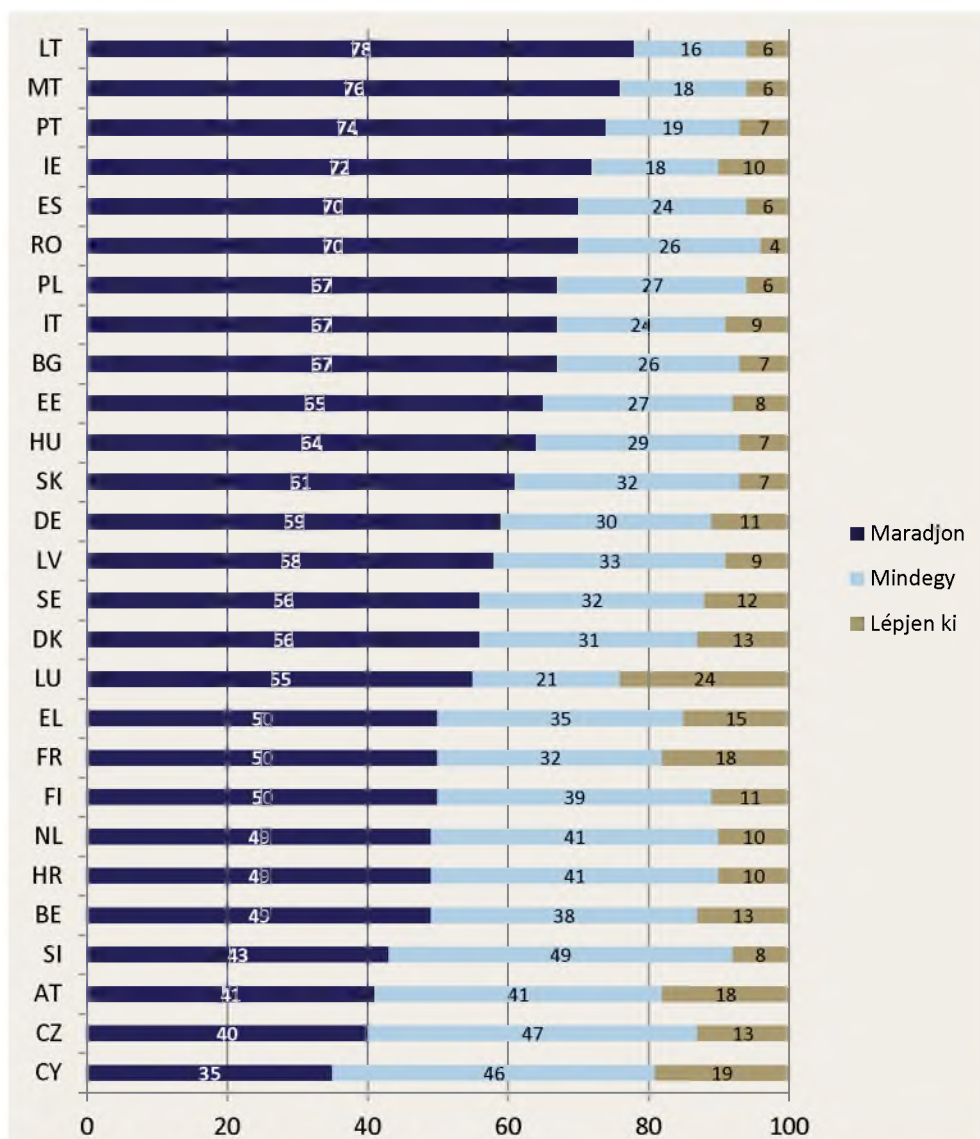
4. ábra – Hogyan alakuljon a hatáskörök megosztása? (%) - Forrás: PEW Research

(Megjegyzés: a „nem tudom”arányának feltüntetése nélkül)

Az EU állampolgárok átlagosan 58 %-a azt preferálná, ha a britek maradnának az EU-ban, 31 %-uk számára mindegy, 11%-uk szerint pedig ki kellene lépniük. Természetesen a tagállamok között itt is lényeges eltérések vannak. (5. ábra) Míg Litvánia, Málta, Portugália, Írország, Spanyolország és Románia állampolgárai 70 % feletti arányban nyilatkoztak úgy, hogy a szigetországnak maradnia kellene, addig a legkisebb arányban (35 %) a ciprusiak gondolják így. Igaz, hogy itt az egyik legjelentősebb a „mindegy” tábor is. A válaszadók a brit kilépést a legnagyobb arányban Luxemburgban, Cipruson, Ausztriában és Franciaországban szorgalmazzák.

⁴ A felmérés során 2016. április 4. és május 12. között 10 tagállamból 10 491 állampolgárt kérdeztek meg. A felmérés elérhetősége: <http://www.pewglobal.org/2016/06/07/euroskepticism-beyond-brexit/>

⁵ A PEW az Eurobarometerrel ellentétben nem kínál „semleges” válaszlehetőséget az EU megítélésével kapcsolatos kérdéshez. Emiatt az arányok nagymértékben eltérhetnek az Eurobarometer eredményeitől. A legfrissebb Eurobarometer szerint Magyarországon például a lakosság 39 %-a pozitívan, 40 %-a semleges, 6 %-a pedig negatívan látja az EU-t. A PEW eredményei alapján viszont a pozitív vélemények aránya 61 %, a negatívaké pedig 37 %.

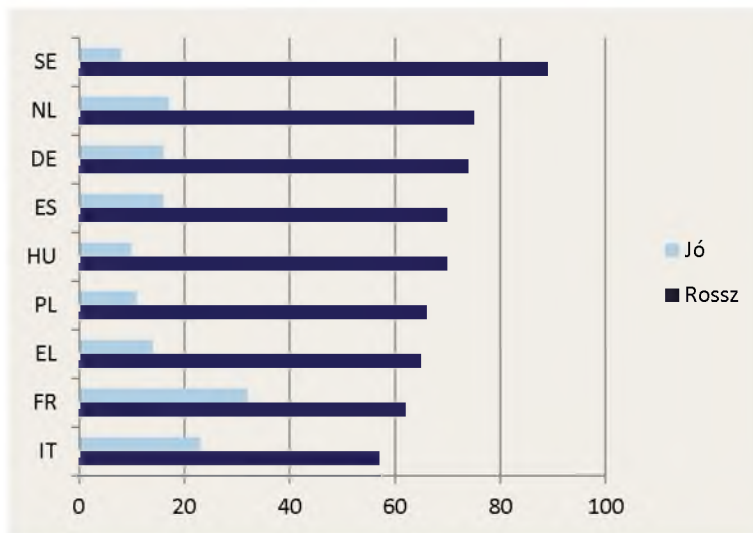

5. ábra – Az Egyesült Királyság EU-tagságának megítélése (%)⁶

Az EU tagállamaiban az állampolgárok nagy része úgy véli, hogy az Egyesült Királyság kilépése ártana az Európai Unió egészének. Franciaország az egyetlen, ahol a válaszadók 30 % fölötti aránya vélekedik úgy, hogy a britek kilépése kedvező hatással lenne az európai projektre. (6. ábra)

⁶ <http://lordashcroftpolls.com/wp-content/uploads/2016/02/LORD-ASHCROFT-POLLS-You-Should-Hear-What-They-Say-About-You-EU28-Poll-Report-Feb-2016.pdf>

6. ábra – A brit kilépés hatása az EU-ra a megkérdezettek szerint (%) – Forrás: PEW Research

1.2. Gazdasági és politikai következmények

A gazdasági és politikai következményeket nehéz előrejelezni, hiszen a brit kilépéssel kapcsolatban rendkívül sok tényező ismeretlen. Mindaddig ugyanis nem volt példa tagállami kilépésre és az elvi lehetőséget is csak a Lisszaboni Szerződés 50. cikke teremtette meg.⁷

Politikai következmények

A gazdasági és politikai tényezők összekapcsolódnak. A kilépés gazdasági következményei ugyanis befolyásolhatják, hogy a többi tagállamban is jelenlévő euroszeptikus erők – például a Nemzeti Front Franciaországban, az Igaz Finnek Finnországban, vagy a Partij voor de Vrijheid Hollandiában – „másolják-e” majd a brit mintát és, hogy hogyan alakítják az EU-val kapcsolatos retorikájukat.⁸

A brit népszavazás ráadásul olyan időszakban éri az Európai Uniót, amely önmagában is kihívásokkal teli. A menekültválság és a szír polgárháború kezelése, a gazdasági problémák, a populizmus térnyerése, a világgazdasági versenyben történő helytállás, a fiatalok munkanélkülisége mind-mind jelentős problémák. A menekültválság kapcsán ráadásul rendkívül megosztottak a tagállamok.⁹

A Brexit mindenképpen mérföldkő lesz az EU történetében. Ha a brit állampolgárok a kilépés mellett döntenek, akkor világossá válik, hogy az EU működését újra kell gondolni. A közös európai projekttel kapcsolatos társadalmi elutasítás – mint ahogy az előző alfejezetben bemutatásra került – egész Európában növekszik és a jobboldali populista pártok előretörése is megfigyelhető. Emellett, a tagállamok állampolgárainak csak a töredéke tartja kívánatosnak azt, hogy újabb kompetenciák kerüljenek át a közösségi szintre.

Ugyanakkor a kilépés egy paradox helyzetet is teremtene, hiszen a britek esetleges kilépése megnyitná olyan közös projektek előtt az utat, amelyeknek eddig pont az Egyesült Királyság volt a fő „kerékkötője”. Statisztikai elemzések kimutatták ugyanis, hogy a Tanácsban 2009 és 2015 között a leggyakrabban a britek álláspontja helyezkedett szembe a többségi döntéssel; legtöbbször a

⁷ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/577971/EPRS_BRI\(2016\)577971_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/577971/EPRS_BRI(2016)577971_EN.pdf)

⁸ Bertelsmann 2015

⁹ Müller 2016

költségvetés, a közös kül- és biztonságpolitika és a nemzetközi fejlesztés területén tért el a brit álláspont.¹⁰ Brit ellenállás híján így tehát lehetőség nyílna például a közös kül- és biztonságpolitika új szintre emelésére.

A brit kilépésnek mind a „soft”, mind pedig a „hard power” kapcsán fontos következményei lesznek, még akkor is, ha az Egyesült Királyság a NATO-ban változatlanul szövetséges marad. Mindenképpen felborulhat az erőegyensúly az európai döntéshozatalban. Az Európai Tanácsban és a Tanácsban is Németország felé billenhet a mérleg, erősödhet a német hegemonia, habár ezt a vezető szerepet az ország csak vonakodva hajlandó elfogadni.¹¹

A nemrég rendezett holland népszavazás és a mostani brit referendum is egy nemrég felerősödött tendenciába illeszkedik. Míg korábban a közvetlen demokrácia eszközehez inkább akkor nyúltak a kormányok, ha a kompetenciák európai szintre történő átadásához akartak legitimálást szerezni (francia és holland alkotmányos szavazás), most ennek az ellenkezője figyelhető meg. Az első ilyen eset Ciprasz görög miniszterelnök IMF-hittel kapcsolatos népszavazási kezdeményezése volt, de ebbe a sorba illeszthető a júniusi Brexit-referendum is.¹²

Gazdasági következmények

A gazdasági következmények áttekintése szintén kihívást jelentő feladat. A témában megjelent tanulmányok többsége egyetért abban, hogy a legfontosabb tényező a kilépéssel kapcsolatos bizonytalanság. A gazdasági következmények nagyban függenek attól, hogy milyen típusú viszonyrendszert sikerül a feleknek kialakítani a kilépési tárgyalások során, illetve, hogy milyen hosszú ideig tart majd a folyamat. Alapesetben a kilépési szándék bejelentésétől fogva két év áll rendelkezésre, de a felek egyhangú döntésével ez az időszak meghosszabbítható.¹³

A kulcskérdés az, hogy az Egyesült Királyság milyen feltételekkel és kötelezettségekkel, és milyen mértékben kap hozzáférést az egységes belső piachoz. Az a forgatókönyv valószínűtlennek tekinthető – többek között például a német politikusok nyilatkozatait figyelembe véve –, hogy a britek a kilépést követően kötelezettségek nélkül férnének hozzá a belső piachoz, vagy, hogy a norvég minta alapján belépnének az Európai Gazdasági Térségbe (EGT).¹⁴

A nagyobb szuverenitás és a belső piachoz történő hozzáférés között mindenképpen „trade-off” figyelhető meg.¹⁵ Több olyan megoldás is felvázolható, amely a két véglet (teljes belső piaci hozzáférés és a Világkereskedelmi Szervezet (World Trade Organisation, WTO) által biztosított legnagyobb kedvezmény elve (most favoured nation, MFN)) között található. A kérdéssel foglalkozó tanulmányok alapvetően öt lehetséges kimenetelt vázolnak fel (1. táblázat).¹⁶

---

¹⁰ <https://www.theguardian.com/world/datablog/2015/nov/02/is-uk-winner-or-loser-european-council>

¹¹ Spiegel 2016

¹² <http://www.swp-berlin.org/publikationen/kurz-gesagt/das-direktdemokratische-dilemma-der-eu.html>

¹³ IHS 2016

¹⁴ Spiegel 2016

¹⁵ IMF 2016

¹⁶ Global Counsel 2015

1. táblázat – Az EU és az Egyesült Királyság közötti viszonyrendszer lehetőségei

<p>Norvég minta, EGT tagság</p>	<p>Az Egyesült Királyság úgy biztosítja hozzáférését az egységes belső piachoz, hogy csatlakozik az Európai Gazdasági Térséghez. Cserébe hozzájárulást fizet (a Norvég Alap mintájára), betartja a belső piachoz kapcsolódó összes szabályt és standardot, valamint elfogadja a négy szabadság elvét. Nem lesz viszont ráhatása a belső piac szabályainak alakulására. Ez a verzió a szuverenitás szempontjából még rosszabb, mint az EU tagság, hiszen az Egyesült Királyság ebben az esetben nem tudja befolyásolni a szabályozás alakulását és ez a megoldás arra sem ad lehetőséget, hogy korlátozza a bevándorlást. Egy sikeres Brexit népszavazás után politikailag is kevésbé megvalósítható, ugyanakkor a tárgyalása gyorsabban kivitelezhető.</p>
<p>Török minta, vámunió az EU-val</p>	<p>Belső vámtarifák ugyan itt sincsenek és az EU termékekre vonatkozó szabályozást is átveheti az Egyesült Királyság, de a vámunió nem minden szektorra vonatkozik. A brit bankok nem kapnának működési engedélyt az EU területén és az önálló kereskedelmi egyezmények megkötésére sem lenne lehetőség. Nem kellene viszont hozzájárulást fizetni az EU költségvetésébe és az ország szabadon korlátozhatná a bevándorlást.</p>
<p>Szabadkereskedelmi övezet</p>	<p>A szabadkereskedelmi övezet (Free Trade Area, FTA) mélységétől függ, hogy mennyire lehet hatékony, illetve milyen mértékben közeledik a vámunióhoz.</p>
<p>Svájci modell bilaterális megállapodásokkal</p>	<p>Ebben az esetben az EU kétoldalú megegyezések sorával garantálná az Egyesült Királyság számára a belső piachoz történő hozzáférést, bizonyos szektorok esetében. Ez a megoldás lehetővé teszi, hogy az Egyesült Királyság csak a számára legfontosabb szektorok esetében szorgalmazza a megállapodást („cherry picking”). A kétoldalú egyezmények megtárgyalása ugyanakkor időigényes folyamat, amelyben sok a bizonytalansági tényező.</p>
<p>A WTO MFN megoldás</p>	<p>Ez a megoldás arra az eshetőségre vonatkozik, amikor a feleknek meghatározott – alapesetben kétéves – időszakon belül nem sikerül megállapodniuk az EU és az Egyesült Királyság viszonyáról. Nyilvánvalóan ez a legrosszabb megoldás, ez biztosítja ugyanis a legkevesebb hozzáférést a belső piachoz és emellett ellentétes az Egyesült Királyság liberális kereskedelmi beállítottságával is.</p>

Forrás: Global Counsel 2015

Az IMF¹⁷ elemzése a gazdasági hatások vizsgálata kapcsán abból indul ki, hogy az EGT típusú megállapodás esetén lennének a legmérsékeltebbek a negatív makrogazdasági hatások. Hosszan elhúzódó és eredménytelen tárgyalások ugyanakkor a WTO típusú megoldáshoz vezetnének, ebben az esetben azonban a makrogazdasági hatások és a veszteségek sokkal jelentősebbek lehetnek. Természetesen nemcsak az Egyesült Királyság gazdaságát befolyásolja az esetleges brit kilépés, hanem – bár jóval kisebb mértékben – az EU egészének gazdaságát is.

A népszavazás eredményeképpen az EU második legnagyobb gazdasága lépne ki az Unióból, az Egyesült Királyság ugyanis nominális értelemben az EU GDP-jének csaknem 18 %-át adja.¹⁸ A szigetország számára az EU a legfontosabb exportpiac, a kivitel fele a kontinensre irányul, amely összességében a brit GDP 13 %-ának felel meg. (A legfontosabb EU-n belüli exportpiacok Németország, Hollandia, Franciaország és Írország). Fordítva ugyanakkor nem ekkora a függőség. A többi EU tagállam összességében a GDP 3 %-ának megfelelő értékben exportál a szigetországba.¹⁹

A gazdasági hatások a kereskedelmi kapcsolatokon túl számos egyéb csatornán keresztül érvényesülnének. Több tanulmány is kísérletet tett arra, hogy ezeket a nehezen konkretizálható következményeket számszerűsítse.

¹⁷ IMF 2016

¹⁸ Folyóáron, 2015-ös adatok. Forrás: Eurostat

¹⁹ IMF 2016

A 2. táblázat nyújt áttekintést arról, hogy az egyes csatornákon keresztül hogyan hat a kilépés az Egyesült Királyságra és az EU egészére. Fontos hangsúlyozni, hogy az egyes tényezők hatása nagyban függ az esetleges Brexitet követő tárgyalások kimenetelétől. A táblázat azt is feltünteti, hogy az egyes csatornák hatása mennyire jelentős.

2. táblázat – A Brexit hatásának érvényesülése²⁰

Csatorna	Hatások az Egyesült Királyságra	Hatások az EU egészére
Kereskedelem	Nagyban függ attól, hogy milyen megegyezés születik a felek között, de az EU a szigetország legnagyobb kereskedelmi partnere. Idővel nő a szabályozási különbség az EU és az Egyesült Királyság között, amely kihat az export volumenére.	Alapvetően UK számára sokkal fontosabb az EU-val történő kereskedelem, mint fordítva, de néhány tagállam és szektor kitettsége nagyobb lehet az EU-n belül. Elsősorban Írország veszthet sokat a brit kilépéssel.
FDI ²¹	Az elmúlt két évtizedben a szigetország kapu volt Európa felé. Sok cég amiatt telepedett le a szigetországban, hogy közvetlenül hozzáférjen a belső piachoz. A befektetések csaknem fele a többi EU tagállamból származik, és UK egyértelmű nyertese volt az EU-n belüli FDI áramlásnak. A működőtőke állománya a GDP 57 %-át teszi ki.	Valószínűleg önmagában a Brexit miatt a vállalatok tömegesen nem teszik át telephelyüket az EU-ba, de UK kevésbé vonzóvá válhat. Ugyanakkor UK extra kedvezményekkel igyekezhet majd FDI-t vonzani.
Liberalizáció	UK nem képes befolyásolni az EU belső piaci szabályozását és előmozdítani a piaci liberalizációt.	Az EU döntéshozatalból kiesik egy szereplő, amely a piaci liberalizáció elkötelezett híve.
Iparpolitika	Az iparpolitikában visszanyeri a függetlenségét, de elveszti a piaci méret jelentette előnyt.	A versenypolitikában kevésbé szigorú hozzáállás érvényesülhet.
Bevándorlás	A bevándorlást UK a Brexitet követően korlátozza, amely által csökken a versenyképessége.	Sok tagállam gazdaságában jelentős a Nagy-Britanniából történő hazautalások nagysága; restriktív brit bevándorláspolitikára esetén visszatérhetnek a kivándorolt EU-állampolgárok.
Pénzügyi szolgáltatások	Amennyiben nehezebb lesz az EU belső piacához a hozzáférés, akkor a brit pénzügyi szektor versenylőnye csorbul. A Frankfurt School of Finance becslése szerint akár 20 000 állás is áthelyeződhet Frankfurtba. ²²	Az EU-ban lévő pénzügyi központok (pl. Frankfurt) akár még profitálhatnak is abból, hogy London távolabb kerül a belső piactól, de a likviditás várhatóan csökken és a pénzügyi szolgáltatások ára nőhet.
Kereskedelempolitika	UK kevésbé lesz vonzó partner FTA-k megkötése esetén és nehezebb lesz a kereskedelmi viták rendezése is.	Valamelyest az EU súlya is csökkenne a szabadkereskedelmi tárgyalások során.
Termelékenység	A belső piacnak köszönhető piaci verseny és a migráció növelte a brit vállalatok termelékenységét; ez a hatás megszűnik.	A brit vállalatok által támasztott verseny kisebb lesz az EU-ban.

²⁰ Global Counsel 2015, IMF 2016, Bertelsmann 2015, Oxford Economics 2016

²¹ Foreign Direct Investment, külföldi működőtőke-befektetések

²² https://www.bundesbank.de/Redaktion/EN/Standardartikel/Press/Contributions/2016_06_02_dombret_faz.html

Nemzetközi befolyás	UK elveszítené azt a lehetőséget, hogy nemzetközi gazdasági és külpolitikai kérdésekben az EU-ban és az EU révén is érvényesítse érdekeit.	UK kilépésével az EU jelentős „soft” és „hard” hatalmat is veszít, ugyanakkor a gyakran külön utas britek kilépésével egységesebb lehet az EU álláspontja külpolitikai kérdésekben.
Költségvetés	Az EU befizetések megspórolása feltehetőleg nem kompenzálja a GDP csökkenéséből fakadó veszteséget.	Az EU jelentős bevételektől esik el, a brit nettó pozíció 2014-ben -4,9 milliárd euro volt, amelyet a nettó befizetőknek kell pótolni. Újra felmerülhet egy közös forrás (pl.: a pénzügyi tranzakciós adó) bevezetése.
Bizonytalanság	A bizonytalanság kihat a brit beruházásokra és a fogyasztásra, vagyis a brit belső keresletre. Ez az egyik legfontosabb tényező.	A bizonytalanság az EU tagállamokat is negatívan érintheti. A kockázatkerülő magatartás erősödése a CEE országokat és az euroövezet periferiáját is sújthatja. A brit kereslet visszaesése pedig az oda exportáló országok gazdaságát veti vissza.

Jelmagyarázat:

Jelentős hatás
  közepes hatás
  gyenge hatás

A szakértők nem várják, hogy a 2008-as pénzügyi válsághoz hasonló sokk söpör végig majd a pénzügyi rendszeren, hiszen a piaci szereplők már régóta ismerik a népszavazás tényét.²³ A tőzsdék elkezdtek beárzni a lehetséges Brexitet, a DAX részben emiatt zuhant a 10 000 pontos határ alá.²⁴ A népszavazást követően ugyanakkor az elemzők nem tartják kizártnak, hogy piaci zavarok és likviditáscsökkenés jelentkeznek. A kockázatkerülés miatt a feszültségek pedig a periféria országaira is áttérhetnek.

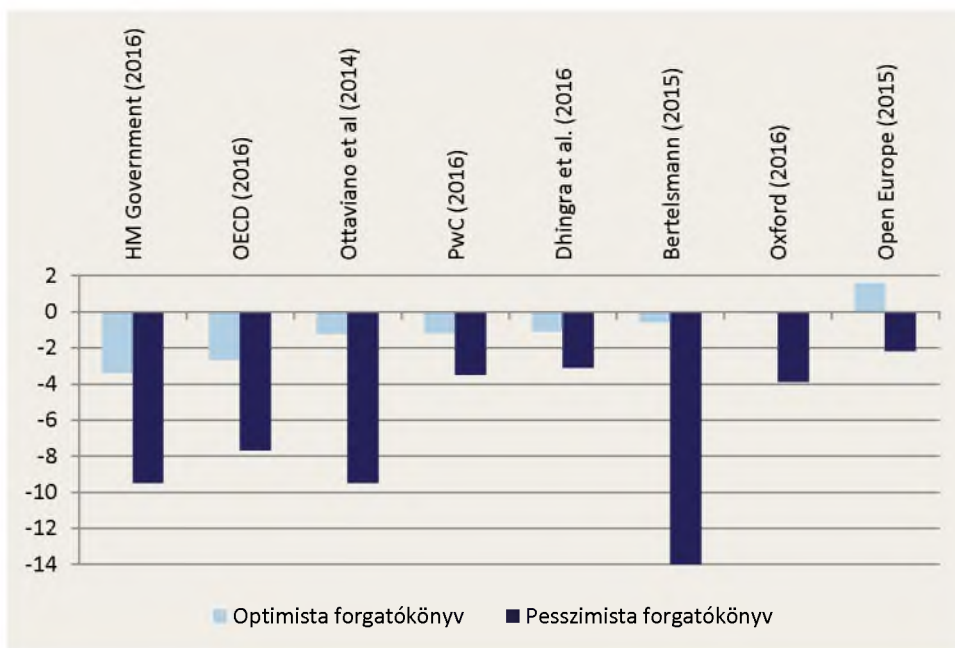
Rövidtávon elmondható, hogy a kilépés gazdasági hatásait vizsgáló tanulmányok és modellek szerint a brit reál GDP a 2017-2018-as időtartamban 1 % és 6 % közötti mértékben csökkenhet attól függően, hogy miképpen alakul az EU és az Egyesült Királyság gazdasági viszonyrendszere. Hosszútávon is jelentős különbségek vannak a becsült hatások tekintetében attól függően, hogy optimista, vagy pesszimista scenárióról, illetve statikus, vagy dinamikus modellekről van szó.²⁵ A tanulmányok becsléseit a 7. ábra foglalja össze.

²³ IHS 2016

²⁴ <http://www.manager-magazin.de/finanzen/artikel/boerse-dax-gold-brexit-a-1097265.html>

²⁵ Az IFO intézet által használt statikus kereskedelmi modellben például nem szerepelnek olyan dinamikus elemek, mint a brit kilépés hogyan befolyásolja a nemzetközi versenyt, a piaci hozzáférést, a nemzetközi tőke mozgásokat, vagy a vállalatok beruházásait. Emellett figyelembe lehet venni még a Brexit migrációra gyakorolt hatásait és a bizonytalanságból fakadó kockázatokat is, ekkor a gazdasági következmények a statikus modellekhez képest sokkal jelentősebbek.

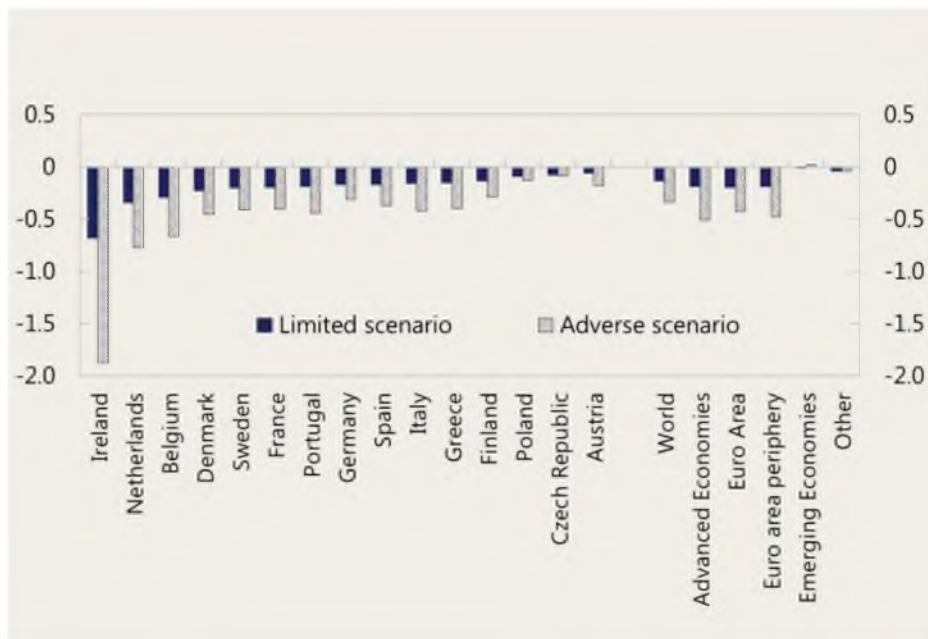
7. ábra - A Brexit becsült hosszútávú hatásai az Egyesült Királyságban (%) - Forrás: IMF 2016

(Megjegyzés: Mennyivel lehet kevesebb 2030-ban a brit GDP a hivatkozott tanulmányok számításai szerint)

Az EU egészére gyakorolt hatás a fentieknél kisebb lehet. Rövidtávon az EU GDP-je az IMF szerint 0,2-0,5 %-kal lehet kevesebb a bázishoz képest, - azaz ahhoz a növekedési ütemhez képest, amennyi a brit tagság fennmaradása esetén lenne, - és a Bertelsmann Stiftung elemzése is hasonló nagyságrendre jutott. Az egyes tagállamokat azonban meglehetősen eltérő mértékben érintené a Brexit.

A becslések szerint mindenképpen Írország lenne a legnagyobb vesztes. Az IMF előrejelzése szerint az ír GDP 2019-ben a brit tagság fennmaradása esetén bekövetkező növekedéshez képest 0,6 % és 1,9 % közötti mértékben eshet vissza. A szigetországon kívül Hollandia és Belgium szenvedheti el a legnagyobb veszteségeket, ugyanakkor esetükben az előrejelzések az ír hatás töredékével számolnak. A müncheni IFO intézet kalkulációi szerint ugyanakkor Írország után Málta és Luxemburg lennének a legnagyobb vesztesek, mivel pénzügyi rendszerük rendkívül szorosan kapcsolódik Londonhoz. Az IMF által számított lehetséges gazdasági hatásokat az EU többi tagállama esetén a 8. ábra mutatja be.

8. ábra - A Brexit nemzetközi makrogazdasági hatásai (%) – Forrás: IMF 2016

(Megjegyzés: Hosszú távú GDP csökkenés a bázishoz képest)

A Global Counsel (2015) eredménytáblája (részletesen lásd a Mellékletben) az egyes országok Egyesült Királysággal szembeni kitettségét vizsgálja. Az elemzés során többek között a következő tényezőket vették figyelembe:

- mekkora UK részesedése a tagállam exportjában;
- mekkora a tagállamból származó, UK-ban befektetett FDI állománya;
- a tagállam állampolgárainak mekkora aránya él UK területén;
- a tagállamban található brit pénzügyi eszközök és követelések nagysága a GDP arányában.

Az egyes tényezők hatását egy pontrendszer alapján értékelték, és összességében minél magasabb egy adott tagállam pontszáma, annál nagyobb a tagállam kitettsége a Brexit hatásainak.

Az elemzés alapján Hollandia, Írország és Ciprus kitettsége a legmagasabb, míg Románia, Olaszország, Horvátország és Szlovénia kitettsége a legmérsékeltebb (9. ábra).

magas kitettség	Hollandia	28
	Írország	25
	Ciprus	23
szignifikáns kitettség	Portugália	17
	Görögország	16
	Málta	16
	Svédország	16
	Dánia	15
	Csehország	14
	Belgium	13
	Lettország	13
	Litvánia	13
	Németország	13
	Luxemburg	12
	Szlovákia	12
	Spanyolország	12
részleges kitettség	Finnország	11
	Észtország	9
	Franciaország	9
	Magyarország	9
	Lengyelország	8
alacsony kitettség	Bulgária	7
	Ausztria	7
	Románia	5
	Olaszország	5
	Horvátország	4
	Szlovénia	4

9. ábra Az egyes tagállamok kitettsége

Forrás: Global Counsel (2015)

1.3. Az Európai Központi Bank álláspontja

Mind az euro, mind pedig a font gyengült a Brexittel kapcsolatos bizonytalanságok miatt, a piacok reakcióját a referendum után viszont nehéz megjósolni. A német pénzügyminiszter ugyanakkor rámutatott, hogy az Eurogroup mindent megtesz annak érdekében, hogy a negatív következményeket kordában tartsa.²⁶ Hasonlóképpen nyilatkoznak az Európai Központi Bank illetékesei is, akik szerint a Brexit jelenti idén a legnagyobb veszélyt a pénzügyi stabilitásra.²⁷ Amennyiben június 23-án a britek a kilépés mellett szavaznak, akkor június 24-én reggel az EKB nyilatkozatot ad ki arról, hogy a Bank of England-del együtt mindent megtesz a piaci likviditás fenntartása érdekében. Sajtóinformációk szerint a két jegybank swap ügyletek révén lehetővé tenné, hogy a bankok tulajdonképpen korlátlanul juthassanak hozzá euróhoz és font sterlinghez.²⁸ Az EKB tavasszal már végzett az általa felügyelt pénzintézetek között egy felmérést arra vonatkozóan, hogy a bankok valutakereskedelmi rendszerei mennyire ellenállóak az esetleges extrém piaci volatilitással szemben, amelyeket a népszavazás eredménye kiválthat.²⁹

²⁶ Spiegel 2016b

²⁷ <https://global.handelsblatt.com/edition/386/ressort/finance/article/ecb-bracing-for-brexite>

²⁸ <http://www.reuters.com/article/us-britain-eu-ecb-idUSKCN0Z01NP>

<http://www.ft.com/fastft/2016/06/08/ecb-prepared-to-stabilise-markets-after-brexite-coeure/>

²⁹ <https://global.handelsblatt.com/edition/386/ressort/finance/article/ecb-bracing-for-brexite>

2. EGYESÜLT KIRÁLYSÁG

2.1. Az Európai Unió támogatottsága és a Brexit

Az Egyesült Királyság számára az európai uniós tagság szinte kizárólag az egységes piac nyújtotta gazdasági előnyök miatt volt fontos. A szigetország soha sem szeretett volna mély politikai integrációt a tagállamok között és a gazdasági integráció tekintetében is mindig a status quo híve volt. Nem véletlenül kérte David Cameron brit miniszterelnök, hogy országának legyen lehetősége gátat vetni a többi tagállamból feljük irányuló bevándorlásnak, hogy újra nagyobb szerephez juthassanak a nemzeti parlamentek, illetve, hogy csökkenjen az uniós bürokrácia.

A The Financial Times által a brit választópolgárok körében végzett június 15-ei közvélemény-kutatás szerint (British Exit – Brexit) a választók 47 %-a támogatja a Brexitet, míg 44 %-uk elutasítja azt. Ettől szignifikánsabb eltérést mutat a YouGov közvélemény-kutató cég június 13-ai felmérése, amely szerint a Brexitet támogatók aránya 46 %, míg az azt elutasítóké 39 %. Az előbbiektől eltérő véleményre jutott a támogatók arányát illetően az ICM közvélemény kutató cég, amely szerint a kilépést támogatók aránya 49 %, míg a maradást támogatóké 44 %. Jól látható, hogy a The Financial Times és a két legnagyobb közvélemény-kutató (a YouGov és az ICM) szerint a kilépést támogatók kerültek többségbe alig egy héttel a választások előtt.³⁰

2.2. A Brexit gazdasági hatásai az Egyesült Királyságra

Az Európai Unió tagországai közül az Egyesült Királyságba érkezik a legtöbb külföldi működőtőke-beruházás, ami a Brexit után jelentősen negatív irányba változhat.^{31,32} A Confederation of British Industry (CBI) szerint az Egyesült Királyságban összesen 3 millió munkahely függ - közvetve vagy közvetlenül - az uniós tagállamokkal való kereskedelemről, és minden brit háztartás éves szinten körülbelül 3 000 fontot takarít meg az egységes piacnak köszönhetően, tekintve, hogy az Unión belül - a vámhatárok eltörlése és a nagyobb verseny miatt - olcsóbbak az élelmiszerek, a telefonszolgáltatás, a közlekedés, stb.³³

Az Egyesült Királyság jelenleg exportjának 45 %-át bonyolítja az Európai Unióval, kérdés azonban, hogy egy esetleges kilépés után milyen feltételekkel tudna a szigetország az uniós tagállamokkal kereskedni. A Brexitet követő tárgyalások döntenék el, hogy kapna-e az Egyesült Királyság olyan engedményeket, mint Svájc vagy Norvégia, azaz részben vagy egészben hozzáférne-e a közös piac-hoz. Igaz, ebben az esetben meg kellene felelnie az európai uniós előírásoknak és hozzá kellene járulnia az uniós költségvetéshez, ráadásul úgy, hogy azok kialakításába, meghatározásába nem lenne beleszólása.

---

³⁰ <https://ig.ft.com/sites/brexit-polling/>

³¹ https://www.global-counsel.co.uk/sites/default/files/special-reports/downloads/Global%20Counsel_Impact_of_Brexit.pdf

³² Az európai országokból évente nagyságrendileg 24 milliárd font értékben érkezik beruházás.

³³ <https://www.brexit-showt.com/showt/EN/>

Elemzések szerint a legnagyobb veszteséget a Brexit esetén a londoni City szenvedné el. Ha ugyanis megszűnne az Egyesült Királyság közvetlen hozzáférése az európai közös piachoz, akkor veszélybe kerülne a bankok úgynevezett „európai útlevele” is, amely lehetőséget nyújt a pénzügyi intézményeknek arra, hogy egyes pénzügyi termékeiket és szolgáltatásaikat az Unió összes országában forgalmazzassák. Ráadásul a Brexitet követően az egyes pénzügyi intézmények Dublinba, Párizsba, Luxemburgba vagy Frankfurtba helyezhetnék át központjaikat a jobb piaci hozzáférés érdekében. A Brexit nemcsak a londoni pénzügyi szektorra lenne hatással, hanem áttételesen a szolgáltatások exportjára is, amely jelenleg 18,5 milliárd font többletet mutat a szigetország javára az Unióval szemben, s közvetlenül 2,2 millió embernek ad munkát.³⁴

Az Independent brit napilap szerint a kelet-európai munkavállalók megjelenése az angol munkaerőpiacon jelentősen hozzájárult a fizetések alacsony szinten tartásához több gazdasági szektorban, így például az építőiparban vagy az egészségügyben is. Ha azonban az Egyesült Királyság a szabad munkaerő-áramlás teljes eltörlését tervezi, akkor ki kell lépnie az Európai Gazdasági Térségből, s egy - az ausztráliaihoz hasonló -, pontrendszeren alapuló szabályozást kell kidolgoznia. A veszteség ebben az esetben a fellépő munkaerőhiány lehet, s ez áttételesen negatív hatást gyakorolhat az ország GDP-növekedésére is.³⁵

2.3. A brit kormányzat álláspontja

A kormányzó brit Konzervatív Párt megosztott a Brexit kérdését illetően: míg David Cameron miniszterelnök az elutasítók táborát erősíti, addig Boris Johnson, egykori londoni polgármester a Brexitet támogatók mellett foglal állást.

David Cameron a 2015-ös választási kampánya során ígéretet tett arra, hogy megválasztása esetén népszavazást kezdeményez a brit európai uniós tagsággal kapcsolatban. David Cameron a választások után megpróbálta elodáznia a népszavazást, s egy, az Egyesült Királyság számára előnyösebb, új európai uniós keretszerződéssel még több kiváltságot kiharcolni. Mindennek ellenére a kilépést támogatók tábora nem csökkent az Egyesült Királyságban. A brit miniszterelnök a státusz elnyerése után az Európai Unióban való „maradás” mellett tette le a voksát.³⁶

Véleménye szerint az Egyesült Királyságnak továbbra is az Európai Unióban kell maradnia, elsősorban biztonsági okokból, ugyanis a jelenlegi globális kihívásokra (terrorizmus, nemzetközi bűnözés, stb.) csupán közös európai összefogással lehet megoldást találni. David Cameron meglátása szerint az Európai Unió és az Egyesült Királyság az elmúlt évtizedekben sikeresen együtt tudtak működni, legyen szó a szomáliai kalózkodás visszaszorításáról, az ukrán válság kezeléséről vagy akár a sikeres iráni szankciókról és a perzsa országgal folytatott béketárgyalásokról. A politikus meglátása szerint, ha az Egyesült Királyság továbbra is a világ vezető hatalmai között akar szerepelni, akkor elengedhetetlen, hogy az Európai Unió része maradjon.³⁷

---

³⁴ <http://www.omfif.org/analysis/commentary/2016/april/frankfurt-ready-to-help/>

³⁵ <http://www.independent.co.uk/voices/eu-migration-figures-pose-no-problem-for-the-uk-not-that-you-d-know-it-by-listening-to-the-a7038076.html>

³⁶ <http://www.investopedia.com/terms/b/brexit.asp>

³⁷ <http://www.omfif.org/analysis/commentary/2016/may/where-europe-has-weight/>

Boris Johnson, London korábbi főpolgármestere az Európai Unióval februárban született megállapodás után bejelentette, hogy a kilépés mellett fog kampányolni. Mint a brit politikai élet egyik legnépszerűbb alakja, főszerepet kapott a kilépéspártiak kampányában.^{38,39} A kampány során szigorúan ügyelt arra, hogy semmiféleképpen ne hozzá kapcsolatba a szintén kilépéspárti, szélsőséges és xenofób Egyesült Királysági Függetlenségi Párttal (UKIP). Sokak szerint Boris Johnson a kampányát arra használta, hogy megszerezze a miniszterelnöki posztot az esetleges Brexit után.^{40,41}

A politikus véleménye szerint az Egyesült Királyság nemzetközi szerepe egyáltalán nem csökkenne a Brexitet követően, hiszen az ország tagja maradna az Egyesült Nemzetek Szervezetének (ENSZ), a G20-nak, a G8-nak, és a NATO-nak is. Az ország önálló migrációs politikát tudna kiépíteni, melynek köszönhetően a legkiválóbb munkaerőt tudná az országba csábítani, s így meg tudná akadályozni, hogy a többi tagállamból érkező – esetenként képzetlenebb - munkavállalók leterheljék a brit szociális rendszert. Felszabadulna a szigetország az uniós előírásoktól, amelyek gúzsba kötik a gazdaságot, szabadon alakíthatná kereskedelmi politikáját, s nem kellene hozzájárulást fizetnie a közös uniós költségvetéshez sem, ami egyébként hetente 350 millió fontnak felel meg, ha az 1973 óta befizetett uniós hozzájárulások kumulált összegét vesszük figyelembe.^{42,43}

2.4. A brit ellenzék álláspontja

A **Munkáspárt** állásfoglalása az Egyesült Királyság uniós tagsága mellett vagy ellen már kevésbé egyértelmű, ugyanis vezetőjük, Jeremy Corbyn sosem tartozott az Európai Unió támogatói közé. Jeremy Corbyn az Európai Közösséget nem tekinti másnak, mint egy kapitalista, imperialista képződménynek.⁴⁴ A Munkáspárt vezetője ennek ellenére április folyamán kampányra szólította fel a munkáspárti aktivistákat az Unióban való részvétel mellett, a baloldali, fiatal választók mobilizálásával.⁴⁵ Igaz, a kampány során Jeremy Corbyn többször kifejtette ellenérzéseit az Európai Unióval kapcsolatban, így elemzők szerint nagy bizonytalanságot okozott a választók körében.⁴⁶ A Munkáspárt vezetője szerint a brit munkások - az iparban és a szolgáltatási szektorban dolgozók - érdekeiért közös európai fellépéssel lehet hatékonyan küzdeni, s így a Brexit nem lenne megoldás.^{47,48}

A kampány harmadik főszereplője az **Egyesült Királyság Függetlenségi Párt (UKIP - UK Independence Party)**, amely az Egyesült Királyság teljes szuverenitása mellett kardoskodik. Véleményük szerint a szigetország képes önállóan megállni a helyét az Európai Unió kívül is, vagyis új kereskedelmi szerződések tudna kötni a világ többi országával, és számára kedvező bevándorlási politikát tudna kidolgozni. Az UKIP politikusai szerint a Brexit nagy előnye lenne, hogy az országnak

³⁸ <http://www.theguardian.com/politics/2016/feb/21/boris-johnson-eu-referendum-campaign-for-brex-it-david-cameron>

³⁹ <http://www.comres.co.uk/boris-johnson-britains-most-popular-politician-2/>

⁴⁰ http://abonnes.lemonde.fr/reférendum-sur-le-brex-it/article/2016/06/10/boris-johnson-pret-a-tout-pour-le-brex-it_4947435_4872498.html

⁴¹ <http://www.reuters.com/investigates/special-report/britain-eu-undecided/>

⁴² <http://www.economist.com/news/britain/21699177-although-agriculture-could-lose-out-most-farmers-seem-back-brex-it-we-plough-fields-and?force=scn/fb/te/pe/ed/weploughthefield>

⁴³ Igaz a Brexitet támogatók e kalkulációjával a Brit Statisztikai Hivatal nem ért egyet, mivel egyrészt nem veszi figyelembe a Margaret Thatcher által 1984-ben elért hozzájárulási kedvezményt, másrészt pedig bruttó értékben számolja a hozzájárulást, azaz az uniótól kapott támogatásokat (mint például az egységes mezőgazdasági támogatások) nem vonják le a végösszezből. Ebben az esetben azonban a britek csupán heti 120 millió fonttal járulnak hozzá az uniós költségvetéshez.

⁴⁴ <http://www.economist.com/node/21697043>

⁴⁵ <http://www.economist.com/blogs/bagehot/2016/04/labour-rejects-lexit>

⁴⁶ <http://www.economist.com/node/21700391>

⁴⁷ The Wall Street Journal 2015. június 15. 2. oldal

⁴⁸ www.strongerin.co.uk

nem kellene hozzájárulnia többé az Európai Unió közös költségvetéséhez, valamint nem kellene bonyolult uniós jogszabályoknak sem megfelelnie. Az előbbi érveket hangoztatja a Brexit köré szerveződött think tank, az Economists for Brexit is, amely szerint az Egyesült Királyság akár 4 %-kal magasabb növekedést is elkönnyvelhetne középtávon.

2.5. A brit jegybank véleménye

Mark Carney, a Bank of England elnöke szerint tény, hogy az európai uniós tagságnak „vannak (...) kockázatai, de ezek a piacok működésével, és nem azok stabilitásával kapcsolatosak”. A londoni City helyzetét tekintve kiemelte: „a pénzügyi szervezetek egy része - a központi bank álláspontja szerint - elgondolkozna a távozáson az Unióból való kilépés esetén. Ennek oka egyrészt a kilépéssel és annak körülményeivel, valamint az eljövendő helyzettel kapcsolatos bizonytalanság lenne, illetve a tény, hogy számos pénzügyi szervezet számára elengedhetetlen az Unión belüli székhely fenntartása. A londoni City minden bizonnyal üzleteket és ügyfeleket veszítene, ha nem sikerülne a jelenlegihez hasonló körülményeket kialakítani az Európai Unióval a pénzügyi piacok és kapcsolódó szektorok tekintetében a kilépést követően.”⁴⁹

---

⁴⁹ <http://www.economist.com/news/britain/21698877-governor-right-intervene-debate-over-europe-he-can-carney>

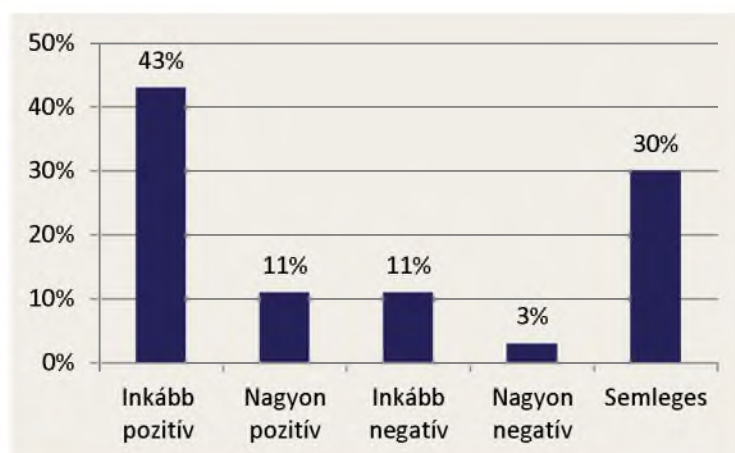
3. ÍRORSZÁG

Mint az általános áttekintésnél említésre került, a Brexit gazdasági következményeivel foglalkozó tanulmányok egyöntetű véleménye szerint a britek kilépése Írországot rendkívüli gazdasági és politikai kihívás elé állíthatja majd. Emellett az ország a többi tagállamnál sokkal mélyebb és sokrétűbb kapcsolatot ápol az Egyesült Királysággal. A fentiek fényében Írország nem regionális bontásban, hanem külön kerül vizsgálatra.

3.1. Az EU támogatottsága

Az Eurobarometer (2011. májusi)⁵⁰ adatai szerint a válaszadók közel 80 %-a szerint Írország profitált az EU-csatlakozásból. A 2015-ös Eurobarometer válaszadói Írország legnagyobb nehézségeként az alacsony inflációs szintet azonosították, amelyet a társadalombiztosítási rendszer problémája követ. Az Európai Unió megítélése a 2015-ös felmérés alapján inkább pozitív vagy semleges (lásd 10. ábra).⁵¹

10. ábra - Az Európai Unió presztízsének megítélése Írországonban (2015/11)⁵²

Egy 2016 májusában készített felmérés szerint az írek elsöprő többsége - 86 % - azt szeretné, ha az Egyesült Királyság az EU tagja maradna.⁵³

3.2. A Brexit gazdasági hatásai

Az Egyesült Királyság és Írország közötti szabadkereskedelem mindig is meghatározta az ír gazdaság működését. Az ír font 1928-as bevezetése és árfolyamának az angol fonthoz való rögzítése a két gazdaság közötti kölcsönös függés kinyilatkoztatásának minősült. Az igazán szoros kapcsolat akkor szakadt meg, amikor Egyesült Királyság úgy döntött, hogy nem csatlakozik az európai árfolyam-

---

⁵⁰ Utoljára ekkor tették fel a kérdést, hogy a válaszadó szerint az ország profitált-e az EU csatlakozásból.

⁵¹ <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Chart/getChart/themeKy/19/groupKy/102>

⁵² <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Chart/getChart/themeKy/19/groupKy/102>

⁵³ <http://www.newstalk.com/Brexit-Ireland-opinion-poll-Red-C-European-Movement-Ireland-Irish-referendum>

mechanizmus (ERM) rendszeréhez. Ugyan a két ország közötti interdependencia jelentősen csökkent, a Brexit komoly hatással bírna a teljes ír gazdaságra, kiváltképpen a külkereskedelemre. Az EGK-hoz való csatlakozást megelőzően Írország exportjának több mint 50%-a irányult az Egyesült Királyságba, ez az arány napjainkra 16 % közelébe süllyedt. Az ír export 40 %-ának az Európai Unió többi tagállama, további 20%-nak pedig az Egyesült Államok a felvevőpiaca. Ezek a számok azonban nem tükrözik teljes mértékben az Egyesült Királyság Írország külkereskedelmében betöltött szerepét, ugyanis a brit gazdaságba irányuló kereskedelem olyan hagyományos ír iparágak termékeit és szolgáltatásait foglalja magában, amelyek valós gazdasági hozzáadott értéke jelentősen magasabb. Az Egyesült Államokba és az Európai Unió többi országába irányuló exportcikkek többségét ezzel szemben a multinacionális szektorokban állítják elő, ahol a transzferárak hatására kevesebb hozzáadott érték keletkezik.⁵⁴

Egy nemrég készített PWC felmérés szerint az ír vállalatvezetők 97 %-a vélekedik úgy, hogy a Brexit rontaná cége üzleti lehetőségeit. 87 % arról is meg van győződve, hogy a britek kilépése nagy csapás lesz az egész ír gazdaságra. A népszavazással kapcsolatos bizonytalanság önmagában is jelentősen rányomja bélyegét a gazdasági elvárásokra, mert e tényezőt nem számítva a vállalatvezetők 84 %-a optimista lenne a jövőbeni gazdasági lehetőségekkel kapcsolatban.⁵⁵

Ugyan a külkereskedelemre feltehetően összességében negatív hatással lenne a britek kilépése, azonban hosszútávon a pénzügyi szektor akár profitálhat is a Brexitből. Abban az esetben, ha a kilépést követően nem tud megegyezni az Egyesült Királyság és az EU a munkaerő szabad áramlását illető szabályozásról, akkor számos vállalat helyezheti át londoni székhelyét valamelyik EU-n belüli városba. Frankfurt mellett Dublin pályázik jó eséllyel London szerepének átvételére. A Standard and Poor's jelentése szerint az angolok távozása esetén az európai pénzpiacok súlypontja Dublin felé tolna el. Dublin kézenfekvő alternatívának tűnik, ugyanis Írország szintén szokásjog alapú jogrendszerrel rendelkezik, földrajzilag relatíve közel helyezkedik el Londonhoz, illetve több nagy pénzintézet rendelkezik már irodával a városban.⁵⁶

Mindezzel együtt, az IMF modellszámításai szerint az ír GDP-t a brit kilépés jó esetben 0,7 %-kal, rosszabb esetben pedig akár 1,8 %-kal is csökkentheti.⁵⁷

3.3. A kormányzat álláspontja

Az ír kormánypárt, a Fine Gael nyíltan támogatja a britek EU tagságát.⁵⁸ Több vezető kormánypárti politikus úgy gondolja, hogy a Brexit esetén Írországnak újra kell tárgyalnia bizonyos, az Európai Unióval és az Egyesült Királysággal kötött egyezményeit. Bryan Hayes, a Fine Gael európai parlamenti képviselője hat olyan területet azonosított, amelyet érinthet a britek távozása. Véleménye szerint a Brexit esetén Írországnak felül kell vizsgálnia korábban kötött külkereskedelmi megállapodásait, illetve a pénzügyi szolgáltatásokra, az energiahordozókra és a környezetvédelemre vonatkozó szerződéseit, emellett pedig Észak-Írország békefinanszírozási csomagját, illetve a határvédelmet érintő megállapodásait is. Hayes meg van róla győződve, hogy

⁵⁴ <http://www.davy.ie/private-clients/insights/marketwatch/2015/brexit-and-the-impact-for-ireland.html>

⁵⁵ <http://www.pwc.ie/media-centre/press-release/2016/2016-pwc-ireland-brexit-is-the-top-concern-for-irish-business-leaders.html>

⁵⁶ <http://www.dilloneustace.ie/download/1/Publications/Financial%20Services/BREXIT.pdf>

⁵⁷ IMF 2016

⁵⁸ Írország pénzügyminisztere, Michael Noonan februári nyilatkozatában kijelentette, hogy az ír kormány a britek Európai Unióban való bent maradását támogatja.

Írország az Egyesült Királyság nélkül is képes bent maradni az Európai Unióban, azonban a bent maradáshoz szükség van a megállapodások újratárgyalására. A politikus szerint az ír kormány jelenleg nem rendelkezik átfogó intézkedési tervvel arra az esetre, ha a britek a kilépés mellett döntenek. Hayes hozzátette, hogy az ír gazdaság példaértékű felzárkózása jelentős mértékben az elmúlt évek során tapasztalt kedvező euro/font árfolyam alakulásnak köszönhető. Az előrejelzések szerint a britek kilépése esetén a font már idén paritásba kerülhet az euróval. Hayes véleménye szerint Nagy-Britannia és Írország között olyan erős gazdasági kapcsolat alakult ki a történelem során, amely miatt a britek kilépése esetén komoly dilemmával találná szemben magát Írország.^{59,60}

3.4. Az Ír Központi Bank álláspontja

A Central Bank of Ireland már tavaly decemberben figyelmeztetést adott ki a Brexit ír gazdaságra gyakorolt negatív hatásainak veszélyeit illetően. Az elemzés szerint a hatások összessége egyértelműen negatív, azoknak mértéke azonban az Egyesült Királyság és az EU között létrejövő, új viszonyrendszer függvénye. A kilépés hatására az Írországba beáramló közvetlen külföldi tőkebefektetés (FDI) mértéke növekedhet, megnövelve a pénzügyi szektor méretét, amely a bankfelügyelet számára jelenthet kihívást. A brit gazdaság lassulása és annak Írországba begyűrűző hatása azonban jelentősen ronthatja az ír bankszektor profitabilitását.⁶¹

---

⁵⁹ <http://www.euractiv.com/section/trade-society/opinion/brexit-is-ireland-s-biggest-ever-foreign-policy-challenge/>

⁶⁰ <http://www.irishtimes.com/business/economy/fine-gael-mep-says-government-unprepared-for-brexit-1.2611911>

⁶¹ <http://www.irishtimes.com/business/economy/central-bank-warns-of-brexit-risks-1.2459197>

4. NÉMETORSZÁG ÉS AUSZTRIA

4.1. Az EU és a Brexit megítélése

A 2015-ös Eurobarometer adatai szerint Ausztriában a megkérdezettek 41 %-a negatívan ítéli meg az Uniót, míg ez az arány Németországban jóval alacsonyabb, 27 %. Ezzel szemben, míg Ausztriában csak 23 % tekint pozitívan az EU-ra, addig Németországban ez az arány 35 %. Ugyanakkor, mindkét országban többségben vannak az EU jövőjével kapcsolatos pesszimista vélemények. Németországban 48 % látja negatívan, 47% pedig pozitívan a közösség jövőjét, Ausztriában viszont a különbség nagyobb, 46 % pesszimista és 40 % optimista. A brit népszavazás kérdése kapcsán is érzékelhető a különbség a két ország között. A PEW Research adatai szerint Németországban a többség egyértelműen a britek EU tagsága mellett áll (59 %), Ausztriában viszont megosztottabb a társadalom: 41% támogatja a maradást és ugyanennyien vannak, akik számára teljesen mindegy, hogy maradnak-e az EU-ban.

A Spiegel által készített felmérés szerint Németországban a brit tagságot pártolók aránya még magasabb (79 %) és csak a megkérdezettek 12 %-a szerint lenne jobb a „szakítás”. A CDU/CSU, az SPD és a Zöldek szimpatizánsai között 86-89%-os a maradáspártiak aránya, de még az euroszeptikus AfD szavazói között is a maradást támogatók vannak többségben (56 %).

4.2. Gazdasági hatások

Az EU második legnagyobb gazdaságaként az Egyesült Királyság fontos exportpiac a német és – kisebb mértékben – az osztrák gazdaság számára is. A brit piac a 3. legnagyobb a német kivitel számára, 2014-ben az összes export 7,1 %-a áramlott oda, mintegy 100 milliárd euro értékben. Ausztria esetében a szigetország csak a 10. legfontosabb piac, az osztrák kivitel nagysága a német kivitel értékének töredéke; az ország 2014-ben 5,24 milliárd euro értékben adott el árukat és szolgáltatásokat az Egyesült Királyságnak, ami a teljes osztrák export 3,2 %-át jelentette. A kereskedelmi hatások ennek megfelelően egyértelműen Németország esetében érvényesülhetnek inkább.

A Brexit nyomán a német külkereskedelem a kontinentális Európa irányába orientálódhat. A Bertelsmann Stiftung tanulmánya azzal számol, hogy az Egyesült Királyságba irányuló német export 1-4 %, az onnan származó import pedig 0,7-2,7 % közötti mértékben eshet. Bizonyos szektorokat ugyanakkor jobban sújtaná a kereskedelem visszaesése. Leginkább az autóipar lenne kitéve a kereskedelmi akadályok növekedésének, a szigetország felé kiépített szoros ellátási hálózat következtében. Emellett az elektronikai, a fémipar és az élelmiszeripar lenne kénytelen nagyobb veszteségeket elkönyvelni. A tanulmány számításai szerint ugyanakkor a vegyipar és a pénzügyi szektor nyerne a britek növekvő elszigeteltségével.⁶²

---

⁶² Bertelsmann 2015

A statikus modellek szerint a Brexit Németországra és Ausztriára gyakorolt hatása nem lenne jelentős, a bázishoz képest hosszútávon 0,1-0,3 %-kal lehet kisebb a GDP. A dinamikus modellek ugyanakkor már jelentősebb következményekkel számolnak, a német gazdaság teljesítménye ezek alapján 0,6-3 %-kal lehet alacsonyabb. Amennyiben a nettó befizető tagállamoknak kell kipótolniuk a britek kilépése miatt kieső befizetéseket, akkor Németországra éves szinten körülbelül 2,5 milliárd euro jutna, Ausztriára pedig 0,28 milliárd euro.⁶³

4.3. Politikai hatások

A Brexitnek jelentős politikai hatásai lennének **Németországra** nézve. Az EU döntéshozatali rendszerében kialakult erőegyensúly felborulna, mivel egy jelentős szavazati joggal rendelkező ország esne ki, amely sok fontos kérdésben Németország szövetségese. A szigetország fontos partner például a piaci liberalizáció tekintetében, emiatt valószínűsíthető, hogy Németország számára a britek kilépésével nehezebb lesz a liberalizációs szempontokat érvényesíteni a piaci versenyt kevésbé propagáló tagállamokkal szemben.⁶⁴ Az Unión belüli német hegemonia és az ezzel kapcsolatos kritikus hangok is erősödnének.⁶⁵

Németországnak elemi érdeke, hogy a kilépés esetén az Egyesült Királyság ne vonzó „búcsúcsomagot” kapjon, mert az a többi tagállam euroszeptikus mozgalmi számára is mintául szolgálhat. Nagy-Britannia nélkül tovább működhet az EU, de ha Franciaországban indulna el hasonló tendencia, az az integrációs törekvések végét is jelenthetné.⁶⁶

Fontos további szempont, hogy Németországban és Ausztriában is egyre népszerűbbek az euroszeptikus hangok. **Ausztriában** épp egy évvel ezelőtt, 2015. június 24-én indítottak polgári kezdeményezést azért, hogy a parlament írjon ki népszavazást Ausztria EU tagságáról. A petíciót egy hét alatt a szavazásra jogosultak 4,12 %-a írta alá (261 159 fő), amellyel az elmúlt 10 év 2. legsikeresebb kezdeményezése lett annak ellenére, hogy a sajtó tudatosan bojkottálta az ötletet. Mivel azonban az aláírók száma meghaladta a 100 000 főt, ezért a törvényhozásnak foglalkoznia kell a kérdéssel.⁶⁷ Ugyan Ausztria még messze van attól, hogy teljesen hátat fordítson az EU-nak, de a Brexit bizonyosan hatással lesz az euroszeptikus erők politikájára.⁶⁸

4.4. A kormányzat és az ellenzék álláspontja

Nemcsak a kormány, de az egész **német** politikai elit is azon a véleményen van, hogy a briteknek az EU-ban kellene maradniuk. A nagykoalíciós pártok (a konzervatív CDU és a szociáldemokrata SPD) és a Zöldek is egyetértenek abban, hogy a britek kilépésének súlyos gazdasági következményei lennének. Wolfgang **Schäuble** szövetségi pénzügyminiszter többször is nyilatkozott az elmúlt hónapokban a kérdésben.⁶⁹ Véleménye szerint Nagy-Britannia globális diplomáciai és biztonságpolitikai tapasztalata az EU számára a jelenlegi kül- és biztonságpolitikai válságokban

---

⁶³ https://www.bertelsmann-stiftung.de/fileadmin/files/BSt/Publikationen/GrauePublikationen/Policy-Brief-Brexit-de_NW_05_2015.pdf

⁶⁴ Müller 2016

⁶⁵ Müller 2016

⁶⁶ YouGov Debate 2016. május 31.

⁶⁷ http://wirtschaftsblatt.at/home/nachrichten/oesterreich/4767944/Volksbegehren_261159-Oesterreicher-wollen-EUAustritt

⁶⁸ <http://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2015/11/10/camersons-letter-european-views-on-the-uks-renegotiation/#Hungary>

⁶⁹ Spiegel 2016b, <http://www.welt.de/politik/deutschland/article152910370/Wolfgang-Schaeuble-wuerde-bei-Brexit-weinen.html>

elengedhetetlen. Az Egyesült Királyság nélkül nehezebb lenne úrrá lenni az Európa destabilizálására törekvő erőkön is. Meglátása szerint ugyanakkor a Nagy-Britannia maradásáról folytatott viták rávilágítanak arra is, hogy az EU-ban reformokra van szükség, amelyhez viszont Nagy-Britannia tagsága elengedhetetlen. Az EU kevésbé lenne hatékony és liberális az Egyesült Királyság nélkül, ugyanakkor az EU nélkül Nagy-Britannia gazdaságilag és politikailag is gyengébb lenne. Schäuble ennek ellenére nem vizionálja az EU szétesését. Úgy véli, hogy az EU képes lenne megbirkózni Nagy-Britannia kilépésével.

Schäuble álláspontja szerint a britek kilépésére nem lehet az Unió mélyítésével, több integrációval válaszolni. Ez ugyanis azt sugallná, hogy az európai politikusok egyszerűen nem értik, hogy mit szeretnének az EU állampolgárai. Még hogyha a britek a kilépés ellen is szavaznak, az is egy figyelmeztetés arra vonatkozóan, hogy az EU működését át kell gondolni.

Schäuble figyelmeztette a briteket is a kilépés gazdasági következményeire, hiszen az ország nagyon szoros gazdasági kapcsolatban van a többi tagállammal. Szerinte kész csoda lenne, ha a kilépés nem járna gazdasági hátrányokkal. A pénzügyminiszter kizártnak tartja, hogy az EU-ból történő kilépés esetén a britek úgy élvezzék az egységes belső piac által nyújtott előnyöket, mint Norvégia és Svájc. Schäuble szerint a Brexit a belső piac ellen is szól. Ugyanezt az álláspontot képviseli a nagykoalíciós partner SPD is.⁷⁰

Más okból, de az egyébként euroszeptikus jobboldali populista **AfD** (Alternative für Deutschland) is a britek tagsága mellett foglal állást. Frauke Petry AfD pártelnök támogatja a szigetország EU-tagságát. 2016. február 5-i sajtónyilatkozatában elmondta, hogy Nagy-Britannia kilépése végzetes lenne Németország számára. Véleménye szerint egyfelől a britek ellensúlyozzák Brüsszel tagállami kompetenciákra való törekvéseit, másfelől egy jelentős, gazdaságilag erős, nettó befizető tagállamot vesztené el az EU, így Németországra még nagyobb teher hárulna az EU finanszírozását illetően. Beatrix von Storch (AfD) EP-képviselő ugyanakkor a „Szabadság és Közvetlen Demokrácia Európája” újdonsült tagjaként megértést mutat a „vote leave” oldal iránt.⁷¹

Ausztriában a nagykoalíciós pártok számára megkérdőjelezhetetlen az EU tagság fontossága és támogatják az Egyesült Királyság maradását, mivel meglátásuk szerint „28 külön út nem vezet sehová”.⁷² Ugyan a jobboldali populista és euroszeptikus Osztrák Szabadságpárt (FPÖ) sem szorgalmazza az „Auxit-ot”, tehát Ausztria kilépését az Unióból, de az EU szintű hatáskörök számának csökkentése és a nemzeti hatáskörbe tartozó kérdések felülvizsgálata nekik is céljuk. Emiatt a Brexittel kapcsolatos fejleményeket nyomon követik.⁷³

---

⁷⁰ <http://www.tagesspiegel.de/politik/spd-droht-grossbritannien-fuer-den-fall-des-brexit-es-wird-ausserordentlichen-druck-geben/13734046.html>

⁷¹ <https://www.alternativefuer.de/2016/02/05/petry-ein-brexit-waere-fatal/>

⁷² http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20160224_OTS0212/regner-grossbritannien-wuerde-sich-mit-brexit-selbst-am-meisten-schaden

⁷³ http://wirtschaftsblatt.at/home/nachrichten/oesterreich/4767944/Volksbegehren_261159-Oesterreicher-wollen-EUAustritt

4.5. A német Bundesbank álláspontja

Andreas Dombret, a Bundesbank igazgatója szerint a Brexit jelenti a legnagyobb kihívást idén az európai pénzügyi szektor számára, mivel az a font túlzott leértékelődésével és piaci zavarokkal járhat. Véleménye szerint azt ugyan nem lehet megbecsülni, hogy a brit népszavazásnak pontosan milyen következményei lesznek, de destabilizációs hatás biztosan várható. Az árfolyamkockázat mellett a tőzsdéken is jelentkezhethet a negatív hatás - elsősorban a brit bankszektor esetében -, ha a befektetők beárazzák a kilépés miatt megnövekvő működési költségeket. A pénzügyi felügyeleti szervezeteknek pedig fel kell készülniük arra, hogy a pénzügyi rendszer ellenálló legyen a Brexit miatt fellépő sokkal szemben, amely a kontinensen működő pénzintézetek Egyesült Királyságban lévő kintlévőségeinek felmérését jelenti. Másrészt, néhány szereplő esetén fontos lehet a székhelyválasztás kérdése is, hiszen – például az amerikai bankok számára – London kapu volt az egységes belső piac felé. A kilépés esetén pedig nem biztos, hogy ez a hozzáférés garantálható lenne.⁷⁴

---

⁷⁴ https://www.bundesbank.de/Redaktion/EN/Standardartikel/Press/Contributions/2016_06_02_dombret_faz.html

5. FRANCIAORSZÁG

5.1. Az Európai Unió támogatottsága és a Brexit

Franciaország az Európai Unió alapító országai közé tartozik és az ország vezetése elkötelezett az integráció mélyítése mellett. Ennek ellenére, az Eurobarometer felmérése szerint az ország polgárainak mindössze 3 %-a nyilatkozott egyértelműen pozitívan az uniós tagságról. A válaszadók 32 %-a szerint inkább előny az uniós tagság, 19 %-uk szerint viszont inkább hátrány, az állampolgárok 38 %-a pedig teljesen semleges a kérdést illetően.⁷⁵

Franciaországban a legújabb, június eleji felmérések szerint az állampolgárok 65 %-a szeretné, ha az Egyesült Királyság az Európai Unió része maradna, ráadásul április óta 6 %-kal nőtt a szigetország tagságát támogatók aránya. A megkérdezettek 57%-a szerint egyébként a britek is a maradásra voksolnak majd június 23-án.⁷⁶

Franciaországban nemrégiben arról is készült felmérés, hogy hogyan szavaznának az állampolgárok, ha Franciaország kilépéséről kellene dönteni. A válaszadók mindössze 26 %-a támogatná hazája kilépését az Európai Közösségből, viszont érdekes, hogy a megkérdezettek jelentős része (23 %-a) nem tudott vagy nem szeretett volna válaszolni. Ha ezt a csoportot sikerülne meggyőzni az euroszeptikusoknak, akkor komoly ellenoldal jöhetne létre az EU mellett elkötelezettekkel szemben.⁷⁷

5.2. A Brexit gazdasági hatásai Franciaországra

Nagy-Britannia esetleges kilépése az Európai Unióból nagyban megváltoztathatja a szigetország és Franciaország gazdasági kapcsolatát. Szerencsére Franciaországot az elemzői várakozások szerint sokkal kevésbé érintené majd kellemetlenül a Brexit, mint keleti szomszédját, Németországot. Az esetleges Brexit hatására a gépgyártás, a vegyipar és az élelmiszeripar könnyvelheti majd el a legnagyobb veszteséget az elkövetkezendő három évben, nagyságrendileg összesen 1,5 milliárd eurót.⁷⁸ Ugyanakkor Franciaország gazdasági növekedésére csupán elenyésző hatást (0,2 %-os visszaesés) gyakorolhat majd a brit kilépés.⁷⁹

Fontos ugyanakkor elmondani, hogy Franciaország - az Egyesült Államok után - a második legnagyobb befektető az Egyesült Királyság területén. 2015-ben 124 projektet valósítottak meg francia vállalatok és ezzel csaknem 8 200 új munkahelyet hoztak létre. A francia befektetők azonban az esetleges kilépés után minden bizonnyal fontolóra veszik majd, hogy érdemes lesz-e az új bürokratikus akadályokkal megküzdeni és egy Európai Unión kívüli országban befektetni. Elisabeth

---

⁷⁵ <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Chart/getChart/themeKy/19/groupKy/102>

⁷⁶ <http://www.lefigaro.fr/international/2016/06/06/01003-20160606ARTFIG00012-sondage-les-europeens-ne-croient-pas-au-brexit.php>

⁷⁷ <http://www.metronews.fr/info/sondage-exclusif-brexit-les-francais-eux-ne-sortiraient-pas-de-l-europe/mpfi!fpXUMq1oPGc/>

⁷⁸ http://www.eulerhermes.fr/mediacenter/actualites/Lists/NewsDocuments/Economic_Insight_UK_Brexit_impact%20EU_FINAL_FR.pdf

⁷⁹ https://www.bertelsmann-stiftung.de/fileadmin/files/BSt/Publikationen/GrauePublikationen/Policy-Brief-Brexit-en_NW_05_2015.pdf

Guigou, a francia Nemzetgyűlés külügyi bizottságának szocialista vezetője a következőképpen nyilatkozott a témában: „Nagyon remélem, hogy a Hinkley Point (az EDF atomerőmű projektje) megvalósul, de újabb projektet a befektetők a jövőben kétszer is meggondolnak majd.” A politikus hozzátette, hogy komoly tárgyalások folynak bankok és pénzügyi szolgáltatók képviselőivel egy új banki-pénzügyi központ létrehozásáról a kontinensen, vagyis a londoni City-nek a kilépés után komoly konkurenciával kell szembenéznie.⁸⁰

Franciaország számára a brit kilépésnek egyértelmű pozitív hatása lenne az, hogy London pénzügyi központjának vállalatai minden bizonnyal nagyszámban tennék át székhelyüket a kontinensre, így természetesen Frankfurt, Luxembourg és Dublin mellett Párizsba is. A világ egyik legnagyobb banki és pénzügyi szolgáltatásokat nyújtó cége, az HSBC máris bejelentette, hogy 1 000 új munkahely létrehozását tervezi a francia fővárosban.¹

A pozitív hatások mellett fontos hozzátenni, hogy a Bertelsmann Stiftung think tank elemzése szerint az Egyesült Királyság kilépése miatt Franciaországnak 1,9 milliárd euróval több hozzájárulást kell fizetnie a közös európai költségvetésbe, mint korábban.⁸¹

5.3. A francia kormányzat álláspontja

Manuel Valls francia miniszterelnök még februárban úgy nyilatkozott, hogy a brit kilépés óriási sokk lenne Európának, beláthatatlanul sok negatív következménnyel. A politikus véleménye szerint a szigetország uniós tagsága Franciaország és az egész közösség érdeke, és mindenképpen megoldást kell találni arra, hogy az Egyesült Királyság a közösség része maradjon.⁸²

François Hollande francia köztársasági elnök ennél keményebben fogalmazott, amikor márciusban személyesen figyelmeztette David Cameront, hogy a kilépésnek súlyos következményei lesznek a közös piac vonatkozásában, a pénzügyi és gazdasági kapcsolatokban, a kereskedelemben, de még a menekültkérdést illetően is. Ha ugyanis az Egyesült Királyság nem lesz többé a Schengeni-övezet része, akkor a francia rendfenntartó erők szabotálhatják a calais-i menekülttábor lakóinak visszatartását, aminek következtében több ezer menekült szállhatja meg néhány nap alatt a szigetországot.⁸³

Elemzői vélemények szerint a francia vezetés mindenképpen keményen lépne fel az Egyesült Királysággal szemben, ha az állampolgárok valóban az Európai Unióból való kilépés mellett döntenek. A francia kormányzat szerint mihamarabb le kell majd zárni a közös szerződéseket, egyezményeket, hiszen elképzelhetetlen, hogy egy Európai Unión kívüli ország megtartsa a tagság által biztosított előnyök egy részét.

Franciaország ugyanakkor támogatná, hogy egy esetleges kilépés után az Egyesült Királyság az EGT tagállamokéhoz hasonló szabályrendszert alakítson ki az Unióval a kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok vonatkozásában. Ennek értelmében a szigetország továbbra is részese maradna a termékek, a szolgáltatások, a személyek és a tőke szabad áramlását biztosító egységes piacnak.

---

⁸⁰ <http://www.politico.eu/article/france-plan-for-a-bloody-brexit-eu-referendum-consequences-europe-hollande-david-cameron/>

⁸¹ https://www.bertelsmann-stiftung.de/fileadmin/files/BSt/Publikationen/GrauePublikationen/Policy-Brief-Brexit-en_NW_05_2015.pdf

⁸² <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2016/02/17/97001-20160217FILWWW00220-le-brexit-serait-un-choc-pour-l-ue-valls.php>

⁸³ <http://www.theguardian.com/politics/2016/mar/03/francois-hollande-brexit-would-affect-immigration>

Hiába lépne fel ugyanakkor keményen François Hollande az Egyesült Királysággal szemben az esetleges kilépés után, a két országnak továbbra is partneri viszonyt kell fenntartania, már csak a másik országban élő állampolgárai érdekében is. Az Egyesült Királyságban nagyságrendileg 160 ezer francia állampolgár él, Franciaországban pedig majdnem 200 ezer brit talált új otthonra, harmaduk nyugdíjasként érkezett. Természetesen az Egyesült Királyság vezetése megtehetné, hogy megnehezíti a magas munkanélküliségi szint miatt kivándorló franciák letelepedését az országban, cserébe azonban a francia kormány elrendelhetné, hogy a brit állampolgárok bármilyen szociális ellátáshoz - legfőképpen az egészségügyhöz - csak külön térítés ellenében juthassanak hozzá.⁸⁴

Ugyanakkor fontos elmondani, hogy a francia politika mindenképpen hasznot húz egy esetleges brit kilépésből, ugyanis az Európai Parlamentben az Egyesült Királyságnak 28 helyet kellene átadnia a többi tagállam számára, az Európai Tanácsban pedig 12 vezető tisztségviselői helyet osztanának újra. Az előbbieknél köszönhetően Franciaország befolyása mindenképpen nőne, ráadásul az Egyesült Királyság EP-képviselőinek jó része euroszeptikus, így a szigetország kilépésével Franciaországnak több esélye lenne saját érdekeinek megfelelő irányba terelni a közösségi politikákat.⁸⁵

5.4. A francia ellenzék álláspontja

A francia szélsőjobboldal vezetője, **Marine Le Pen** április végén Londonba látogatott, hogy a brit fővárosban együtt kampányoljon a kilépéspárti politikusokkal. A Nemzeti Front vezetője lelkes támogatója a Brexitnek, saját bevallása szerint azért, mert a brit kilépés megmutatná, hogy igenis van élet az Európai Unión kívül is. Érdekes megemlíteni, hogy a szigetországban még a Brexit párti politikusok és civilszervezetek sem fogadták szívesen Marine Le Pent szélsőséges nézetei miatt. Jacob Rees-Mogg, az euroszeptikus konzervatív politikus így nyilatkozott a szélsőjobboldali politikus látogatásáról: „Miss Le Pen támogatása teljesen szükségtelen. A referendum a brit állampolgárok ügye, akik nem szeretik, ha olyanok próbálják befolyásolni döntéseiket, akik nem érintettek a kérdésben és csak a személyes érdekeik vezérik őket.”⁸⁶

Nicolas Sarkozy, a Republikánus Párt vezetője június elején úgy nyilatkozott, hogy szerinte elképzelhetetlen a brit kilépés, ugyanakkor a kialakult helyzetre való tekintettel az uniós szerződések felülvizsgálatát sürgette. A jobboldali politikus véleménye szerint a Brexit komoly probléma, ennek ellenére a többi tagállamban nagy a közösség támogatottsága. A sikeres közös jövő érdekében viszont újra kell gondolni, hogy milyen egyezmények, szerződések szerint tud a „közös európai projekt” tovább működni, amelyek megújításához Franciaországnak és Németországnak szorosán együtt kell működni.⁸⁷

Alain Juppé, Nicolas Sarkozy fő kihívója blogjában kifejtette, hogy nem támogatja a britek kilépését az Európai Unióból, ellenben David Cameronnak vannak olyan javaslatai, amelyekkel egyet tud érteni. A jobboldali politikus szerint a brit miniszterelnöknek igaza van abban, hogy csökkenteni kellene a különböző rendeletek és szabályozások számát, valamint nagyobb befolyást kellene biztosítani a nemzeti törvényhozásoknak is. Alain Juppé megerősítette, hogy a Brexit hatására az

---

⁸⁴ <http://www.politico.eu/article/france-plan-for-a-bloody-brexit-eu-referendum-consequences-europe-hollande-david-cameron/>

⁸⁵ http://tempsreel.nouvelobs.com/economie/20160219_OBS4962/emploi-croissance-finance-et-si-la-france-disait-welcome-brexit.html

⁸⁶ <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/eu-referendum-brexit-marine-le-pen-french-front-national-uk-visit-a6992301.html>

⁸⁷ <http://www.europe1.fr/politique/nicolas-sarkozy-en-cas-de-brexit-leurope-donnerait-un-spectacle-invraisemblable-2767459>

Európai Unió minden bizonnyal gyengülni fog, azonban Nagy-Britannia még súlyosabb árat fizethet érte: egyrészt távoznak a skótok az Egyesült Királyságból, továbbá teljesen elszigetelődhet a brit gazdaság, különös tekintettel a londoni a City-re.⁸⁸

Jean-Luc Mélenchon, a kommunista Baloldali Front vezetője támogatja Nagy-Britannia nemzeti szuverenitási törekvéseit.⁸⁹

5.5. A francia jegybank véleménye

François Villeroy de Galhau, francia jegybank elnök véleménye szerint bármi is történik a 2016. június 23-án esedékes népszavazáson, vagyis akár tagja marad az Egyesült Királyság az Európai Uniónak, akár nem; az euroövezet erősítése, mélyítése kell, hogy a legfontosabb cél legyen a jövőre nézve.⁹⁰

---

⁸⁸ <http://www.al1iup.com/brexit/>

⁸⁹ http://www.liberation.fr/france/2016/02/22/le-brexit-reveille-les-eurosceptiques-francais_1435020

⁹⁰ <http://premium.lefigaro.fr/conjoncture/2016/04/17/20002-20160417ARTFIG00148-francois-villeroy-de-galhau-brexit-ou-pas-il-faudra-renforcer-la-zone-euro.php>

6. BENELUX ÁLLAMOK

6.1. Az Európai Unió támogatottsága és a Brexit megítélése

Belgiumban történelmileg nincs erős nemzeti öntudat, a legutóbbi felmérések szerint a belga állampolgárok sokkal fontosabbnak tartják európai identitásukat, mint a belga nemzethez való tartozást. Az ország polgárai ráadásul sokkal jobban bíznak az uniós intézmények munkájában, mint a saját parlamentjükben, így egyértelműen támogatnák a mélyebb integrációt, legalább az eurozóna tagjai között.

Annak ellenére, hogy **Hollandia lakossága** pozitívan áll országának uniós tagságához, a legújabb felmérések szerint a megkérdezettek 39 %-a szerint Nagy-Britannia kilép a közösségből, a válaszadók 38 %-a szerint viszont a szigetország része marad az Európai Uniónak.⁹¹

Luxemburg lakossága hagyományosan EU párti - az Eurobarometer felmérés szerint a polgárok 46 %-a pozitívan nyilatkozott az ország uniós tagságáról - így nem meglepő, hogy a legutóbbi közvélemény-kutatások szerint az emberek 53 %-a szerint a britek tagjai maradnak az Európai Uniónak.^{92,93}

6.2. A Brexit gazdasági hatásai a BENELUX államokra

Belgium gazdaságára komoly hatással lenne az Egyesült Királyság kilépése az Európai Unióból. Az ING elemzése szerint a 2016-2017-es időszakban 0,3-0,7 %-os gazdasági visszaesést eredményezhet a Brexit, mely számszerűsítve nagyságrendileg 2 milliárd euro veszteségnek felel meg. A belga export 7,7 %-a irányul az Egyesült Királyságba (2015-ben 18,3 milliárd euro értékben), míg az ország teljes importvolumenének 5,5 %-a jön a szigetországból. A leginkább érintett szektorok a járműgyártás, a vegyipar, a gépgyártás, a műanyagipar és az élelmiszeripar, ezek az ágazatok éves szinten 6 milliárd euro árbevétellel rendelkeznek és 60 ezer munkavállalót foglalkoztatnak. A belga közvetlen tőkebefektetések (FDI) 7 %-a érkezik az Egyesült Királyságba, az ebből származó bevételek (osztalékok) az ország GDP-jében 0,5 %-ot képviselnek. Az esetleges Brexitet követő fontgyengülés miatt a belga vállalatok nagyságrendileg 200 millió eurós veszteséggel számolhatnak.⁹⁴

Több tanulmány (az OECD és az Euler Hermes vállalat által publikáltak) is megerősíti, hogy **Hollandia** egyike azon tagállamoknak, melyek gazdaságát a leginkább érintené az Egyesült Királyság esetleges kilépése az Európai Unióból, Hollandia ugyanis sokkal szorosabb kereskedelmi kapcsolatban áll a szigetországgal, mint az európai közösséggel. A Global Counsel júniusban

---

⁹¹ <http://www.lefigaro.fr/international/2016/06/06/01003-20160606ARTFIG00012-sondage-les-europeens-ne-croient-pas-au-brexit.php>

⁹² <http://www.lefigaro.fr/international/2016/06/06/01003-20160606ARTFIG00012-sondage-les-europeens-ne-croient-pas-au-brexit.php>

⁹³ <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Chart/getChart/themeKy/19/groupKy/102>

⁹⁴ <https://about.ing.be/A-propos-dING/Press-room/Press-article/Brexit-Quel-impact-pour-leconomie-belge-htm>

megjelent elemzése szerint az Egyesült Királyságból Hollandiába érkező FDI értéke 2013-ban 179 milliárd eurót tett ki - ennél magasabb értékű brit FDI csak az Egyesült Államokba áramlott.⁹⁵

Elemzői számítások szerint 2030-ra nagyságrendileg 10 milliárd euro veszteséggel számolhatna Hollandia, mely 1,2 %-os GDP csökkenésnek felelne meg. A leginkább érintett szektorok a vegyipar, az elektronikai gépgyártás, a gépjárműgyártás, az élelmiszeripar, valamint a fémfeldolgozó ipar, melyek együttesen a Holland Királyság bruttó hazai össztermékének 12 %-át adják.^{96,97}

A S&P június elején megjelent elemzése szerint **Luxemburg** Írországgal, Máltával és Ciprussal együtt azon EU tagországokhoz tartozik, melyeket erősen negatívan érinthet az Egyesült Királyság kilépése az Európai Unióból, tekintettel a kereskedelmi kapcsolatokra, a külföldi működőtőke áramlásra, valamint a pénzügyi szektorok közötti összefonódásokra.⁹⁸ A többi elemzés szerint Luxemburgot „közepes mértékben” érinti majd a szigetország távozása a közösségből. Emellett szinte minden, a témával foglalkozó anyagban említést tesznek arról, hogy az esetleges kilépés után a londoni City-ből számos pénzügyi vállalat átteheti székhelyét a kontinensre, ekkor pedig Luxembourg - köszönhetően a befektetőbarát szabályozási rendszerének - jó eséllyel indul a pénzügyi óriásvállalatok szimpátiájának megszerzésében.⁹⁹

6.3. A BENELUX államok kormányainak álláspontja

A **belga miniszterelnök, Charles Michel** februárban hosszú interjút adott a Wall Street Journalnak, melyben kifejtette, hogy véleménye szerint az Európai Unió az Egyesült Királysággal együtt erősebb, és hasonlóan, az Egyesült Királyságnak is szüksége van az Európai Unióra. Hiába magas az európai közösség támogatottsága Belgiumban, a miniszterelnök nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy nem emocionális, hanem teljesen racionális okok miatt gondolkodik így. Számára ugyanis az Európai Unió nemcsak a közös piac miatt értékes, ugyanakkor tisztában van azzal, hogy a szigetország eddig is elsősorban gazdasági érdekei miatt maradt az integráció része. A belga kormányfő véleménye szerint erősíteni kellene a tagállamok politikai integrációra irányuló törekvéseit, ugyanakkor el kell fogadni, ha valamely tagállam - mint például az Egyesült Királyság - nem kíván ebben részt venni, éppen ezért hisz a „többsebességes Európa” gondolatában. Charles Michel ugyanakkor egyetért a francia államfővel abban, hogy amennyiben a szigetország állampolgárai a kilépés mellett döntenek, akkor a továbbiakban semmilyen, az uniós tagállamoknak járó gazdasági előnyt nem élvezhet az Egyesült Királyság. Az Európai Unió tagállamainak és a szigetország vezetésének mihamarabb el kell döntenie, hogy a Brexit után milyen szabályozások lépnek életbe a közösség tagjai és az Egyesült Királyság között.¹⁰⁰

Hollandia miniszterelnöke, Mark Rutte nyilatkozataiban támogatja az Egyesült Királyság uniós tagságát, véleménye szerint a szigetország gazdasága sokat profitál a közös piacból. Ha azonban mégis sor kerülne a Brexit-re, akkor Hollandia minden bizonnyal sokat profitálna abból, hogy a bankok és pénzügyi szolgáltató cégek áttelepítenék székhelyeiket az Unió területére, így akár

⁹⁵ https://www.global-counsel.co.uk/sites/default/files/special-reports/downloads/Global%20Counsel_Impact_of_Brexit.pdf

⁹⁶ <http://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Policy-Brief-2016-07-Brexit-costs-for-the-netherlands-arise-from-reduced-trade.pdf>

⁹⁷ http://www.eulerhermes.fr/mediacenter/actualites/Lists/NewsDocuments/Economic_Insight_UK_Brexit_impact%20EU_FINAL_FR.pdf

⁹⁸ <https://www.wort.lu/fr/economie/selon-s-p-global-ratings-le-luxembourg-parmi-les-plus-exposes-a-un-eventuel-brexit-575976b4ac730ff4e7f61b5f>

⁹⁹ https://www.global-counsel.co.uk/sites/default/files/special-reports/downloads/Global%20Counsel_Impact_of_Brexit.pdf

¹⁰⁰ <http://blogs.wsj.com/brussels/2016/02/27/everything-will-be-called-into-question-belgian-prime-minister-talks-brexit/>

Hollandiába is. Mark Rutte azonban bízik a britek bölcsességében, hiszen véleménye szerint a szavazópolgároknak tudniuk kellene, hogy az Egyesült Királyságnak gazdasági és geopolitikai szempontok szerint is mindenképpen az európai közösség részének kell maradnia.¹⁰¹ Ugyanakkor üzent is a választóknak, hogy gondoljanak arra, milyen utazási nehézségekkel találják majd szembe magukat EU-n kívüli ország állampolgáraiként, illetve a brit vállalatok európai terjeszkedése is sokkal nehezebb lesz, hiszen eddig nem tapasztalt bürokratikus akadályokkal kellene megküzdeniük a jövőben.¹⁰²

Xavier Bettel, Luxemburg miniszterelnöke május végén egy rádióinterjúban fejtette ki véleményét arról, hogy nem értett egyet az engedményekkel, melyeket az Európai Unió még februárban tett az Egyesült Királyság számára, David Cameron brit miniszterelnök javaslatára.¹⁰³

Pierre Gramegna luxemburgi pénzügyminiszter június elején úgy nyilatkozott, hogy a britek kilépése az Európai Unióból minden bizonnyal – egész Európához hasonlóan - hátrányosan érintené országát. A politikus szerint New York után London a világ második legnagyobb pénzügyi központja, melynek helyét egy európai város sem tudja átvenni. Az európai pénzügyi központokban jelenleg a londoni székhelyű bankok, biztosítók és pénzügyi szolgáltató vállalatok háttértámogatását végzik, kiegészítik az ottani funkciókat, de a vezetés Londonban van, ott hozzák a legfontosabb döntéseket. Rövidtávon persze lehet, hogy néhány pénzügyi szolgáltató a kontinensre teszi át székhelyét, de a pénzügyminiszter szerint ez a pozitív hatás csak rövidtávú, és elenyésző ahhoz képest, mennyit veszít Európa, ha a britek végleg elhagyják a közösséget.¹⁰⁴

6.4. A BENELUX államok ellenzékének álláspontja

Belgiumban mindössze egy párt van az ellenzékiek között, mely támogatja az Egyesült Királyság kilépését az Európai Unióból: a **szélsőjobbaldali flamand szeparatista mozgalom, a Vlaams Belang**. A párt vezetője, Tom Van Grieken a francia szélsőjobbaldali vezérhez, Marine Le Pen-hez hasonlóan nyilatkozott: „A Brexit megmutatná a többi európai ország számára, hogy igenis van élet az Európai Unión kívül. A britek kilépése a többi tagállam számára követendő példának szolgálhatna.”

Hollandiában a Szabadság Párt az egyetlen politikai erő, mely egyetért a brit kilépéssel. A párt - melynek vezetője Geert Wilders – a fentebb említett belga szélsőjobbaldali pártnál jóval szélesebb körű támogatottsággal rendelkezik (a legutóbbi közvélemény kutatások szerint a 150 fős holland parlamentben 42 helyet szereznének).¹⁰⁵

---

¹⁰¹ <http://www.nltimes.nl/2016/06/14/dutch-pm-predicts-financial-exodus-netherlands-brexit-happen/>

¹⁰² <https://www.rt.com/uk/345169-brexit-europe-spain-rojo/>

¹⁰³ <https://www.wort.lu/en/luxembourg/no-luxit-npr-visits-luxembourg-for-greater-insight-into-brexit-574c45e7ac730ff4e7f612f1>

¹⁰⁴ <https://www.wort.lu/de/business/pierre-gramegna-un-brexit-mauvais-pour-le-luxembourg-575a8109ac730ff4e7f61bda>

¹⁰⁵ <http://www.theguardian.com/politics/2016/may/18/brexeunt-stage-left-europeans-hoping-britain-votes-brexit>

6.5. A BENELUX államok jegybankjainak véleménye

Jan Smets, a belga jegybank vezetője nem nyilatkozott arról, mi a La Banque Nationale de Belgique hivatalos álláspontja a britek kilépéséről az Európai Unióból.

Klaas Knot holland jegybankelnök június elején úgy nyilatkozott, hogy véleménye szerint az esetleges Brexit nem okoz súlyos pénzügyi válságot az Európai Unióban. Hangsúlyozta, hogy az Egyesült Királyság nem része az eurozónának, így nem várható komoly hatás, ugyanakkor természetesen az Európai Központi Bank rendelkezik válságkezelési módszerekkel, melyeket szükség esetén alkalmazni is fog.¹⁰⁶

Gaston Reinesch, a Banque centrale du Luxembourg elnöke nem nyilatkozott a témában, viszont **Etienne de Lhoneux, a jegybank főtitkára** 2015-ben, egy konferencián a következőképpen nyilatkozott: „Szervezetünk, a Bridge Forum Dialogue¹⁰⁷ elkötelezett az európai uniós tagság mellett és aggodalmunkat fejezzük amiatt, hogy az Egyesült Királyság kilépni készül a közösségből. Nem maradhatunk semlegesek a kérdésben, igenis szükség van reformokra az unión belül, annak érdekében, hogy minden tagállam működőképes és valóban a tagállamok érdekeit támogató intézményrendszerrel lásson az Európai Unióban.”¹⁰⁸

---

¹⁰⁶ <http://www.zonebourse.com/actualite-bourse/Knot-BCE-ne-pense-pas-qu-un-Brexit-declencherait-une-grave-crise-financiere--22487461/>

¹⁰⁷ A Bridge Forum Dialogue Luxembourg uniós tagságát támogató szervezet, melynek tagjai között az uniós intézmények tisztségviselői mellett az üzleti élet jeles képviselői és politikusok is megtalálhatók.

¹⁰⁸ http://www.forum-dialogue.lu/docs/BFD_15.09.15_introduction_Mr._de_Lhoneux.pdf

7. A MEDITERRÁN ORSZÁGOK

7.1. Az EU általános megítélése a régió országaiban

A mediterrán régió országai közül **Olaszország** – az EU egyik alapító tagjaként – a kezdetektől a leginkább EU párti országnak számít. Ez még ma is így van annak ellenére, hogy – mint ahogy a régió többi országában is – az EU támogatottsága csökkenő tendenciát mutat. A folyamat leginkább Görögországban és Cipruson érzékelhető. A PEW Research Center 2016. májusi felmérése szerint a térség országai közül **Görögországban** a legelégedetlenebbek az emberek, az állampolgárok 71 %-ának van negatív véleménye az EU-ról. A régió országai közül ma is Olaszországban a legnagyobb az EU támogatottsága, jelenleg 58 %-os. Az elmúlt kilenc évben a legnagyobb mértékben **Spanyolországban** emelkedett az EU-ról negatív véleményt formálók aránya; 2007-ben még csak 15 % volt az ellenzők aránya, ez azonban 2016-ra 49 %-ra nőtt. A politikai pártok álláspontja kapcsán érdekesség, hogy Olaszországban a baloldal sokkal inkább Európa-párti mint a jobboldal, Spanyolországban és Görögországban pedig épp ellenkező a helyzet.¹⁰⁹ Az EU népszerűségének rohamos csökkenése minden bizonnyal a régió gazdasági problémáival is magyarázható.

Az Ipsos Mori közvélemény-kutatása szerint a megkérdezett olaszok 58 %-a szerint Nagy-Britanniához hasonlóan Olaszországnak is népszavazást kellene tartania EU-s tagságáról, melyen 48 %-uk a kilépés mellett voksolna.¹¹⁰ Egy másik felmérés szerint a megkérdezett törökök 15,8 %-a (körülbelül 12 millió ember) fontolná meg a Nagy-Britanniába költözés lehetőségét, amennyiben az ország az Unió teljes jogú tagjává válna, s a britek az EU-ban maradnak.¹¹¹

7.2. A Brexit gazdasági hatásai

A Brexit makrogazdasági hatásairól szóló legutóbbi IMF elemzésből megállapítható, hogy 2014-ben az Egyesült Királyság Olaszországba és Spanyolországba irányuló exportja és az ezen országokból érkező importja volt a legjelentősebb a Mediterrán térségben. 2014-ben Spanyolország kereskedelmi többlete 1,1 %-os volt az Egyesült Királysággal szemben és a brit piac az ötödik legfontosabb célpontja a spanyol áruk és szolgáltatások exportjának. Különösen érintett szektor az autóipar, a légi közlekedés, az élelmiszer- és a gyógyszeripar.¹¹²

Az IMF elemzés és a Global Counsel politikai tanácsadó cég jelentése is egyaránt azt mutatja, hogy a Brit Nemzetközösség tagjaiként a térségben **Málta és Ciprus** járna a legrosszabbul egy esetleges Brexittel, hiszen kereskedelmi és pénzügyi szempontból ez a két ország van leginkább kiszolgáltatva

---

¹⁰⁹ http://internacional.elpais.com/internacional/2016/06/07/actualidad/1465313896_118011.html

http://www.ilfoglio.it/esteri/2016/06/08/euroscettici-non-solo-brexite-una-mappa-pew-research_1-v-142977-rubriche_c112.htm

¹¹⁰ <https://www.ipsos-mori.com/researchpublications/researcharchive/3731/Half-of-people-in-nine-European-countries-believe-UK-will-vote-to-leave-the-EU.aspx#gallery/m/0/> <http://www.slideshare.net/IpsosMORI/europeans-attitudes-to-the-uks-eu-referendum?ref=https://www.ipsos-mori.com/researchpublications/researcharchive/3731/Half-of-people-in-nine-European-countries-believe-UK-will-vote-to-leave-the-EU.aspx>

¹¹¹ http://cdn.images.express.co.uk/turkey-poll/RelocatingtoBritain_KONDA_Report.pdf?_ga=1.203732374.761925655.1464854986

¹¹² http://internacional.elpais.com/internacional/2016/02/18/actualidad/1455818697_423835.html

az Egyesült Királyságnak. Málta GDP-jének 27,3 %-át teszi ki az Egyesült Királyságba irányuló export, 8,4 %-át pedig az onnan származó import, Ciprus pedig a GDP-jének 7,6-7,6 %-át köszönheti a brit export-import kapcsolatoknak. Olaszországot, Spanyolországot és Portugáliát a külkereskedelmi hatások kevésbé érintenék negatívan, mint az uniós átlagot, az Egyesült Királysággal folytatott külkereskedelem egyik országban sem éri el a GDP 2 %-át.

A pénzügyi mutatók közül a közvetlen külföldi befektetések tekintetében a GDP-arányos brit FDI állomány Cipruson 31,5 %-os, Máltán pedig 16,5 %-ot tesz ki.¹¹³ A Brexit befektetési szempontból negatívan hatna **Spanyolországra** is, hiszen 2013-ban a spanyol közvetlen befektetések 14 %-a – azaz 63 milliárd euro – az Egyesült Királyságba irányult, főként a pénzügyi (35 %), a távközlési (32 %) és az energiaellátás (15 %) szektorokba. A spanyol vállalatok nagyarányú hosszú távú beruházásokat eszközöltek: a Ferrovial működteti a négy legnagyobb brit repülőteret, beleértve a Heathrow-t is, az Iberdrola pedig a Scottish Power tulajdonosa, amely az egyik legnagyobb közüzemi vállalat az Egyesült Királyságban. A 2010-ben a British Airways és az Iberia Airlines egyesülésével létrejött International Airlines Group a légi utaztatás egyik legnagyobb vállalata a globális piacon. 2013-ban a Spanyolországba érkező brit befektetések a teljes FDI 10 %-át tették ki, elsősorban a dohányipar, a távközlés és a pénzügyi szolgáltatások terén.¹¹⁴ Olaszország ebből a szempontból kevésbé érintett, a brit FDI csak 8,4 milliárd eurót tett ki 2014-ben, ez nagyjából a Belgiumba irányuló befektetéseknek felel meg.

Mind az IMF által, mind a Global Counsel által készített jelentés rámutat, hogy Spanyolország és Ciprus pénzügyi ágazata nagymértékben ki van téve az Egyesült Királyságnak. Az AFI (Analistas Financieros Internacionales) nemzetközi elemző csoport kihangsúlyozta, hogy a spanyol bankszektor az Egyesült Államok után leginkább az Egyesült Királyságban van jelen. A Santander UK az ötödik legnagyobb brit bank, a Sabadell pedig 2015-ben 1,7 milliárd fontot vásárolt azért, hogy beléphessen a brit piacra és 3,3 milliárd font értékben vásárolt jelzáloghiteleket.¹¹⁵ Ami Ciprust illeti, itt fordított a helyzet, ugyanis a ciprusi bankok főleg betétgyűjtési tevékenységet végeznek az Egyesült Királyságban. Az olasz bankszektor két vezető szereplője, a Banca Intesa és az UniCredit csoport csak marginálisan van jelen az Egyesült Királyságban, így rájuk nem lenne közvetlen hatással a Brexit.¹¹⁶

Fontos viszont mérlegelni azokat a többletkiadásokat, amellyel a Brexit járna, hiszen 2015-ben a teljes brit EU-s befizetés összesen 13 milliárd eurót tett ki, ebből 4,5 milliárd eurót kaptak vissza, így a nettó befizetés nagyjából 8,5 milliárd euro, mely a teljes uniós költségvetés 12,6 %-a.^{117,118} Ezt a bevételkiesést a többi országnak kellene majd pótolnia. A Bertelsmann Stiftung tanulmánya szerint az Egyesült Királyság EU-ból való kilépésével a mediterrán régió országai közül az arányos tehervállalás elve alapján a két nagyobb országnak kellene magasabb többletbefizetéssel hozzájárulnia az EU költségvetéséhez a kieső brit hozzájárulás pótlása végett: **Olaszországnak** bruttó 1 384 milliárd euróval, **Spanyolországnak** pedig bruttó 906 milliárd euróval kellene többlet fizetnie. Olaszország egyébként is az egyik legnagyobb befizető – Németország és Franciaország

---

¹¹³ IMF 2016

¹¹⁴ http://internacional.elpais.com/internacional/2016/02/18/actualidad/1455818697_423835.html

¹¹⁵ <http://www.idealista.com/news/finanzas/inversion/2016/05/23/742199-las-mil-v-una-consecuencias-que-podria-provocar-el-brex-it-en-espana>

¹¹⁶ https://www.global-counsel.co.uk/sites/default/files/special-reports/downloads/Global%20Counsel_Impact_of_Brexit.pdf

¹¹⁷ <https://fullfact.org/europe/our-eu-membership-fee-55-million/>

¹¹⁸ <http://www.statista.com/statistics/316691/european-union-eu-budget-share-of-contributions/>

után – 2014-ben 14,4 milliárd eurót fizetett be, míg 10,6 milliárd eurót kapott vissza, így a nettó befizetése 3,8 milliárd eurót tett ki.¹¹⁹ Az Il Sole 24 Ore kimutatása szerint az olasz befizetés 2014-ben 17,2 milliárd euro volt.¹²⁰ Az olasz miniszterelnök legutóbbi nyilatkozatai szerint 2015-ben Olaszország közel 20 milliárd eurót fizetett be az EU költségvetésébe, ami a teljes befizetések 11,5 %-át jelentette.¹²¹ Spanyolország még mindig az EU-s strukturális és beruházási alapok élvezőinek táborába tartozik, 2014-es befizetései 9,9 milliárd eurót tettek ki, de az EU-ból lehívott támogatások ezt 1,5 milliárd euróval meghaladták.¹²² Amennyiben a Brexit miatti tagállami befizetés-kiesést Olaszországnak és Spanyolorzágnak kellene pótolnia, az mindkét ország költségvetését jelentősen megterhelné, ez pedig újabb válságba sodorná az egyébként is komoly gazdasági problémákkal küszködő országokat.¹²³ A Brexit következtében az angol font lehetséges leértékelődése és az Egyesült Királyság csökkenő növekedési üteme is hátrányosan befolyásolhatja a mediterrán térség országait.

A turizmus az egész régióban jelentős ágazat. A Spanyolországba érkező turisták közel 25 %-át britek teszik ki: 2015-ben több mint 15,5 millió brit látogatott az Ibériai félszigetre, ők összesen több mint 14 057 millió eurót költöttek, ez a teljes turizmusból befolyó bevételek 20,9 %-a.¹²⁴ Olaszországot a brit nemzeti statisztikai hivatal (Office for National Statistics) legutóbbi, 2014-es adatai szerint 2,9 millió brit turista kereste fel 2014-ben. Ez 4,2 %-os növekedést jelent az előző évhez képest, ezzel Olaszország az ötödik legkedveltebb célpont a britek számára. 2014-ben az Olaszországba látogató brit turisták összesen 2 590 millió eurót költöttek. A Banca d'Italia felmérése alapján 3,98 millió brit turista látogatta meg Olaszországot 2014-ben, ami 9,2 %-os növekedés az előző évhez képest.¹²⁵ Ciprus is népszerű turistacélpont a britek számára, számuk évente eléri az 1 millió főt, ami 2015-ben az összes ide látogató turista 40 %-át tette ki.¹²⁶

7.3. Politikai megítélés

A mediterrán régió országainak kormányai abban reménykednek, hogy a britek az EU-ban maradás mellett döntenek a június 23-i népszavazás során. Annak ellenére, hogy gazdasági szempontból **Olaszország** a legkevésbé érintett, a 2016. februári EU csúcstalálkozón - melynek végén megállapodás született az EU és az Egyesült Királyság között és melynek következtében David Cameron brit miniszterelnök az EU-ban maradás melletti kampány élére állt - mégis Matteo Renzi olasz miniszterelnök volt az egyik legaktívabb szószóló. Renzi szerint, noha egész Európa számára vereség lenne a britek kilépése az EU-ból, a Brexittel a britek rosszabbul járnának, mint az Európai Unió. Renzi reményét fejezte ki, hogy az Egyesült Királyság az EU tagja marad a népszavazás után is.¹²⁷

---

¹¹⁹ http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/italy/index_en.htm

¹²⁰ <http://www.italy24.ilsole24ore.com/art/public-finance/2015-10-22/italy-contribution-115944.php?uuiid=AC72C9KB>

¹²¹ <https://pagellapolitica.it/dichiarazioni/6117/renzi-e-il-contributo-italiano-al-bilancio-europeo>

¹²² http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/spain/index_en.htm

¹²³ <http://www.bfna.org/sites/default/files/publications/Brexit%20-%20potential%20economic%20consequences%20if%20the%20UK%20exits%20the%20EU.pdf>

¹²⁴ http://internacional.elpais.com/internacional/2016/02/18/actualidad/1455818697_423835.html

¹²⁵ http://www.infomercatiesteri.it/turismo.php?id_paesi=85

<http://www.enit.it/it/studi/focus-paese.html>

¹²⁶ <http://in-cyprus.com/cyprus-will-suffer-possible-brexite/>

¹²⁷ http://www.policy-network.net/pno_detail.aspx?ID=5078&title=Renzi+bets+against+Brexit

Bár **Spanyolországban** jelenleg belpolitikai válság van, hiszen 2015 decembere óta nincs kormánya az országnak, a spanyol politikai elit aggodalmát fejezte ki a Brexittel kapcsolatban. VI. Fülöp spanyol király több szakértőt és egyetemet is felkért arra, hogy készítsenek tanulmányokat az esetleges Brexittel kapcsolatban és erről június első hetében a király egyeztetett Felipe González és José María Aznar volt spanyol miniszterelnökökkel is.¹²⁸ Mariano Rajoy ügyvezető miniszterelnök pedig felhívta a figyelmet arra, hogy a Brexit megvalósulása esetén megszűnne a tartózkodási engedélye annak a többszázezer brit állampolgárnak, akik jelenleg Spanyolországban élnek és dolgoznak, és ugyanez vonatkozna arra a közel százezer spanyolra is, akik az Egyesült Királyságban dolgoznak. Rajoy hozzátette, hogy „bízok abban, hogy a brit választók a józan eszükre hallgatnak majd.”¹²⁹

Ioannis Kasoulides ciprusi külügyminiszter szerint az Egyesült Királyság esetleges kilépése az Unió meggyengülésével járna, és nagy veszteség lenne Ciprus számára, ezért a bennmaradás mellett kampányol.¹³⁰ Jánisz Varufákisz volt görög pénzügyminiszter, a Democracy in Europe Movement 2025 (DiEM25) nevű baloldali mozgalom egyik alapítója – amely többek között az Európai Unió reformját tűzte ki célul – szintén a Brexit ellen kampányol, s azt mondta, hogy amennyiben a britek az EU-ból való kilépésre szavaznak, azzal felgyorsítják az EU szétesését. Álláspontja szerint Nagy-Britanniának csak akkor lenne szabad kilépnie az EU-ból, ha kész arra is, hogy elhagyja az egységes piacot, s egy részletes tervet készít, amellyel újraformálja gazdasági felépítését.¹³¹

A **török álláspontot** képviselő Abdurrahman Bilgiç, Törökország londoni nagykövete abbéli reményét fejezte ki, hogy a britek a Brexitről szóló népszavazás után is az EU tagjai maradnak. Az Egyesült Királyság 1996 óta - Törökország ekkor csatlakozott az EU vámuniójához – az eurázsiai ország stratégiai partnere, a két ország közötti kétoldalú kereskedelem volumene mintegy 4 milliárd dollárról 16 milliárd dollárra nőtt a csatlakozásnak köszönhetően, továbbá megerősödött a brit beruházási kedv is Törökországban (összértéke meghaladja a 8,5 milliárd dollárt). Bilgiç szerint fontos, hogy az Egyesült Királyság erős jelenléte megmaradjon az EU-ban, pragmatikus és dinamikus szemléletmódja által az EU megtarthatja kohézióját és szolidaritását. Törökország számára fontos cél a 2016 márciusi, EU-val kötött megállapodás keretében a török állampolgárok vízummentességben részesítése, ezért is fontos, hogy a britek az EU tagjai maradjanak.¹³²

Olaszországban az ellenzék megosztott a Brexit kérdéskörét illetően. A legnagyobb ellenzéki mozgalom, a Movimento 5 Stelle (M5S) híres euroszkepticizmusáról. Vezetője, Beppe Grillo szerint a brit népszavazás – bármilyen döntés is születik – gyökeresen meg fogja változtatni az EU-t. Az M5S képviselői élesen kritizálták Cameron miniszterelnököt, s inkább Boris Johnson, London előző polgármesterének Brexitet támogató véleményét pártolják. Az M5S álláspontja szerint a mediterrán térség tagállamainak – Olaszországgal az élen – hasonló követelésekkel kellene fellépniük mint a briteknek, s népszavazás útján lehetőséget kellene adni számukra, hogy kinyilvánítsák

---

<http://www.ilssole24ore.com/art/notizie/2016-02-20/accordo-brexit-renzi-bicchiere-pieno-tre-quarti-cancellerie-ue-concordi-compromesso-equo-110336.shtml?uuiid=ACPIkoYC> <http://www.reuters.com/article/britain-eu-renzi-idUSR1N131001>

<http://www.eunews.it/2016/02/17/renzi-evitare-la-brexit-senza-indebolire-leurozona/51032>

¹²⁸ <http://www.elmundo.es/espana/2016/06/07/5756f76fe2704e9c6a8b465e.html>

¹²⁹ <http://www.politico.eu/article/brexit-could-cost-brits-right-to-live-and-work-in-eu-spanish-pm-mariano-rajoy/>

¹³⁰ <http://www.sigmalive.com/en/news/international/144405/uk-cypriots-against-brexit>

<http://www.balkaneu.com/cypriot-foreign-minister-conveys-concerns-talks-london/>

¹³¹ <http://www.politico.eu/article/yanis-varoufakis-launches-democracy-in-europe-movement-2025-berlin/> <https://yanisvaroufakis.eu/2016/02/28/is-greece-not-another-compelling-reason-to-vote-for-brexit-on-23rd-june/#more-12570>

¹³² <http://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2016/05/26/brexit-ambassador-series-the-view-from-turkey/#Author>

véleményüket az EU tagság kapcsán.¹³³ A másik EU-ellenes ellenzéki párt, a Lega Nord vezetője, Matteo Salvini a britek kilépésének pártján áll.¹³⁴ Pártja azt tervezi, hogy a brit népszavazás napján megszavaztatja az olaszokat is a kérdésről, egész Olaszországban standokat fognak felállítani, ahol az emberek kinyilváníthatják véleményüket arról, hogy maradni kívánnak-e az EU-ban vagy pedig kilépni belőle.¹³⁵ A másik jobboldali ellenzéki párt, a Forza Italia vezetője, Silvio Berlusconi volt miniszterelnök szerint nagy baj lenne a britek kilépése az EU-ból, ez más tagországok hasonló lépéseivel vezetne. Reméli tehát, hogy ez nem fog megtörténni.¹³⁶

Spanyolországban az EU ellenzője a radikális újbaldali párt, a Podemos nemzetközi kapcsolatokért felelős képviselője, Pablo Bustinduy június elején Londonba utazott, hogy a „nem”, azaz az EU-ból való kilépés mellett kampányoljon.¹³⁷ A közelgő spanyol választások kapcsán – amelyre a Brexittel kapcsolatos népszavazás után három nappal, június 26-án kerül sor – az EU jövője szempontjából fontos, hogy a Podemos mekkora támogatottságot kap majd, és hogy bekerülnek-e az új kormányba.

7.4. A mediterrán térség jegybankjainak véleménye

A **mediterrán térség országainak jegybankjai** közül a legfajsúlyosabb az olasz jegybank. Ignazio Visco, a **Banca d'Italia** kormányzójának álláspontja szerint amennyiben az Egyesült Királyság kilép az EU-ból, annak mindenképpen lesznek gazdasági és politikai következményei, némely Európa-ellenes erő vélhetően megpróbálja majd a brit példát követni, ez pedig zavart okozhat a pénzügyi piacokon. Ellensúlyozni kell ezt a piacok töredezettségére irányuló tendenciát, ugyanakkor szükség van egy határozott politikai válasza, Európa megerősítésére.¹³⁸ Visco kiemelte, hogy a Brexitről szóló vita megerősítette az Európai Uniót abban, hogy fel kell gyorsítani az integráció folyamatát, melynek végeredménye a politikai unió elérése kell, hogy legyen. A britek esetleges kilépésének veszélye valós, ezért egységre van szükség, s el kell gondolkodni azon, hogy Európa milyen irányba akar továbbmenni. Visco szerint a kilépés káros hatással lenne a kereskedelemre és erős ütést mérne az európai uniós projektre.¹³⁹

Luis Linde, a **Banco de España** kormányzója újságírói kérdésre azt válaszolta, hogy „nem tud részleteket, de annyit mondhat, hogy nem lenne jó dolog a Brexit.”¹⁴⁰ **Yannis Stournaras**, a görög jegybank kormányzója szerint a migránsválság és a Brexit okozta aggodalmak növelik a bizonytalanságot az EU-ban.¹⁴¹

---

¹³³ <http://www.beppegrillo.it/movimento/parlamentoeuropeo/2015/11/il-referendum-in-uk.html>

http://www.beppegrillo.it/2016/05/dieci_cose_da_s.html

<http://www.beppegrillo.it/movimento/parlamentoeuropeo/2016/02/brexit-io-sono-io-e.html>

¹³⁴ <https://www.facebook.com/salviniofficial/posts/10153564157998155>

¹³⁵ http://www.tgcom24.mediaset.it/politica/brexit-salvini-anche-noi-per-voto_2163725-201602a.shtml

¹³⁶ <http://www.tgcom24.mediaset.it/politica/berlusconi-l-europa-deve-andare-avanti-mi-preoccupano-movimenti-anti-ue-come-quello-di-le-pen-3009756-201602a.shtml>

¹³⁷ <http://www.elboletin.com/internacional/135168/podemos-reino-unido-campana-brexit.html>

¹³⁸ <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2016-06-04/lavoro-visco-bankitalia-reddito-minimo-non-e-risposta-162617.shtml?uid=AD7cw5V>

¹³⁹ <https://www.bancaditalia.it/publicazioni/interventi-governatore/integrov2015/visco-23072015.pdf>

https://www.bancaditalia.it/media/interviste/documenti/2016/Visco_20022016_BZ.pdf

<https://www.bancaditalia.it/media/interviste/documenti/2016/Visco-Handlesblatt-180516-it.pdf>

¹⁴⁰ http://www.abc.es/economia/abci-luis-linde-reconoce-brexit-no-seria-bueno-para-economia-201606131521_noticia.html

¹⁴¹ http://www.bankofgreece.gr/Pages/en/Bank/News/Speeches/DispItem.aspx?Item_ID=345&List_ID=b2e9402e-db05-4166-9f09-e1b26a1c6f1b

7.5. Migrációs áramlás

A Brexit az EU több fontos alapelvét érinti, így az EU-s állampolgárok szabad mozgásának és munkavállalásának jogát valamint a letelepedés szabadságát is. Ezen elvek következményeként az elmúlt évtizedekben jelentősen megnőtt azoknak a száma, akik másik uniós országban telepedtek le. A britek különösen kedvelt célpontja a mediterrán régió. Jelenleg mintegy 800 000 brit állampolgár él Spanyolországban, ezzel a harmadik legnagyobb nemzetiséget képezve. A Spanyol Statisztikai Hivatal (INE) adatai szerint ez fordítva is igaz: az Egyesült Királyság is kedvelt úticél a spanyolok körében, a teljes kivándorlók 14 %-a dönt úgy, hogy ott kezd új életet. Jelenleg 90 000 spanyol állampolgár tartózkodik az Egyesült Királyságban, de a számuk 2014-ben 25 %-kal emelkedett.¹⁴²

Az elmúlt év adatai szerint több mint 600 000 olasz él az Egyesült Királyságban, csak Londonban körülbelül 250 000-en, ezáltal az angol főváros a „13. legnagyobb olasz városnak” számít a lélekszám tekintetében.¹⁴³ Ezzel szemben az Olaszországban élő britek száma 2014-ben elenyésző volt (25 864).¹⁴⁴

34 000 ciprusi állampolgár és nem kevesebb, mint 300 000 ciprusi származású ember él az Egyesült Királyságban, ez több mint a jelenlegi ciprusi népesség egyharmada.¹⁴⁵ Egy 2014-es adat szerint 65 000 brit állampolgár él Cipruson.¹⁴⁶

Egy 2001-es népszámlálás adatai alapján 112 000 görög élt az Egyesült Királyságban, nem számítva a már itt született görögöket (akiknek számát 200 000-re becsülték).¹⁴⁷ Ehhez képest 2014-es adatok szerint 45 000 brit élt Görögországban.¹⁴⁸

---

¹⁴² http://internacional.elpais.com/internacional/2016/02/18/actualidad/1455818697_423835.html

¹⁴³ http://www.corriere.it/esteri/15_agosto_27/gran-bretagna-immigrazione-mai-cosi-alta-record-italiani-5b443c00-4cbe-11e5-9b47-ed94dd84ed07.shtml

¹⁴⁴ <http://www.comuni-italiani.it/statistiche/stranieri/uk.html>

¹⁴⁵ https://www.global-counsel.co.uk/sites/default/files/special-reports/downloads/Global%20Counsel_Impact_of_Brexit.pdf

¹⁴⁶ <https://euobserver.com/social/123066>

¹⁴⁷ <http://www.nationmaster.com/country-info/stats/People/Greek-diaspora/Number-of-Greeks-in-all-countries/Number-of-ethnic-Greeks>

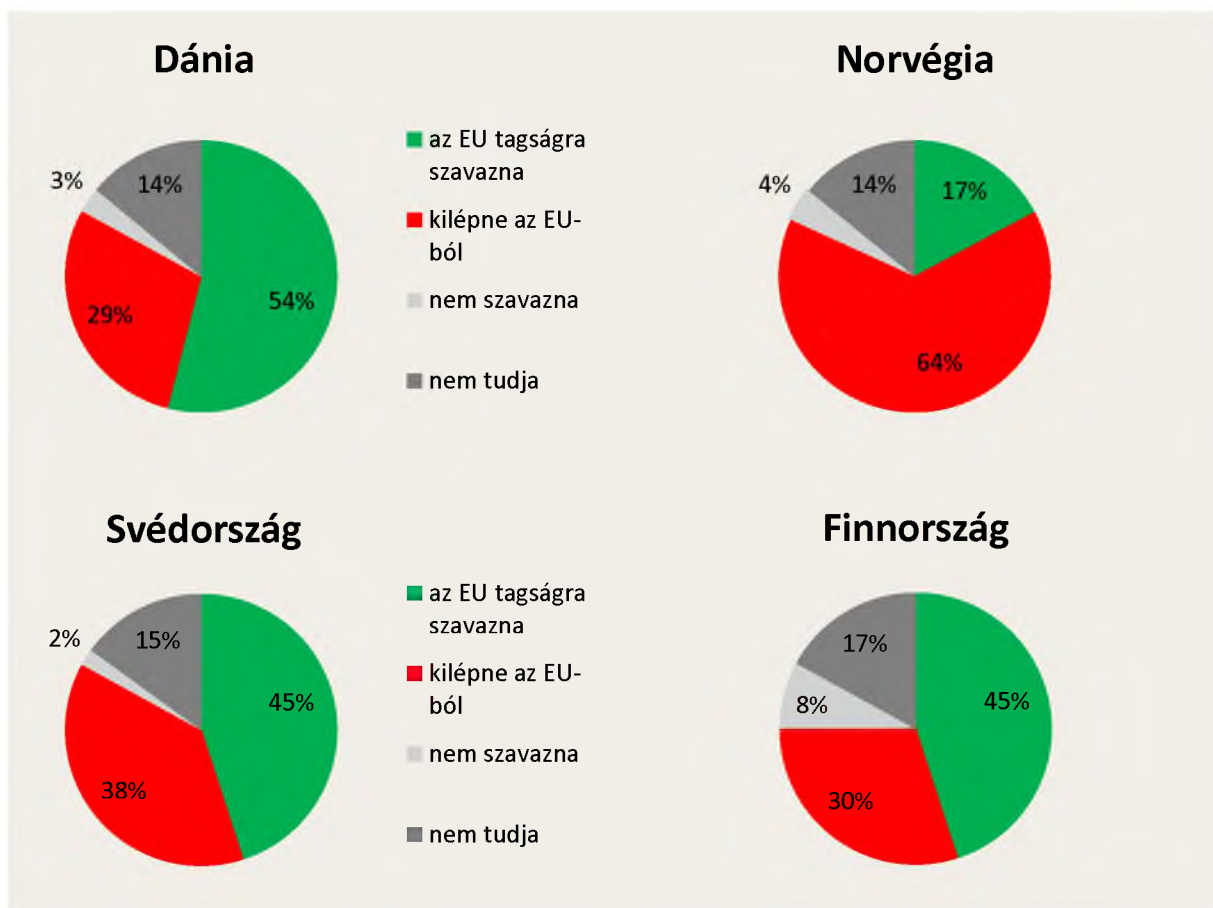
¹⁴⁸ <https://euobserver.com/social/123066>

8. SKANDINÁVIA

8.1. Az EU támogatottsága, a Brexit megítélése

A Brexit kapcsán egyre gyakrabban kerül szóba a skandináv régió helyzete. A régióban az EGT tagjaként Norvégia is bemutatásra kerül, hiszen fennáll annak a lehetősége, hogy a britek a kilépés után a norvég modellt választják azért, hogy az egységes belső piachoz hozzáférjenek.

A szakértők szerint az Egyesült Királyság kilépése az EU-ból könnyen dominóhatáshoz vezethet. David Charter, az "Au Revoir, Europe: What If Britain Left The EU?" című könyv szerzője szerint, ha a britek elhagyják az EU-t, akkor a skandináv régió lesz a következő.¹⁴⁹ A YouGov felméréséből¹⁵⁰ ugyanakkor kicsit világosabb képet kaphatunk arról, hogy hogyan is viszonyulnak az egyes skandináv országok az EU-hoz és a Brexithöz. Az alábbi ábra szemlélteti, hogy ha az adott tagállamban referendumot tartanának, akkor a felmérés eredménye szerint hogyan szavaznának az állampolgárok.

11. ábra - Az egyes skandináv államok viszonya az EU tagsághoz¹⁵¹

¹⁴⁹ <https://www.theguardian.com/world/2016/jun/10/brexit-domino-effect-europe-eu-referendum-uk>

¹⁵⁰ A YouGov piackutató cég felmérését 2016. május 31-én Berlinben, a YouGov Debate nevű rendezvénye prezentálta. A feltüntetett eredmények a helyszínen elérhető diasor adatait tartalmazzák.

¹⁵¹ YouGov GB EU Referendum Survey Brexit or Bremain- What will happen and what does it mean for Europe?

Érdekesség, hogy a felmérés szerint a „maradás pártiak” abszolút többséget egyedül Dániában tudnának szerezni. Ez talán annak is betudható, hogy az Egyesült Királyság után Dánia tudta elérni a legtöbb kedvezményt az utóbbi évtizedekben.¹⁵² Svédországban és Finnországban is csak a megkérdezettek 45 %-a maradna az EU-ban. A skandináv EU tagok közül Svédországban a legmagasabb azoknak az aránya, akik kilépnének az Unióból. Norvégia esetében jól megfigyelhető, hogy még mindig rendkívül magas az országban az uniós tagság elutasítottsága, így nem valószínű, hogy a közeljövőben újra felvetődne a csatlakozás gondolata.

Ugyanakkor nem szabad elfelejteni, hogy a megkérdezettek egy olyan EU-ra mondtak igent, melynek tagja az Egyesült Királyság. Arra a kérdésre, hogy támogatják-e az Egyesült Királyság kilépését, vagy inkább maradjon, a három északi EU tagországban a megkérdezettek többsége a maradás mellett szavazott (Svédország 51 %, Finnország 56 %, Dánia 56 %). A megkérdezett norvégok 37 %-a továbbra is az EU-ban látná az Egyesült Királyságot, míg 27 %-uk már az EU-n kívül.

8.2. Gazdasági hatások

A Brexit támogatói gyakran példálózhatnak **Norvégiával**, ugyanis az ország gazdasági szempontból tagja az egységes belső piacnak, míg politikailag nem részese az Uniónak. Ugyanakkor egy friss tanulmány szerint a csak gazdasági együttműködéssel szemben sokkal megtérülőbb a rendes tagság. A modellben az éves regionális termelési adatokat hasonlították össze Norvégiában, Ausztriában, Finnországban és Svédországban 1985 és 2000 között (tehát az 1995-ös bővítést megelőző és azt követő évek adatait). A modell természetesen figyelembe vette az országspecifikus különbségeket. Elméletileg azt vizsgálták, mi történt volna a norvég gazdasággal, ha teljes jogú EU taggá vált volna.

A tanulmány fő megállapítása szerint a teljes jogú tagságból komoly gazdasági előnyök származhatnak. Amennyiben Norvégia csatlakozott volna 1995-ben az EU-hoz, akkor átlagban 6 %-kal magasabb lett volna a termelékenysége 1995 és 2000 között. A hét norvég régióból egyedül Oslóban csökkent volna a termelékenység szintje. A kutatók szerint azonban ez is csak az ő elméletüket erősíti, hiszen rámutatott arra, hogy a gazdasági típusú tagság általában a fővárosi régiók számára előnyös. Ezt azzal lehet magyarázni, hogy jellemzően ide koncentrálódik a magas képzettségű humán erőforrás, a pénzügyi szektor és a közigazgatás. A többi régió – hála a bőkezű állami támogatásoknak és a védővámoknak, melyet egy esetleges EU-s tagság megtiltana – tehermentesült a komoly versenytől, így nem kellett annyira magas produktivitást elérniük.¹⁵³

A norvég tapasztalatokat az Egyesült Királyságra alkalmazva megállapítható, hogy egy esetleges Brexit esetén valószínűleg tovább nőnének az országon belüli regionális különbségek. Ráadásul Norvégia és az Egyesült Királyság helyzete annyira különböző, hogy a norvég minta valószínűleg nem is másolható teljes egészében. Az EU-nak ráadásul nem feltétlenül érdeke, hogy a kilépés után olyan kedvező feltételeket kínáljon majd a briteknek, mint az EGT alapítónak számító Norvégia részére.¹⁵⁴

---

¹⁵² <https://www.theguardian.com/world/2016/jun/10/brexit-domino-effect-europe-eu-referendum-uk>

¹⁵³ <http://www.thelocal.no/20150506/is-brexit-a-good-idea-lessons-from-norway-on-the-advantages-of-eu-membership>

¹⁵⁴ <http://www.thelocal.no/20150506/is-brexit-a-good-idea-lessons-from-norway-on-the-advantages-of-eu-membership>

Svédországban gyakran hallani olyan véleményeket, hogy kedvezőtlenebb hatással lesz a svéd gazdaságra a Brexit, mint a britre. Ráadásul nem csak a politikai, hanem az üzleti élet elitje is pánikhangulatban van. Az Egyesült Királyság Svédország negyedik legfontosabb kereskedelmi partnere.

A Danske Bank számításai szerint a Brexit Írország, Luxemburg és Belgium után a negyedik legnagyobb csapást Svédországra mérné. A bank számításai szerint a GDP 0,48 %-kal csökkenne az országban. Nem véletlen az sem, hogy a svéd bankfelügyelet felszólított minden svéd bankot, hogy készítsenek cselekvési tervet arra az esetre, ha a britek megszavazzák az EU-ból való kilépést. A svéd bankfelügyelet meg szeretne győződni arról, hogy az ország gazdasági stabilitása szempontjából nélkülözhetetlen bankok megfelelően felkészültek-e és tisztában vannak-e az esetleges kockázatokkal.¹⁵⁵

Svédország pénzügyminisztere, Magdalena Andersson szerint országa számára azért is különösen fontos az Egyesült Királyság uniós tagsága, mert a britek kilépésével felborulhatnak az eurót és nem eurót használó tagállamok közötti erőviszonyok. Mivel a britek is megőrizték a saját fizetőeszközüket, kilépésükkel féltő, hogy az eurozóna tagországok akarata még jobban érvényesül majd az EU-ban.¹⁵⁶

A dán pénzügyminiszter, Claus Hjort Frederiksen szerint az általa vezetett minisztérium a legrosszabb eshetőségekre is felkészül. Egy esetleges Brexit pánikot válthat ki a befektetőkből, akik a „safe-haven” befektetések felé nyúlhatnak. Ilyennek számítanak az AAA besorolású dán állampapírok is, melyek iránt drasztikusan emelkedhet a kereslet. A dán alapkamat már így is jóval nulla alatti tartományban van, így a dán jegybanknak alig maradt mozgástere, hogy kivédjen egy olyan esetleges spekulatív támadást, mint amely akkor történt, amikor a svájci jegybank feladta a frank árfolyamküszöbét.¹⁵⁷

A dán reálgazdaság számára is komoly kihívást jelent a Brexit. A pénzügyminisztérium számításai szerint a bizonytalanság miatt már 2016-ban 0,25 százalékponttal csökkenne a gazdaság növekedési üteme, jövőre pedig akár meg is duplázódhat ez a szám. A pénzügyminiszter szerint ráadásul a kilépési tárgyalások nagyon sokáig elhúzódhatnak, így a bizonytalanságból fakadó gazdasági problémák is.¹⁵⁸

Jens Tholstrup, az Oxford Economics tanácsadó iroda vezetője szerint a Brexitnek ugyan csak mérsékelt makrogazdasági hatása lenne a világgazdaságra, ugyanakkor sokkal nagyobb problémát jelent az általa okozott pénzügyi bizonytalanság. Ráadásul a britek kilépésével Dánia egy olyan fontos szövetségest veszít, amely szintén piacbarát, kapitalista nézeteket vall.¹⁵⁹ Általános félelem a skandináv régióban, hogy ha a britek kilépnek, megerősödik Dél-Európa és Franciaország szerepe az Unióban. Vesa Engdahl, az S-Bank Group vezető stratégája szerint a Brexit egy hatalomátrendeződéshez vezetne az Unión belül. Úgy érzik, hogy az Egyesült Királyság teremtette

---

¹⁵⁵ <http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-06-02/brexit-alarm-has-bank-watchdog-in-sweden-demanding-action-plans>

¹⁵⁶ <http://uk.reuters.com/article/uk-britain-eu-osborne-finland-idUKKCNQQT16I20150824>

¹⁵⁷ <http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-05-29/brexit-threat-has-euro-outsider-denmark-preparing-for-worst>

¹⁵⁸ <http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-05-29/brexit-threat-has-euro-outsider-denmark-preparing-for-worst>

¹⁵⁹ <http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-05-29/brexit-threat-has-euro-outsider-denmark-preparing-for-worst>

meg az erők egyensúlyát a másik két nagyhatalommal szemben (franciák és németek) és a britek többnyire Észak-Európa álláspontját képviselték a vitákban.¹⁶⁰

Reijo Heiskanen, az OP Financial Group vezető közgazdásza szerint akár 1-1,5 százalékpontos GDP csökkenést is okozhat a Brexit **Finnország** számára.¹⁶¹

8.3. A politikai pártok és befolyásos politikusok álláspontja¹⁶²

A skandináv régióban a Brexit mellett legnagyobb arányban a kis baloldali pártok álltak ki. Visszautasítják a felmerült nacionalista és xenofób kampányelemeket, ugyanakkor azzal vádolják Brüsszelt, hogy a bankok és a nagyvállalatok érdekeit az emberek boldogulása fölé helyezi.

Dániában a Red Green Alliance nevű politikai tömörülés 14 parlamenti hellyel rendelkezik és ellenzi az ország EU tagságát. A párt elkötelezett az európai együttműködés mellett, de véleményük szerint ezt értékalapon kellene megszervezni, nem érdekalapon. Úgy vélik, az EU működésének jelenleg egyetlen célja a tagállamok gazdasági növekedése, mely számukra nem elfogadható.

Svédországban Jonas Sjöstedt, a 21 parlamenti hellyel rendelkező szocialista Vänsterpartiet vezetője elmondta, üdvözlölné a Brexitet, mert ezáltal elindulna egy szükséges társadalmi vita az országa és több uniós tagállam EU tagságáról. Véleménye szerint az euro hozzájárult egy mély szociális és gazdasági válság kialakulásához Görögországban, Spanyolországban, Portugáliában és Írországban. Ezzel szemben a politikai paletta túloldalán, a jobboldali populista, bevándorlás ellenes, euroszkeptikus pártok nagyon nehezen találják meg a módját, hogyan is kellene a Brexitre reagálniuk. Kristian Thulesen Dahl a jobboldali-populista dán Dansk Folkeparti vezetője reméli, hogy az Egyesült Királyság az unióban marad, ugyanis szerinte ez az országa legnagyobb esélye, hogy újratárgyalja a kapcsolatát az EU-val. Ugyanakkor heves vitákat váltott ki az a kijelentése, miszerint egy kilépéssel lehetősége nyílna az Egyesült Királyságnak egy jobb alku megkötésére az EU-val.

A **Svéd** Demokrata Párt (Sverigedemokraterna) – mely a 349 fős parlamentben 49 hellyel rendelkezik – is populista jegyeket mutat. Formálisan EU-párti, ugyanakkor egyre gyakrabban mondják, hogy a svédek nem egy ilyen EU-ra mondtak igent 1994-ben és mindent el fognak követni, hogy csökkentsék Brüsszel befolyását, valamint távol fogják tartani az országot az eurótól. A párt vezetője, Jimmie Åkesson szerint az EU-ban semmi pozitív dolgot nem lehet találni és személy szerint ő nem lát semmi negatívot abban, ha egy ország elhagyja azt. Kifejezte reményét az iránt, hogy Svédországban is tarthassanak egy hasonló referendumot. Jelenleg két párt is van a svéd parlamentben, amely azt követeli a kormánytól, hogy tárgyalják újra az EU tagságot és helyezték új alapokra azt.

Rendkívül izgalmas a svéd Zöldpárt véleménye a kérdésben. Szerintük rendkívül jót tesz a Brexit vita az EU-nak, melyből akár megerősödve is kikerülhet abban az esetben, amennyiben az Egyesült Királyság az unió tagja marad. Szerintük egy ilyen sokk által újraértelmezheti magát az EU. Értelmezésük szerint a Brexit referendum a demokrácia győzelme. Az EU régóta küzd a demokrácia deficittal, így támogatandó minden olyan intézkedés, amely által az EU legitimitációt nyer.

¹⁶⁰ <http://www.helsinkitimes.fi/finland/finland-news/domestic/14005-brexit-could-hurt-finnish-gdp-by-1-1-5-says-chief-economist-at-op.html>

¹⁶¹ <http://www.helsinkitimes.fi/finland/finland-news/domestic/14005-brexit-could-hurt-finnish-gdp-by-1-1-5-says-chief-economist-at-op.html>

¹⁶² <http://www.theguardian.com/politics/2016/may/18/brexeunt-stage-left-europeans-hoping-britain-votes-brexit>

Amennyiben a britek az Unió részei maradnak, úgy megindulhat egy tisztulási és javulási folyamat az EU-n belül.¹⁶³ Ugyanakkor a britek kilépésének beláthatatlan következményei lennének, az egész EU jövőjét fenyegetné. Különösen nagy csapás lenne a kilépés a skandináv régió számára. Per Gahrton, a svéd Zöldpárt egyik legismertebb politikusa szerint a három skandináv EU-tagország (Svédország, Dánia, Finnország) soha nem csatlakozott volna egy olyan EU-hoz, melynek nem tagja az Egyesült Királyság. Egy britek nélküli EU arra fogja sarkallni a skandináv országokat, hogy tárgyalják újra az EU-hoz fűződő viszonyukat. Időről időre felmerülnek olyan gondolatok, hogy az észak-európai országoknak szorosabban kellene együttműködniük. Nem lehetne kizárni akár egy „Egyesült Északi Államok” létrejöttét sem a jövőben, az EU alternatívájaként.

A svéd kormány részéről Peter Hultqvist védelmi miniszter osztotta meg aggályait a sajtóval. Határozott véleménye szerint a Brexit egy „nagyon-nagyon rossz ötlet”. Az egyértelmű gazdasági indokokon túl felhívta az európai közvélemény figyelmét arra is, hogy a referendumnak biztonságpolitikai vonzata is van. Meggyőződése, hogy egy esetleges orosz agresszió, valamint a fokozódó terrorveszély ellen a legjobb védekezés egy erős, egységes EU. A miniszter szerint az Egyesült Királyságnak és az EU-nak szüksége van egymásra. Amennyiben ez az egység felborulna, bizonyos csoportok könnyen a gyengeség és a sebezhetőség jelének vennék.¹⁶⁴ Nem véletlen tehát, hogy a svéd kormányzat teljes gőzzel azon dolgozott, hogy minél előnyösebb alkut tudjon kicsikarni Brüsszelből és ezáltal elérjék, hogy az Egyesült Királyság az Unió tagja maradjon.¹⁶⁵

A korábbi dán miniszterelnök, Helle Thorning-Schmidt meggyőződése, hogy az országa nem követné a britek példáját, ha bekövetkezne egy Brexit. 2015 decemberében ugyanakkor a dánok 53 %-a arra szavazott, hogy nem kérnek az EU bel- és igazságügyi együttműködési rendszeréből és továbbra is meg kívánják őrizni a skandináv ország által még 1992-ben letárgyalt formális kimaradási lehetőségeket (opt out).¹⁶⁶ Ugyanakkor Thorning-Schmidt szerint, bár az EU nem tökéletes, a dánok jól tudják, mennyire szükségük van rá.

A finn pénzügyminiszter, Alexander Stubb még tavaly szeptemberben folytatott megbeszélést befolyásos brit politikusokkal. A sajtótájékoztatón kijelentette, Finnország számára elképzelhetetlen az EU a britek nélkül. Mindkét félnek sokat kell dolgoznia azon, hogy a britek az EU-n belül maradjanak.

A Brexittel kapcsolatban óhatatlanul mindig szóba kerül **Norvégia** is. A skandináv ország lakossága kétszer (1974; 1994) utasította el a csatlakozást az Unióhoz. Sokan tekintenek rá példaként, hogyan lehet az Unión kívül, azzal szorosan együttműködve élni. Sok vezető norvég politikus nyíltan vállalta véleményét a kérdéssel kapcsolatban. Trygve Slagsvold Vedum, a Centre ellenzéki párt vezetője szerint a briteknek hinniük kell maguknak és meg kell váltaniuk a szabadságukat Brüsszeltől. szerinte Norvégia jó példával szolgálhat az Egyesült Királyság számára. Hasonlóan a mostani helyzethez, a norvég referendumok során is azt vetítették előre, hogy gazdasági katasztrófához fog vezetni, ha az ország nem csatlakozik az EU-hoz. Ugyanakkor a tavalyi évben David Cameron azt nyilatkozta, hogy szeretné elkerülni a norvég utat, nekik ugyanis nincs beleszólásuk a

---

¹⁶³ <https://plutopress.wordpress.com/2016/05/31/brexit-a-view-from-sweden/>

¹⁶⁴ <http://www.defensenews.com/story/defense/policy-budget/policy/2016/06/08/brexit-eu-sweden-poland-minister-uk/85592984/>

¹⁶⁵ <http://www.theguardian.com/commentisfree/2016/apr/24/brexit-views-germany-sweden-spain-risks-europe-uk>

¹⁶⁶ <http://www.bruxinfo.hu/cikk/20151204-a-danok-tobbsege-tovabbra-is-inkabb-kivul-marad-az-unios-bel-es-igazsagugyekbol.html>

szabályozásokba.¹⁶⁷ Úgy tűnik, a norvég ellenzéki politikusok erős szövetségest látnának az Egyesült Királyságban és abban bíznak, hogy ezáltal számukra is egyszerűbbé válhat a hozzáférés a szabad piachoz.

A norvég kormány véleményét a kérdésben Vidar Helgesen, EU kapcsolatokért felelős miniszter foglalta össze. A miniszter erősen azt sugallta a briteknek, hogy ne hagyják el az EU-t. Véleménye szerint sok rendkívül fontos téma felett egyszerűen átsiklottak a brit politikusok. Egy esetleges Brexit során az Egyesült Királyság kimaradna a rendkívüli lehetőségeket tartogató EU-USA szabadkereskedelmi megállapodásból, valamint olyan fontos külpolitikai eseményekből, mint az orosz-ukrán rendezés kérdése. A miniszter véleménye szerint egy ekkora befolyásvesztés nem lenne jót az országnak. Norvégia tagja az Európai Gazdasági Térségnek, éppen ezért Oslónak több mint 10 000 EU-s előírást kellett átültetnie a saját jogrendszerébe és joggyakorlatába. Véleménye szerint az elszakadás párti politikusoknak ezt nehéz lesz majd megmagyarázni a szavazóiknak. A miniszter pártja EU párti, ugyanakkor miután a lakosság érezhetően nem akar tagja lenni az EU-nak, nem akarnak egy népszerűtlen kampányba belemenni, így nem lesz újabb szavazás a csatlakozásról.¹⁶⁸

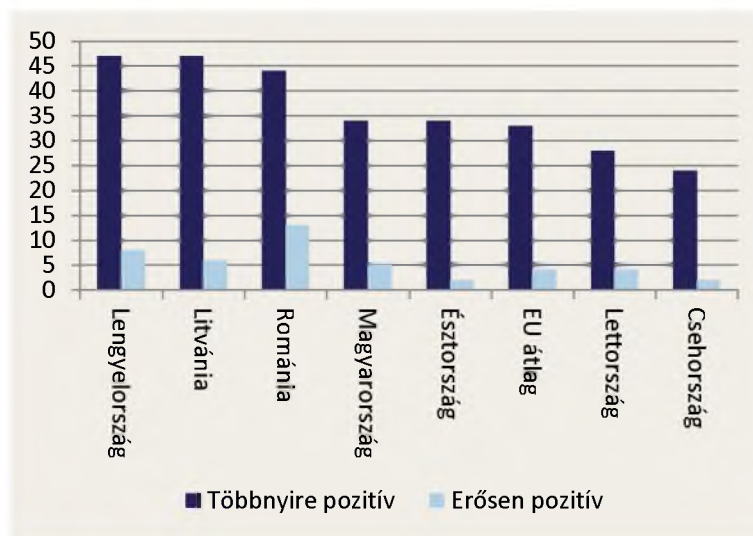
¹⁶⁷ <https://www.thesun.co.uk/archives/politics/214310/top-norway-mps-urge-britain-to-be-brave-and-join-them-outside-eu/>

¹⁶⁸ <https://www.thesun.co.uk/archives/politics/214310/top-norway-mps-urge-britain-to-be-brave-and-join-them-outside-eu/>

9. KELET-KÖZÉP-EURÓPA

9.1. Az EU támogatottsága, a Brexit megítélése

A Brexit kapcsán felmerülő legfontosabb politikai kérdés az, hogy „ki lesz a következő”? Azt viszont szinte mindenki valószínűtlennek tartja, hogy a britek esetleges kilépése után bármelyik kelet-közép-európai ország (Central and Eastern European Countries, CEE) a következő öt évben komolyan fontolóra venné a kilépést. Az EU-tagság lakossági támogatottsága ezekben az országokban egyrészt változatlanul magas – sőt, sok esetben meghaladja az uniós átlagot –, másrészt egyszerűen túl nagy a terület kereskedelmi és pénzügyi függősége az EU-tól.

12. ábra – Az EU megítélése a CEE országokban - Forrás: Eurobarometer 2015

9.2. Gazdasági hatások¹⁶⁹

Csakúgy, mint minden vizsgált régió esetében, a Brexit a CEE-országok számára is egyértelműen kockázatokat hordoz. Ugyanakkor a rövid távon jelentkező közvetlen makrogazdasági hatás még nem lenne jelentős, nem okozna kezelhetetlen károkat. Az elemzők egyetértenek abban, hogy az országok szempontjából a legkomolyabb hatás a kilépés esetén jelentkező bizonytalanság lenne, ami erősítené a befektetők kockázatkerülő magatartását. Mindez vélhetően az angol font, az euro, valamint az eurótól nagyban függő CEE-valuták árfolyamának gyengülését eredményezné. A leértékelődés azonnali lépésekre kényszeríthetné a térség jegybankjait.

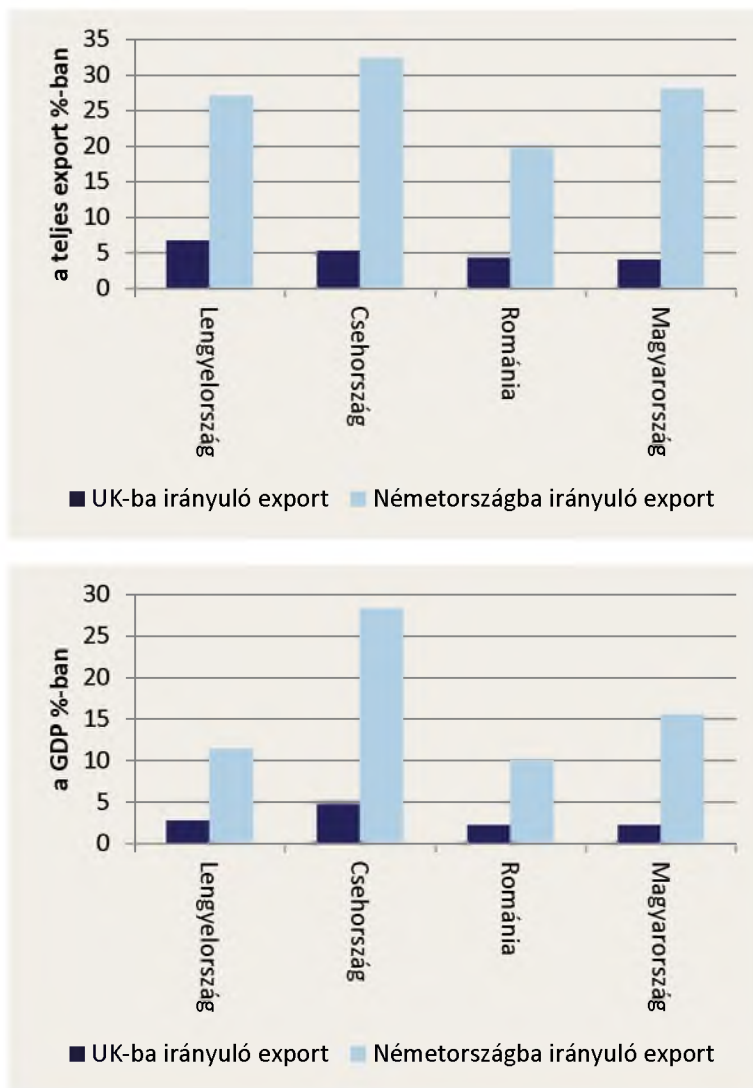
A CEE-országok esetében alapvetően az alábbi csatornákon keresztül jelentkeznének gazdasági hatások:

- kereskedelem;
- EU-alapok;
- közvetlen külföldi működőtőke-befektetések;
- hazautalások.

¹⁶⁹ https://www.global-counsel.co.uk/sites/default/files/special-reports/downloads/Global%20Counsel_Impact_of_Brexit.pdf

Kereskedelmi csatornák^{170,171}

A kereskedelem feltételezhető visszaesése várhatóan nem feltétlenül a CEE-országokat érintené leginkább. Igaz, hogy az Egyesült Királyság fontos felvevőpiac többek között a lengyel, a cseh, a román és a magyar vállalatok számára, az euroövezet azonban sokkal jelentősebb tényező. Az Egyesült Királyság a CEE-országok tíz legnagyobb exportpiaca között szerepel ugyan, de a gazdaságok teljes áru- és szolgáltatásexportjából csupán 4-6,7% közti hányadot tesz ki. Németország részesedése ezzel szemben 20-30%, az euroövezeté összességében pedig 50-60%.

13. ábra - A CEE országok és az Egyesült Királyság külkereskedelmi kapcsolatai¹⁷²

Egyes elemzések a brit importkereslet 10 %-os csökkenését modellezték, ugyanakkor az euroövezet kereslete nem esne vissza. Számításaik szerint e forgatókönyv esetén a CEE-országok exporthelyettesítési mértéke rövid távon a GDP 0,2-0,5 %-ával csökkenne. A modellek szerint a kereskedelmileg nyitottabb gazdaságok – mint például a magyar és a cseh – érzékenyebben reagálnának.

¹⁷⁰ http://www.morganstanley.com/im/publication/insights/macro-insights/mi_en_mp_15april2016_brexitcee_a4.pdf

¹⁷¹ Bank Of America - Merrill Lynch: CEE Brexit risk 2016. április 14. –

https://research1.ml.com/Archive/11620613.pdf?q=De4UWQnPLuWdVnTgG61kx&_gda_=1466065184_3b1097f026b30a2e7b22a7f4839de240

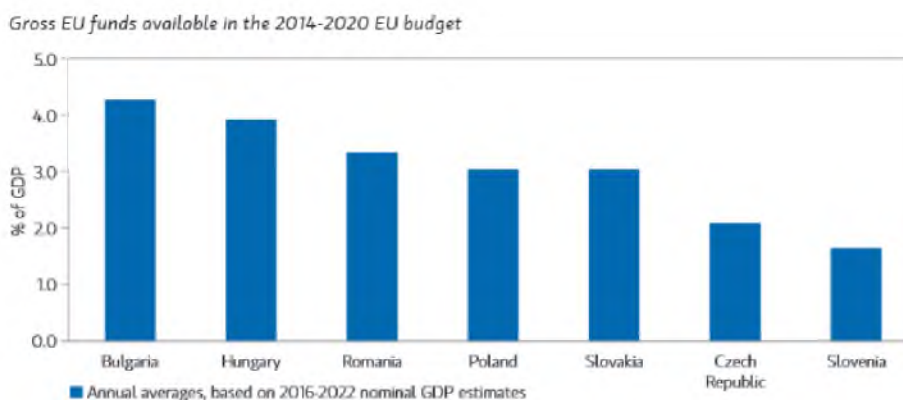
¹⁷² http://www.morganstanley.com/im/publication/insights/macro-insights/mi_en_mp_15april2016_brexitcee_a4.pdf

Megállapítható tehát, hogy a Brexit által okozott negatív kereskedelmi sokk elhanyagolható hatással lenne a CEE-országok exportteljesítményére.

EU-alapok^{173,174}

A CEE-országok nettó haszonélvezői az EU költségvetésének, amelyhez az Egyesült Királyság jelentős összegekkel járul hozzá. A 14,1 milliárd eurós bruttó (7,1 milliárd euro nettó) hozzájárulásával a szigetország a 4. legnagyobb nettó befizető. A kilépés miatt újra kellene tárgyalni a többéves pénzügyi keretet és lehetséges, hogy az EU-alapokból történő kifizetések nagysága is csökkenne a 2014-2020 közötti, 267 milliárd eurós színtről.

Amennyiben az Egyesült Királyság kieső befizetéseit a többi tagállam nem pótolja, akkor az EU-alapok csökkentése lenne a legjelentősebb negatív hatás a CEE-országokra nézve, s ez leginkább Magyarországot és Lengyelországot sújtaná. Ez a negatív hatás azonban az elemzők szerint az Egyesült Királyság kilépésének napjáig – vagy a távozási szándék bejelentésétől számított két év elteltéig – nem fenyegetné a tagállamokat.

Source: Citi Research estimates and forecasts, European Commission and Eurostat data.

14. ábra - EU-alapok a 2014-2020 közti időszakra¹⁷⁵

Közvetlen külföldi működőtőke-befektetések (FDI)¹⁷⁶

A Brexit közvetlen külföldi működőtőke-befektetésekre gyakorolt hatása a CEE-országok számára elhanyagolható lenne. A Bank of America – Merrill Lynch szerint a brit gazdaság lassulása aláásná a vállalatok befektetési tevékenységét, ami a térségbe áramló FDI mértékét is csökkentené. Azonban az Egyesült Királyságból a CEE-országokba irányuló FDI mértéke alacsony, sehol sem haladja meg a fogadó ország GDP-jének 3 %-át, míg a többi „rég” tagállam együttes részesedése sokkal magasabb, 33 % és 57 % közötti. (15. ábra). A brit működőtőke GDP arányos állománya Magyarországon a legmagasabb, a GDP 2,9 %-át teszi ki. Romániában azonban csak 0,7 %-os arányról beszélhetünk.

¹⁷³ Európai strukturális és befektetési alapok: Öt fő alap támogatja közösen a gazdasági fejlődést az Európai Unió minden tagállamában, az Európa 2020 stratégia céljaival összhangban: Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), Európai Szociális Alap (ESZA), Kohéziós Alap (KA), Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA), Európai halászati Alap (EHA).

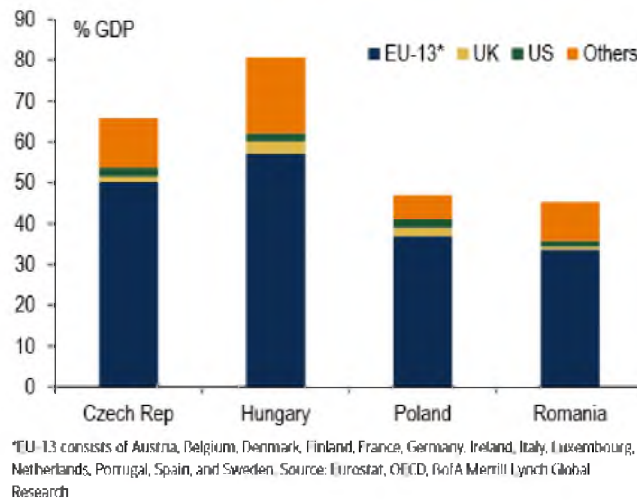
¹⁷⁴ http://www.morganstanley.com/im/publication/insights/macro-insights/mi_en_mp_15april2016_brexitcee_a4.pdf

¹⁷⁵ http://www.morganstanley.com/im/publication/insights/macro-insights/mi_en_mp_15april2016_brexitcee_a4.pdf

¹⁷⁶ Bank Of America - Merrill Lynch: CEE viewpoint 2016. április 15. -

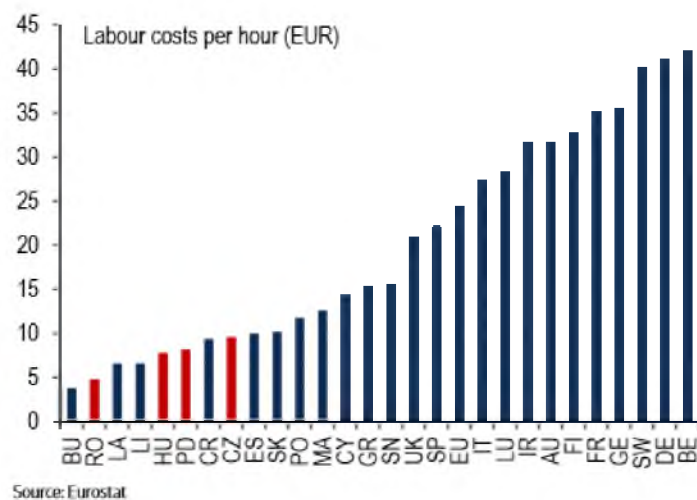
https://research1.ml.com/Archive/11620843.pdf?q=faRh9Jw6R9qcE4NgcOmezw&gda_=1466062258_a89a202ad976111021f16e057a19fb69

15. ábra - A CEE országokba irányuló FDI mértéke¹⁷⁷

A régióban Magyarországon és Lengyelországban a legmagasabb a brit külföldi működőtőke aránya, így a brit vállalatok beruházásainak csökkenése ezeket az országokat valamivel érzékenyebben érintené. A BoAML elemzői szerint ugyanakkor egy Brexit ismét vonzóvá teheti a CEE-országok piacait a brit és más külföldi cégek számára. A Német Kereskedelmi Kamara felmérése szerint a térség Európához mérten rendkívül kedvező munkaerő-piaci feltételekkel rendelkezik. Ha pedig ezeket az adottságokat megfelelő módon használják ki, a CEE-országok akár a Brexit „nyertesei” is lehetnek, legalábbis a növekvő FDI tekintetében.

16. ábra – Egy órára eső munkaerőköltség Európában¹⁷⁸

¹⁷⁷ Bank Of America - Merrill Lynch: CEE viewpoint 2016. április 15. -

https://research1.ml.com/Archive/11620843.pdf?q=faRh9Jw6R9qcE4NgcOmezW&_gda_=1466062258_a89a202ad976111021f16e057a19fb69

¹⁷⁸ Bank Of America - Merrill Lynch: CEE viewpoint 2016. április 15. -

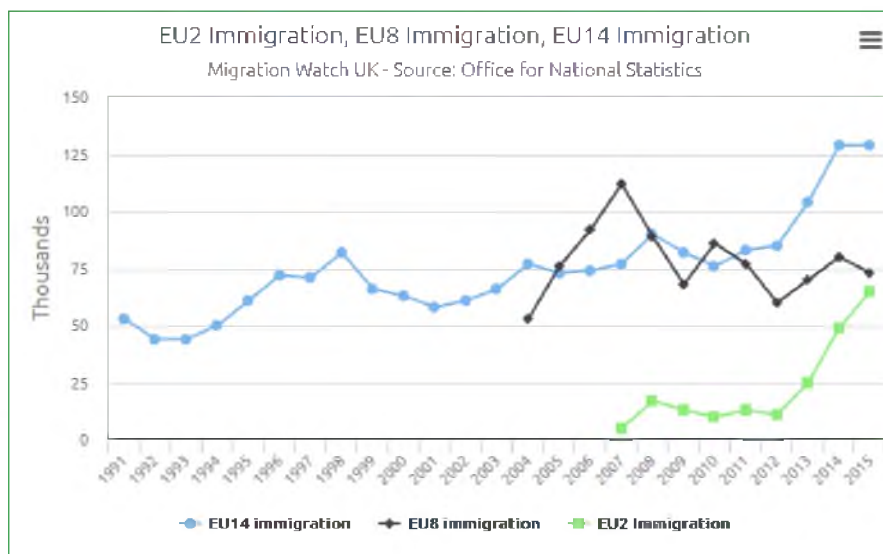
https://research1.ml.com/Archive/11620843.pdf?q=faRh9Jw6R9qcE4NgcOmezW&_gda_=1466062258_a89a202ad976111021f16e057a19fb69

Hazautalások¹⁷⁹

A britek kilépése a korábban kialakult migrációs trendek megváltozásával, így a közép-európai térségbe érkező hazautalások csökkenésével is járna. A Morgan Stanley elemzése szerint azonban az Egyesült Királyságból érkező nettó utalások egyetlen CEE-országban sem haladják meg a GDP 3 %-át.

Migráció¹⁸⁰

Mint ahogy azt a 17. ábra is mutatja, a CEE-országokból Nagy-Britanniába érkező bevándorlók és munkavállalók száma 2004-et – az EU-8-ak csatlakozását – követően jelentősen megnőtt.

17. ábra - Európai származású bevándorlók az Egyesült Királyságban 1991-2015^{181, 182}

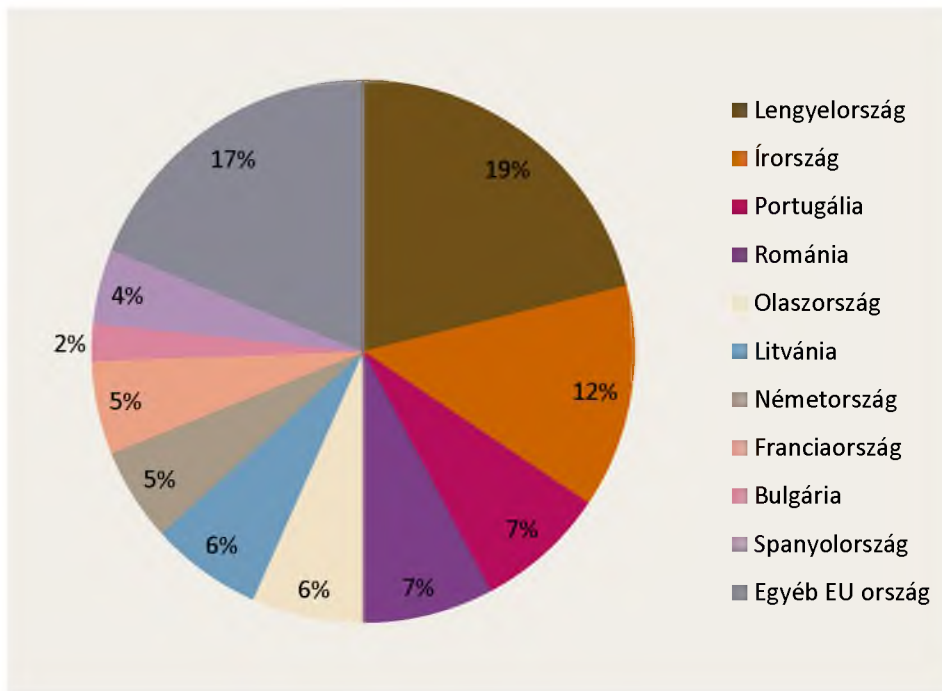
Amennyiben az Egyesült Királyság az EU-ból való kilépés mellett dönt, illetve ezzel lemond a munkaerő szabad áramlásának elvéről, az egyfelől valamelyest csökkentené a kelet-közép-európai EU-tagországokból, például Lengyelországból vagy Magyarországról való kivándorlást, másfelől pozitív hatással lehet az adott gazdaságok foglalkoztatottsági adataira, a gazdasági növekedésre és az adójövedelmekre. Ez a hatás részben ellensúlyozná a hazautalások potenciális csökkenéséből eredő veszteségeket.

¹⁷⁹ http://www.morganstanley.com/im/publication/insights/macro-insights/mi_en_mp_15april2016_brexitcee_a4.pdf

¹⁸⁰ <http://cep.lse.ac.uk/pubs/download/brexit05.pdf>

¹⁸¹ EU 14: Ausztria, Belgium, Dánia, Finnország, Franciaország, Németország, Görögország, Írország, Olaszország, Luxemburg, Hollandia, Portugália, Spanyolország és Svédország; EU 8: Csehország, Észtország, Magyarország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Szlovákia, Szlovénia; EU 2: Bulgária, Románia

¹⁸² Forrás: <http://www.migrationwatchuk.org/statistics-net-migration-statistics/#create-graph>

18. ábra - Az európai születésű, Egyesült Királyságba érkező bevándorlók (2015)¹⁸³

Ezzel szemben az Oxford University londoni gazdasági elemző részlege szerint a munkaerő szabad áramlásának elvesztésével a britek komoly gazdasági károkkal számolhatnak. A tanulmány kimutatta, hogy az EU-országokból betelepült munkavállalók beáramlása a 2005. és 2015. közötti évtizedben átlagosan 0,5 százalékpontot adott hozzá a brit gazdaság potenciális növekedési rátájához – elsősorban azzal, hogy a többnyire fiatal EU-munkavállalók beáramlása ellensúlyozni tudta a brit társadalom elöregedésének negatív munkaerő-piaci hatásait.

9.3. Az egyes CEE-tagországok állásfoglalása¹⁸⁴

Magyarország

A Brüsszellel való ellentétek miatt Magyarországot sokan emlegetik a térség leginkább euroszkeptikus országaként. Ugyan politikai és gazdasági kapcsolataink az Egyesült Királysággal kiválóak, főbb kereskedelmi és politikai partnereinknek az európai térségben továbbra is Németország és Ausztria számít. Így tehát Magyarország érdekei a britek kilépését illetően erősen egybevág a németekével és osztrákokéval, vagyis Magyarország határozottan ellenzi a britek EU-ból való kilépését. Továbbá, hazánk azzal is tisztában van, hogy a Brexit esetleges bekövetkezése olyan, számára negatív geopolitikai hatást hordoz magában, melynek során a kis- és közepméretű országok veszíthetnek európai befolyásukból.

London az elmúlt időszakban az „ötödik legnagyobb magyarlakta” várossá vált, és a bevándorlás kérdésében is közös álláspont van London és Budapest között, legalábbis, ami az EU-n kívülről érkezőket illeti. Ugyanakkor az EU-n belüli szabad munkavállalás korlátozásának kérdésében Magyarország egy véleményen van a többi CEE-országgal, vagyis ellenzi azt.

¹⁸³ <http://cep.lse.ac.uk/pubs/download/brexit05.pdf>

¹⁸⁴ <http://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2015/11/10/camerons-letter-european-views-on-the-uks-renegotiation/#Czech>

Csehország

A cseh kormány nemrég elfogadott Európa-stratégiája ellenzi az uniós alapszerződés módosítását, így e területen Prága céljai ellenkeznek Londonéival. Már csak azért is, mert a cseh álláspont hosszabb távon az, hogy meg kell erősíteni, illetve tovább kell fejleszteni az EU egységét.

Hasonló a helyzet az uniós alapértékek terén is, különös tekintettel a munkaerő szabad áramlására. A csehek – ahogy a térség többi országa is – ellenzik ennek korlátozását, bár a maga kb. 40 ezer vendégmunkásával közvetlenül nem érintett a kérdésben. A cseh kormány várhatóan támogatni fogja a nemzeti parlamentek szerepének erősítését az uniós döntéshozatalban – feltéve, hogy ehhez nem kell megváltoztatni az alapszerződést.

Az Eurobarometer felmérései alapján Csehországban tapasztalható a legnagyobb mértékű euroszkepticizmus. A Brexittel kapcsolatos interjújában Bohuslav Sobotka cseh miniszterelnök rámutatott arra, hogy a parlamenten kívüli mozgalmak mellett például a parlamenti ellenzékhez tartozó Polgári Demokratikus Párt is kritikusan viszonyul Csehország uniós tagságához.

Lengyelország

Lengyelország egyértelmű haszonélvezője az egységes piacnak. A lengyelek 2004. és 2013. közötti, EU-ba irányuló exportja csaknem háromszorosára növekedett. Így tehát bármi is lesz a brit népszavazás eredménye, Lengyelország vezető pártja, a jobbközép Polgári Platform támogatja Cameron azon reformtervét, amely a piacot érintő bürokratikus terhek csökkentésére vonatkozik. Más területeken, mint például a munkaerő szabad áramlása terén azonban kifejezetten kritikusak a lengyelek. Ez nem is meglepő, hiszen egy 2013-as felmérés szerint az Egyesült Királyságban élő EU-bevándorlók 8,7 %-a lengyel származású. A lengyelek szemében tehát a munkaerő szabad áramlása az Európai Unió legnagyobb vívmányának számít.

Románia

Románia - a többi kelet-európai országhoz hasonlóan - úgy érzi, hogy közvetlenül érintenék az esetleges Brexit munkaerő-piaci vonatkozásai. 2015-ben több mint 175 000 román élt az Egyesült Királyságban, s ez a szám az ország európai uniós csatlakozása óta évről-évre növekszik. Érthető tehát, hogy a román kormány álláspontja a képzetlen munkaerő EU-n belüli szabad mozgását illetően teljesen egyezik a lengyelekével.

A román vezetés csak akkor kész enyhíteni jelenlegi álláspontján és elfogadni a „vészféket” az Egyesült Királyságban élő románok tekintetében, ha azt nem alkalmazzák visszamenőlegesen (vagyis nem alkalmazzák azokra a románokra, akik a jogszabályok elfogadásának pillanatában már az Egyesült Királyságban vannak). Ezen kívül Románia szeretné elérni a tárgyalások során, hogy ez a mechanizmus ne váljon állandóvá, hanem korlátozott ideig legyen csak érvényes.

10. AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK

Az Egyesült Királyság fontos hídszerepet tölt be az Egyesült Államok és az Európai Unió között. Amennyiben a kilépés miatt a britek eltávolodnak a kontinenstől, az megnehezítheti az EU és az USA közötti együttműködést is.¹⁸⁵ Különösen érdekes kérdés lehet a brit kilépés a transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerséggel kapcsolatos (TTIP) tárgyalások időszakában.

10.1. Gazdasági hatások

Az amerikai sajtó kritikus hangon emlékeztet arra, hogy az Egyesült Királyság - önérdelkeit szem előtt tartva és az Amerikai Egyesült Államok heves ellenállását figyelmen kívül hagyva - első nyugati hatalomként csatlakozott az Ázsiai Infrastrukturális Befektetési Bankhoz. Kínai tőke nélkül ugyanis a jelenlegi költségvetési megszorítások mellett a briteknek nem nyílna lehetőségük korszerűsítési terveik megvalósítására. Mindez Amerika perspektívájából nézve úgy tűnik, mintha a Cameron vezette Konzervatív Párt hazai – és saját választási – érdekeit a geopolitikai kötelékek fölé helyezve, inkább Kínához igazodott volna az Egyesült Államokkal szemben, amin tulajdonképpen már a népszavazás kimenetele sem fog változtatni.¹⁸⁶

Az amerikai kormány mellett egy transzatlanti üzleti szövetség, a British American Business¹⁸⁷ – amely olyan cégeket tömörít, mint az Exxon Mobil Corp., a 3M Co. vagy a Citigroup Inc. – tagjainak 95 %-a is ellenzi a Brexitet, amit az áprilisban közzétett közvélemény-kutatásuk¹⁸⁸ is megerősít. A válaszadó cégek többsége ugyanakkor nem tervezi székhelye áthelyezését abban az esetben, ha az Európai Unió elhagyásáról szóló döntés születik. A Goldman Sachs Group Inc., a JPMorgan Chase & Co., a Coca-Cola Co. és a Ford Motor Co., valamint több más amerikai vállalat vezetői nyíltan kérték az Egyesült Királyságot arra, hogy maradjon az EU tagja.¹⁸⁹ Az amerikai közvéleményt ugyanakkor sokkal jobban foglalkoztatja Hillary Clinton és Donald Trump küzdelme, mint az életüket közvetlenül nem befolyásoló brit döntés kimenetele.

Az Európai Unió után az Amerikai Egyesült Államok jelenti a britek legfontosabb exportpiacát, ahol 2014-ben 54 milliárd dollár értékű árut értékesítettek. A legsúlyosabb következményekkel talán a brit autógyártásnak kell számolnia: a gyártók 2,5 %-os amerikai vám mellett lépéshátrányba kerülnek majd német és olasz versenytársaikhoz képest. A hátrányt elszenvedő ágazatok között kiemelés érdemel továbbá a szigetország üzemanyag- és csokoládéexportja is.¹⁹⁰

Nicolas Véron, a brüsszeli székhelyű gazdasági think tank, a Bruegel tagja a Brexit lehetséges nyertesei között emeli ki New Yorkot. Az Egyesült Államok pénzügyi központja számos vonatkozásban át- vagy visszaveheti London státuszát: amerikai nagyvállalatok sokasága számára jelentett kényelmes európai uniós belépési pontot a szigetország fővárosa, amely a Brexitet

---

¹⁸⁵ Müller 2016

¹⁸⁶ <http://nationalinterest.org/feature/why-brexit-matters-america-15299?page=2>

¹⁸⁷ <https://www.babinc.org>

¹⁸⁸ <https://www.babinc.org/brexit-transatlantic-view/>

¹⁸⁹ <http://www.bloomberg.com/politics/articles/2016-04-20/obama-s-brexit-intervention-makes-waves-in-u-k-ripples-in-u-s>

¹⁹⁰ <http://www.reuters.com/article/us-britain-eu-usa-idUSKCN0SM2LS20151028>

követően elveszítheti e vonatkozású jelentőségét, így a nemzetközi gazdasági kapcsolatok New Yorkban koncentrálódhatnak.¹⁹¹

10.2. A kormányzat álláspontja

Barack Obama nem csupán hazájában szállt síkra az Egyesült Királyság Európai Unióban maradása mellett – ami szerinte Amerika gazdasági és nemzetbiztonsági érdeke is –,¹⁹² hanem Londonba is elutazott, hogy David Cameron mellett személyesen fejezze ki aggodalmát. Eközben látszólag még annak a gyanúját is kerülte, hogy brit belügyekbe kívánna avatkozni.¹⁹³

Michael Forman, a kereskedelempolitikáért és kereskedelemfejlesztésért felelős kormányzati ügynökség vezetője már 2015-ben egyértelművé tette azt, hogy az Egyesült Államok nem kíván külön szabadkereskedelmi megállapodást kötni az Európai Unióból esetlegesen kilépő Egyesült Királysággal, így a briteknek - megkülönböztetett státusz helyett - a harmadik országokkal szokásos vámtarifák fenyegetésével kell, hogy farkasszemet nézzenek. Az amerikai politikus kijelentése aláássa a Brexit mellett szóló azon érveket, amelyek szerint a szigetország a kétoldalú kereskedelmi megállapodásokon keresztül az eddigiekhez képest változatlan módon boldogul majd a világgpiacokon.¹⁹⁴

Hillary Clinton – akinek demokrata színekben való elnökjelöltsége már szinte biztosra vehető – teljes mellszélességgel a britek Európai Unión belül tartása mellett áll ki. Jake Sullivan, a Demokrata Párt elnökaspiránsának tanácsadója az Observer nyomtatott kiadásának hasábjain elmondta,¹⁹⁵ hogy a transzatlanti kooperáció szempontjából elengedhetetlenül fontos az erős Európai Unió, amely csak az Egyesült Királysággal együtt képzelhető el.

10.3. Az ellenzék álláspontja

Az amerikai ellenzék Brexitről alkotott véleménye megosztott. A Republikánus Párt szenátorainak, kormányzóinak és képviselőinek soraiban találni kilépést támogatókat¹⁹⁶ és olyanokat is, akik inkább Obama elnök és a kormány álláspontját osztják.¹⁹⁷

Az amerikai előválasztási kampány során Ted Cruz, Marco Rubio és Jeb Bush is arról biztosította a briteket, hogy Michael Forman és a kormány fenyegetésével szemben ők kétoldalú szabadkereskedelmi megállapodásra lépnének az Unióból kiváló Egyesült Királysággal. Az elnökválasztási küzdelem hajrájára azonban **Donald Trump** maradt a republikánusok egyetlen valószínűsíthető elnökjelöltje, akinek nyíltan migrációellenes és protekcionista hangot megütő programjába a Brexit támogatása jobban illeszkedik, s ennek már több helyen hangot is adott. Egyesek úgy gondolják, hogy a Mexikóval, valamint a csendes-óceáni térséggel kapcsolatban kereskedelmi téren ellenséges jelöltnek az Unióból esetlegesen kiváló Egyesült Királyság kiváló lehetőséget biztosíthat arra, hogy bizonyítsa, képes a hagyományos szabadságjogok és

---

¹⁹¹ <http://www.wsj.com/articles/new-york-might-be-a-brex-it-winner-1465285805>

¹⁹² <http://www.independent.co.uk/news/business/news/federal-reserve-janet-vellen-brex-it-eu-referendum-interest-rates-a7068606.html>

¹⁹³ <http://edition.cnn.com/2016/04/22/politics/obama-cameron-brex-it-uk-referendum/>

¹⁹⁴ <http://www.reuters.com/article/us-britain-eu-usa-idUSKCN0SM2LS20151028>

¹⁹⁵ <http://www.reuters.com/article/us-britain-eu-clinton-idUSKCN0XK008>

¹⁹⁶ http://www.huffingtonpost.co.uk/janice-atkinson/republicans-back-brex-it-a_b_9438126.html

¹⁹⁷ <http://www.nationalreview.com/corner/431242/brex-it-obama-and-some-republicans-behind-curve>

kereskedelmi nyitottság mentén is gondolkodni.¹⁹⁸ Trump kritizálta Barack Obama leplezetlen részvételét Cameron Brexit-ellenes kampányában és sokkal neutrálisabb hozzáállásra szólította fel az amerikai elnököt.¹⁹⁹

10.4. A Federal Reserve álláspontja

A Federal Reserve (Fed) elnök asszonya, Janet Yellen, mint a világ egyik legmagasabb rangú monetáris döntéshozója, a Brexit világszinten jelentős gazdasági következményeire figyelmeztet, ami szerinte könnyen megrengetheti a világpiacon. Yellen június elején a World Affairs Council of Philadelphia közönsége előtt tartott beszédében²⁰⁰ utalt arra, hogy a szigetországban közelgő referendum eredménye befolyásolhatja majd az amerikai jegybanki alapkamat emeléséről való döntés időzítését. Hozzátette: az alapkamat emelését vitán felül állónak tartja, és azt továbbra is fokozatosan, az amerikai gazdaság növekedéséhez igazodó ütemben kívánja megvalósítani, az időzítést azonban a világgazdasági kilátások jelentős változásai befolyásolhatják. Figyelmeztetett arra is, hogy a szigetország állampolgárai döntésének hatása legrosszabb esetben a pénzpiacokon keresztül begyűrűzhet az amerikai reálgazdaságba is. Yellen hangsúlyozta, hogy a befektetők kockázati étvágya gyorsan változhat, és az Egyesült Királyság esetleges kilépése az Európai Unióból valószínűleg komoly hatással bír majd a piaci hangulatra.²⁰¹

A Fed kormányzótanácsának a témával kapcsolatban eddig megszólalt négy tagja egyetért abban, hogy a döntésre váró Brexit nagy súllyal esik majd latba az amerikai jegybank kamatemeléséről szóló döntésének meghozatala során. Daniel Tarullo aggodalmát fejezte ki a Brexit lehetőségével kapcsolatban; Lael Brainard a lehetséges gazdasági mellékhatások figyelembe vételére hívta fel a figyelmet, amikor az egymással szorosan összefüggő nemzetközi pénzügyi kapcsolatokról beszélt.²⁰² Elmondta, hogy a felmerülő prudenciális kockázat kezelése miatt több adatra és a brit szavazás kimenetelével kapcsolatban sokkal biztosabb információkra van szükség a kamatemelésről szóló döntés előtt. A fentiekkel azonos álláspontot oszt Jerome Powell is.²⁰³

Széleskörű várakozások szerint a Fed még a nyár folyamán kamatot kíván emelni, aminek esélyét némiképpen rontják a májusi foglalkoztatottsági adatok. Az FOMC legutóbb június 14-15-én ülésezett, és egy héttel a brit népszavazás előtt nem emelt kamatot. Úgy tűnik, hogy Yellen és a döntéshozók eddigi megszólalásai értő fülekre találtak, hiszen az előzetes elemzői várakozások, valamint maga a Wall Street is leginkább arra számított, hogy nem ekkor, hanem nagyobb valószínűséggel az ezt követő, júliusi tanácskozás alkalmával születhet kamatemelésről szóló döntés, amelyet így már a brit referendum eredményének ismeretében hozhat meg a tanács.²⁰⁴

A világ vezető jegybankjai – a Fed mellett például a Bank of England vagy a Bank of Japan – már a Brexit miatt kialakuló lehetséges pénzügyi turbulenciákra felkészülve folytatnak egymással tárgyalásokat az európai valutákkal szemben esetlegesen kialakuló bizalmatlanság miatt bekövetkező dollárhiány – amelyhez hasonló helyzet előzte meg a 2008-ban kirobban pénzügyi

---

¹⁹⁸ <http://capx.co/word-to-republicans-brexit-is-vote-for-liberty/>

¹⁹⁹ <http://www.theguardian.com/us-news/2016/may/05/donald-trump-brexit-uk-leaving-european-union>

²⁰⁰ <https://www.federalreserve.gov/newsevents/speech/yellen20160606a.htm>

²⁰¹ <http://www.bbc.com/news/business-36463819>

²⁰² <http://www.bbc.com/news/business-36463819>

²⁰³ <http://www.reuters.com/article/us-usa-fed-brexit-analysis-idUSKCN0YPODB>

²⁰⁴ <http://www.bbc.com/news/business-36463819>

válságot is – megoldására.²⁰⁵ A Fed kamatemeléssel kapcsolatos magabiztossága nagymértékben köszönhető a dollár jelenlegi stabilitásának.

A fentiekhez képest jóval mérsékeltebb álláspontot képvisel James Bullard, a Federal Reserve Bank of St. Louis elnöke, aki szerint, ha a Brexit hatására piaci pánik törne is ki, az csupán rövid ideig tartana, és az esetleges kiválás kapcsán a legnagyobb kihívással a jogászok nézhetnének szembe, akikre a kereskedelmi egyezmények megfelelő módosításának feladata hárulhatna.²⁰⁶

---

²⁰⁵ <http://www.wsj.com/articles/major-central-banks-exploring-response-to-possible-turbulence-from-brexit-vote-1465531781>

²⁰⁶ <http://www.wsj.com/articles/transcript-wsj-interview-with-st-louis-feds-james-bullard-1465243718>

Felhasznált irodalom:

Bertelsmann Stiftung (2015), „Costs and benefits of a United Kingdom exit from the European Union”,
https://www.bertelsmann-stiftung.de/fileadmin/files/BSt/Publikationen/GrauePublikationen/BREXIT_EN.pdf

Dhingra, S., Ottaviano, G. és Sampson, T., (2015) „Should we stay or should we go? The economic consequences of leaving the EU.”
<http://cep.lse.ac.uk/pubs/download/EA022.pdf>

Global Counsel (2015), „BREXIT: the impact on the UK and the EU”,
https://www.global-counsel.co.uk/sites/default/files/special-reports/downloads/Global%20Counsel_Impact_of_Brexit.pdf

HM Treasury (2016), „HM Treasury analysis: the long-term economic impact of EU membership and alternatives”,
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/517415/treasury_analysis_economic_impact_of_eu_membership_web.pdf

IHS (2016), „UK in or out of the EU: The economic considerations”,
<https://cdn.ihs.com/www/pdf/IHS-UK-In-or-out-Mar2016.pdf>

IMF (2016), „United Kingdom – Selected Issues”, Staff Report on the 2016 Article IV Consultations

Müller P., Christoph Pauly és Christoph Scheuermann (2016), „Lass uns nicht allein” Der Spiegel Nr. 24, 2016. június 11.

OECD (2016), „The consequences of Brexit: a taxing decision”, OECD Economic Policy Paper No. 16.
<http://www.oecd.org/economy/the-economic-consequences-of-brexit-a-taxing-decision.htm>

Open Europe (2015), „The consequences, challenges and opportunities facing Britain outside EU”,
<http://openeurope.org.uk/intelligence/britain-and-the-eu/what-if-there-were-a-brexit/>

Ottaviano, G., Pessoa, J. P., Sampson, T., Van Reenen J. (2014), „The costs and benefits of leaving the EU”,
http://cep.lse.ac.uk/pubs/download/pa016_tech.pdf

Oxford Economics (2016), „Assessing the economic implications of Brexit”
<http://www.oxfordeconomics.com/brexit>

PWC (2016), „Leaving the EU: Implications for the UK economy”
<http://www.pwc.co.uk/services/economics-policy/insights/implications-of-an-eu-exit-for-the-uk-economy.html>

Spiegel (2016), „Großbritannien ist Führungsnation”, Der Spiegel Nr. 24, 2016. június 11.

Melléklet

Az egyes tagállamok kitétsége a Brexitnek

	Exports to the UK % of GDP, 2013	FDI stock in the UK % of GDP, 2013	Regulatory policy alignment subjective	Residents in the UK % popn, 2013	UK bank links ^(a) % of GDP, 2014	Trade liberalising alignment subjective	Net budget contribtn. % of GII, 2013	Output gap % potential, 2015	EU perception % negative, 2014	Overall Score ^(b)
Austria	1.3%	0.8%	No	0.2%	6%	Swing	0.4%	-1.1%	36%	7
Belgium	6.8%	4.9%	No	0.1%	21%	Swing	0.4%	-1.2%	22%	13
Bulgaria	1.9%	0.0%	No	0.7%	8%	Swing	-3.9%		18%	7
Croatia	1.2%	0.0%	No		6%	Swing	-0.1%		19%	4
Cyprus	7.1%	21.0%	No	4.0%	77%	Swing	-0.2%	-2.8%	38%	23
Czech Rep.	3.9%	0.0%	Swing	0.4%	3%	Swing	-2.4%		22%	14
Denmark	3.2%	1.9%	Yes	0.4%	12%	Yes	0.5%	-1.2%	18%	15
Estonia	1.5%	0.0%	Swing		1%	Swing	-4.3%	-0.6%	7%	9
Finland	1.8%	0.8%	Swing		16%	Swing	0.3%	-3.2%	17%	11
France	2.0%	4.3%	No	0.2%	25%	No	0.4%	-2.8%	23%	9
Germany	2.8%	2.4%	Swing	0.2%	19%	Swing	0.5%	0.0%	20%	13
Greece	1.7%	0.3%	No	0.4%	24%	Swing	-2.9%	-6.7%	44%	16
Hungary	3.7%	0.4%	No	0.7%	4%	Swing	-5.3%	0.0%	18%	9
Ireland	11.8%	7.5%	Yes	7.1%	174%	Swing	-0.2%	-1.4%	16%	25
Italy	1.4%	0.6%	No	0.2%	10%	No	0.2%	-4.2%	28%	5
Latvia	3.6%	0.0%	Swing	4.4%	3%	Swing	-3.4%		11%	13
Lithuania	3.4%	0.0%	Swing	5.3%	1%	Swing	-4.5%		6%	13
Luxembourg	4.1%	142.1%	No		365%	Swing	0.2%	-0.1%	16%	12
Malta	7.8%	11.8%	No		67%	Swing	-1.3%	0.3%	8%	16
Netherlands	7.6%	27.6%	Yes	0.4%	63%	Yes	0.4%	-4.0%	26%	28
Poland	2.8%	0.1%	No	1.9%	4%	No	3.3%		6%	8
Portugal	2.6%	0.3%	No	1.3%	21%	Swing	-2.7%	-3.1%	25%	17
Romania	1.5%	0.0%	No	0.6%	2%	No	-3.0%		9%	5
Slovakia	3.2%	0.0%	Swing	1.0%	2%	Swing	-1.8%	-1.7%	19%	12
Slovenia	1.2%	0.0%	No		2%	Swing	-1.2%	-0.9%	17%	4
Spain	2.5%	6.0%	No	0.2%	8%	Swing	-0.3%	-3.5%	21%	12
Sweden	2.5%	2.2%	Yes	0.4%	14%	Yes	0.5%	-0.5%	22%	16

^(a) This is the sum of UK bank liabilities and bank claims in the member state.

^(b) Each channel is given a weight of 1 (moderate), 2 (significant) or 3 (severe), according to the grading in page 8. These are multiplied with scores from this table of 1 (medium), 2 (high) or zero corresponding to each channel. As the output gap and EU perception both relate to uncertainty an average score is used.

medium high n/a

Sources: ONS, Bank of England, IMF, European Commission, EU Barometer Survey autumn 2014, CEIC, GC calculations

Forrás: Global Counsel 2015